a ¶ Aut negligent. nota negligentiā ↄpari volūtati.
b ¶ Cohercōne. ſed pone ꝙ aliquis laicꝰ iurauit ſe alio layco ſatiſfacere poſt abſolucōnez vult ei ſatiſfacere corā ſeculari iudice. nunqͩ iudex eccleſiaſticus pt ↄgnoſcere de iſta ſatiſfactōne cū illa ſit cā ciuiis ar. ex̄. de dona. int̄ uir. ⁊ ux. de prudētia ex̄ de diui. ḡ. ſeruorū. c. lz. ubi iudex eccia ſticus de libertate ſiue de hereditate ↄgnoſcit et ꝓnūciat et iudex eccīaſticus de cauſa natiuitatis cognoſcit ex̄. qui filij ſint le. c. lator.

Ca. xij.

Quidaz clerici propria. id ē eccīe et ſacerdotis. s. ꝓxi. q. i. in illo. c. inolita. et. c. placuit. ḡ. induxit clericos litigantes de reb9 ꝓprijs ſed quia dubitari poſſit. an poſſent clerici hr̄e ꝓpa iſ deo ponit hāc cauſam in qua queritur an clerici poſſint propria poſſidere et an poſſint res eccleſie alienare et an poſſint condere teſtamentuz et vt h̄ et alia et cetera.

Queſtio prima.

Clericos. in hac p̄ma queſtione ſcilicet an clerici poſſint habere propria. ḡ. allegat ꝓ ⁊ ↄtra. deinde etiā ſoluit in illo. §. cuz. ḡ et male. dic ergo ꝙ poſſint hr̄e ꝓpa niſi renūciauerit ꝓprijs. 𝔦. e. q. ſint manifeſte. ſed hic nota ꝙ in p̄mitiua eccīa om̄s credentes ſiue laici ſiue clerici nl̄ ꝓprij poſſidebant. ſed omnia erāt ↄīa ſm ꝙ loquitur. 𝔦. e. c. ij. et ſi qua capitula ↄtrariū diſcūt. vel loquunt de cōſilio vel ſm tpus p̄mitiue eccleſie. vel de hijs qui tacite vel expſſe renūciauerit ꝓprijs.

Omnis. ab adoleſcentia. in clericis expectantur. xviij. anni et tūc q̄ritur an velint i ſeculo pſeuerare. ut. s. di. xxviij. de hijs. in monachis. xiiij. ut. 𝔦. xx. q.

cuiuſqꝫ maximi et maxime neceſſarij eoꝝ ſe ↄuictu ſalutacōne oracōe oſculo ve ↄtāminauerit. cū minoris penitētie medicina. ſocietatis nr̄e participacōne ſortiātur. Eos vero qui aut ſpontanee ā negligenter inciderit ſb ea volumus diſciplīe cohertione ſuſcipi. vt ceteris metus incutiat̄.

Incipit cā xij.

Quidā clerici ꝓpria relinquere noluīt. de ſuis et eccīe reb9 teſtamēta ↄficiūt. de rebus eccīe non nulla largiūt̄. ¶ Modo p̄mū q̄ritur. vtꝝ liceat clericis ꝓpriū hr̄e. ¶ Secūdo an res eccīe que ab eis date ſūt poſſint ↄſtaē aliq̄ firmitate eis q̄ eas accepint. ¶ Tercio. ſi ante tps ſue ordinacōnis qui nil hr̄e videbātur. et poſt ordinacōnē aliqua inueniſſe noſcuntur. an poſſint ea relinq̄re quibus voluerint an non. ¶ Quarto. ſi de ſuis et eccīe reb9 aliq̄ acquiſiuiſſe noſcuntur. an vtꝗ ↄmunit̄ ac ſingulariter eccīe vel ſacerdoti iure prouenīat. ¶ Q̄nto ſi teſtamēta eis liceat ↄficē.

Q. I.

Clericos nichil poſſidē multis auctoritatibus probatur. ¶ Ait enim toletanum ↄſiliuz.

Impuberes et adoleſcentes in vno ↄclaui manentes ꝓbatiſſimo ſeniori deputentur.

Omnis etas ab adoleſcētia ad malum prona ē. Nichil incertius ꝙ vita adoleſcentiū. ob hoc cōſtituere oportet. ut ſi qui impuberes aut adoleſcētes in clero exiſtūt om̄s in vno ↄclaui atrij ↄmaneāt. vt lubrice etatis annos nō in luxuria ſed in diſciplinis eccleſiaſticis agant deputati ꝓbatiſſimo ſeniori. quē ⁊ magiſtꝝ doctrine et teſtē vite habeāt. Q̄d ſi aliqui ex hijs pupilli exiſtunt. ſacerdotali tutela foueātur. vt et vita eoꝝ a criminibus intacta ſit et res eoꝝ ab iniuria impioꝝ. Qui autem hijs p̄ceptis reſultauerint monaſterijs deputent̄. vt vagantes anime ⁊ ſupbe ſeueriori regula diſtringant̄.

¶ Item clemens i epiſtola quarta.

Om̄ib9 clericis ↄmūis ē vita ducēda

Dilectiſſimis fratrib9 ⁊ ↄdiſcipul' iheroſolimis cuz cariſſimo fratre iacobo et coepiſcopo habitātibus clemēs ep̄us Communis vita om̄ib9 eſt neceſſaria fr̄es. ⁊ maxime hijs qui deo irreprehenſibiliter militare cupiunt et vitā ap̄loꝝ eorūqꝫ diſcipuloꝝ imitari volūt. Cōmūius enim vſus omniū q̄ ſunt in h̄ mundo om̄ib9 eſſe hoīb9 debuit. ſꝫ p iniquitatē alius dixit hoc eſſe ſuum ⁊ alius iſtud. et ſic inter mortales facta eſt diuiſio. Deniqꝫ grecoꝝ quidā ſapiētiſſim9 h̄ ita ſciens eſſe ↄmūia debē ait eſſe amicoꝝ omnia. in omnibus aūt ſunt ſine dubio et ↄiuges. et ſic nō pt̄ diuidi inquit aer neqꝫ ſplendor ſolis. ita nec reliqua que ↄmunit̄ om̄ib9 data ſunt ad hn̄dum diuidi debere ſꝫ habēda eſſe ↄmunia. Vnde et domin9 p ꝓp̄ham loquitur dicēs. Ecce ꝙ bonū et quā iocundū ⁊ rl̄iq̄ Iſtius eīn ↄſuetudinis more retēto etiā ap̄li eorūqꝫ diſcipuli vt p̄dictū eſt vna nobiſcū et vobiſcū ↄmunem vitam duxerūt. Vt eīn bene noſtis erat multitudinis eoruz cor vnum et anima vna nec quiſꝙ eoꝝ aut noſtꝝ de hijs q̄ poſſidebat aliquid ſuuz eſſe dicebat ſꝫ omia nobis et illis erant ↄmunia nec quiſꝙ egens inter nos. om̄es eīn qui domos vel agros poſſidebāt vendebāt eos et p̄cia eoꝝ et reliquas res q̄s habebant offerebāt ponētes ante pedes apoſtoloꝝ.

tum de vita diſcipuli ſiiꝰ de eius doctrina vt. C. adūo. diū. iudic̄. nemini ⁊ ſic domeſtica teſtimonia q̄nqꝫ admittūtur ſic et pater ꝓhibet teſtimoniū filio. xx. q. iij. p̄ns. ſic et alias. ij. q. vij. cū paſtoris et. 𝔦. e. q. manifeſta. ij. q. i. deus omnipotēs.

e ¶ Pupilli h̄ de laicis loquit̄ q̄ ſunt ↄmēdati eccīe vt pupilli orphani. vidue. liberti miſerabiles perſone tales ſpectant ad iudiciū eccleſiaſticū ut lxxxvij. di. c. i. et. ij. et. C. q̄n imperator inter pu. et viduā. l. vnica. §. ꝙ ſi pupilli. et xvi. q. i. ḡnaliter. que h̄ ꝓ ↄtrario ſignātur. ſed dic tutela id ē ꝓtectione. Jo. credo ꝙ ſint d' foro vtriuſqꝫ. b. vnde eccīa tales tueri id eſt nutrire nō tenet̄. ſed tueri id ē ꝓtegere tenetur.

Dilectiſſimis. vi. rōmbus ꝓbat omnia eſſe ↄmūia. ⁊ no. ꝙ papa h̄ ſe poſtponit ſic poſtponit. s. xcvij. di. victor.

h ¶ Omni. vnde tullius dulciſſima rerū poſſeſſio cōmunis eſt. et dicit ph̄us. quietiſſime viuerēt homies ſi de medio ſublata eſſent meuz ⁊ tuū

i ¶ Per iniquitatem. id ē p ↄſuetudinē iur̄ gentium equitati naturali ↄtrariā ne ſit ↄtra. s. di. viij. c. i. vel p iniquitatē id eſt p ſollicitudinē vt ibi facite vobis amicos de mamona iniquitatis vel de pecunia que p ſollicitudinem eſt queſita. xiiij. q. v. §. ſed hoc.

m ¶ Et ↄiuges. n̄ q̄ ad vſum carnis. ſꝫ quo ad vſū obſequij. vl' quo ad dilectōem. et ē ar. ꝙ verbū ḡnale ḡnaliter intelligendū eſt. xix. di. ſi romanoꝝ.

n ¶ Aer ↄīs. dr̄ quo ad vſum. vt inſti. d' rerū. diui. §. i. ſed quo ad vſū edificādi cui9 eſt ſolum eius eſt aer vſqꝫ ad celū. ut. ff. qd̄ vi. aut clam. l. vlti. in fi. poteſt eīn edificare homo ꝙ alte velit dū tn̄ nō accedat viſitatū modū altitudinis. vt. C. de edific̄. p̄. l. i. o ¶ Cor vnum et anima vna. id eſt vt ſint vniti vinculo caritatis. ↄtebant. ſ aliquis pt̄ poſſidere rem cuius nō poſteret habere ꝓprietatem. ar. ↄtra. ex. de pſcp.

p ¶ De hijs q̄ poſſi-

f ¶ Probatiſſimo. pupillus eīn apud tales educari dꝫ. q̄ nō i. illud inſidientur eius pudicicie. ff. vbi. pu. edu. d'. l. pen̄. vel dic ſeniori id eſt pſb̄ro. lxxxiiij. di. porro. g ¶ Teſtem. nota mgr̄m ꝓhibere teſtimoni

cauſam·ſed dic·poſſidebant id eſt detinebant ſicut ſeruus dr̄ poſſidere ·ff·de acquire·poſ·ꝙ ſeruus

a ¶ Et ſaphira·ꝫ·xxiij·q·viij·legi et·c·petrus·b ¶ Propter pecca/tum·propter peccatum moritur quis citius vt xxiij·q·iiij·ea vindicta

c ¶ Nec recordacōne·alias retractacōe· ꝯviij·q·i·ſic em̄·videt̄ tn̄

d ¶ Precipimus·id ē monemus·ſiſe·xx· ꝙ h̄ fuit ꝓceptū et q꞉ ꝓ-mitiua eccl̄ia h̄ potuit ꝓcipe ſic ꝯtinētiā·ſ; ſi h̄ hodie ꝓcipetur deforma-ret ſtatum eccl̄ie vniūſalis qđ n̄ debet eſſe·i·q·vlti·⁊ ſi illa·vel dic ꝙ ꝓceptū erat eis q̄ tūc renūciauerūt ꝓprijs non alijs·xvij·q·i·c·i·

e Neceſſaria·id eſt vtilis et honeſta·

f ¶ Clauſtra·itē dr̄ de con·di·v·in omibꝫ·s·di·xxxij·ꝓter h̄·

g ¶ Officine·s·di·xxxij·ſi q̄ vero·ꝯtra·s·i·q·ij·ſacꝰdos ꝯt·ꝫ·e·q꞉ tua·ſed ibi loquit᷑ de eccl̄ijs colligiatis h̄ nō·vel cōſuetudo diūſarū eccl̄iaꝝ ſoluit ꝯtrariū·ſed ibi ſoluitur·

h Nulla·i atrio id eſt in ci-miterio quod habebit·xl·paſſus i circuitu eccleſie maioris·capelle·xxx·ut·ꝫ·xvij·q·iiij·ſicut antiq̄tus·ſic pallaciū impa-toris nō eſt priuatoꝝ parietibꝫ coartādū·C·de opi·pub·quicūqꝫ·

i Clericꝰ·nitatur·ar·a nominis interpreta/tiōe·ut·xvi·q·i·ſi cupis·nomia em̄ debēt eſſe coſonarebꝫ·iſti·de dona·§·eſt et aliud

k ¶ Si aurū·n̄ tn̄ eſt pc̄cm h̄rē diuicias ſi aſſunt bona opa·ut xxx·di·h̄ ſcripſimus·ſed tūc eſt pc̄cm cum ꝓpter eas iuſticia deſeritur·ut·ꝫ·e·habebat·vel cū homo in eis ſpem ſuā ponit·ut·viij·q·i·ſūt in eccl̄ia·

l ¶ Et funiculꝰ·funiculꝰ h̄ dr̄ menſura quedam qua diuidebatur hereditas poſt funus defuncti ſecundū ill' d funes recidērūt michi in ꝓclaris·⁊ dr̄ a funere·

m ¶ Nō accipio·monachus tn̄ ſuccedit in hereditate-

ſicut nobiſcū quidā; veſtrum cognouerūt et viderūt·et diuidebāt ſingulis ꝓut cuiq; opus erat·Ananias aūt vir auſterus et ſaphira vxor eius quia mētiti ſunt apl̄is d ꝓcio agroꝝ ſuoꝝ quos vendiderant nob preſentibus in ꝯſpectu omniū aſtantiū a ꝯſpcū omniū apl̄oꝝ ꝓpter peccatū eoꝝ et mendatiū qđ fecerunt mortui d̄lati ſunt ambo·Cetera q̄ d talibus ꝯgnouimus et vidimus nec recordacōne nec demonſtracōe dig̃ ſunt·q̄ ꝓpter h̄ vobis cauēda mādamus et doctrinis et exemplis apl̄oꝝ obedire ꝓcipimus·q꞉ hij qui mandata eoꝝ poſtponunt non ſolum rei ſed eciā extorres dei fiūt·q̄ nō ſolū vob cauēda ſ; et omibꝰ ꝓdicanda ſūt·Vn ꝯſiliū dantes vr̄am prudentiam hortamur·ut ab apl̄icis regulis non recedatis ꝯmunē vitā ducētes·⁊ ſcripturas ſacras recte intelligētes·que bn̄ nouiſtis adimplere ſatagatis·

¶ Itē eugeniꝰ papa et leo nouꝰ·

Iuxta eccleſiam clericoꝝ clauſtra conſtituātur

Neceſſaria eteni; res exigit vt iuxta eccleſiam clauſtra ꝯſtituātur·in quibꝰ clerici diſciplinis eccleſiaſticis vacēt·Ita q; omibꝰ ſit vnū refectoriū aut dormitoriū ſeu cetere officine ad vſus clericorum neceſſarie·Miniſtri vero poſt ep̄m ſup eos eligantur·quoru; vita et doctrina illos potius exornet quā dehoneſtet ¶ Nec in atrio eccleſie alia edificia niſi clericoꝝ ponāt᷑·

¶ Vnde nicolaus papa·

in atrō eccl̄ie n̄ cl'icoꝝ edificia ponāt᷑·

Nulla edificia alia in atrio eccleſie ponātur niſi tm̄ cl'icoꝝ·

¶ Itē iero·ad nepotianū·

Clericꝰ michil ſecl'ae poſſidat

Clericꝰ qui xp̄i ſeruit eccl̄ie interꝓtet᷑ primū vocabulū ſuū·et nois diffinitione ꝓlata nitatur eſſe quod dicit᷑·Si em̄ cleros grece ſors latine appelatur·ꝓpterea dicūtur clerici q꞉ d ſorte ſunt dn̄i·vel q꞉ ipe dn̄s ſors id eſt ꝑs clericoꝝ eſt·et q꞉ vel ipe pars dn̄i eſt vel dn̄m partē hꝫ·talē ſe exhibere deb꞉ vt ipe poſſideat dn̄m et ipe poſſideatur a dn̄o·Qui dn̄m poſſidet et cū ꝓpha dicat pars mea dominus·nil extra dn̄m h̄re pt̄·Qđ ſi quippiā aliud habuit ꝓter dn̄m·ꝑs eius nō erit dn̄s·Vbi grā·ſi auꝝ ſi argentū ſi poſſeſſiōes ſi variā ſuppellectilē cū iſtis ꝑtibꝰ dn̄s non dignatur fieri ꝑs eiꝰ·Si autē ego ſum ꝑs dn̄i et funiculus hereditatis eiꝰ·nō accipio ꝑte; inter ceteras tribꝰ·ſ; q̄i leuita et ſacerdos viuo de decimis et altari deſuiēs altaris oblacōe ſuſtētor·h̄ns victū ⁊ veſtitū hijs ꝯtētus ero ⁊ nudā crucē nudꝰ ſequor

¶ Itē amb·d fuga ſecl'i·

Nichil ꝓter deū habeat q̄ i eius ſortē eligit᷑·

Cui portio deꝰ eſt nichil d; curare n̄ deū·ne alteriꝰ ipediatur neceſſitatis munē·Qđ em̄ ad alia officia ꝯfert᷑·h̄ religiōnis cultui atq; hic nr̄o officiō d'cerpit᷑·h̄ em̄ ē vera ſac̄dotis fuga abdicacō domeſticorū ⁊ q̄dā alienacō cariſſiōꝝ vt ſuis ſe abneget q̄ ſuire dō agēit·¶ Itē iero·ad q̄dā ſuū leuitā d duobꝰ gn̄ibus hoim·

Clericis et deo deuotis nec cauſas agē nec aliq̄d ꝓpu; h̄re licet·

Duo ſunt gn̄a xp̄ianoꝝ·Eſt aūt vnū genus qđ mancipatum diuino officio et deditum cōtemplationi et orationi ab omi ſtrepitu temporaliū rerum vacare conuenit·ut ſunt cl'ici ⁊ deo d'uoti·ſ·ꝯūſi·Cleros em̄ grece latine ſors·inde hmōi homines vocātur clerici id eſt ſorte electi·Omes em̄ deus in ſuos elegit·Hij nāq; ſunt reges id ē ſe alioſq; ſuis ꝟtutibꝰ regētes·et ita in deo regnū h̄nt et h̄ deſignat corona capite·Hanc coronā h̄nt ab inſtitutione romane eccl̄ie in ſignū regni q꞉ i xp̄o expectat᷑·Raſio vero capitis eſt temporaliū omniū depoſitio·Illi enim victu et veſtitu ꝯtenti nullā int᷑ ſe ꝓprietatē habētes debent h̄re oia ꝯmunia·Aliud vero genus ē xp̄ianorum vt ſunt laici·laos em̄ grece latine populus eſt·Hijs licet temporalia poſſidere ſ; non niſi ad vſum·Nichil em̄ miſerius eſt q̄ꝫ deum ꝓpt᷑ nūmum ꝯtemnere·hijs ꝯceſſu; ē vxorē ducē terrā colē·int᷑ viꝝ ⁊ viꝝ iudicare·cās agē oblacōnes ſup altaria iponē·decimas reddē ⁊ ita ſaluari poterūt·ſi vicia tn̄ bn̄ficiēdo euitauerint·¶ Itē gg·aug·angl'oꝝ ep̄o·

Clerici nichil ꝓprium poſſideant·

tem·ut·xix·q·iij·non liceat·et eccl̄ia nomine eius recepit·ut xviij·q·i·c·i·vnde ouidius·alterius ſubtrahat alter amor·

n ¶ Int᷑ ceteras·ſi ſingulariť et eſt ar·ꝙ clerici non debent partiri hereditatem cum fratribus

o Qui neceſſitatis·id ē ſollicitudinis·p ¶ Decerpitur·id ē ſbtrahitur·ſic·xcix·di·ecce·q ¶ Abdicatio·quo ad carnalem affectionem vel copulā·

Duo ſūt·ſc; ꝯūſi·cōuerſi oēs dn̄r eccl̄iaſtice ꝑſone·ut·xvij·q·iiij·quiſquis·et d'uerāſ talē incidit in canonem ex̄·de ſen·ex·non dubiū·et h̄nt habitū illoꝝ cū quibus ꝯuerſant᷑ ut·xvi·q·vij·in noua ⁊ l; ꝯūſi h̄ dicāt᷑ deo deuoti nō tn̄ tenentur ꝯtinere nam quidā taliū ꝓfitēt᷑ quida; nō vt·xxvij·q·i·vt lex·na; acoliti ſūt eccl̄iaſtice perſone·et tn̄ non tenentur ꝯtinē·Itē l; tēplarij ſint eccleſiaſtice ꝑſone tamē pn̄t mouere arma ex ꝑmiſſione eccleſie·

s ¶ Virtutibꝫ·regentes·

t ¶ Depoſitō·s·di·xxiij·ꝓhibete·et capilli qui remanēt deſignant ꝙ aliqua debemꝰ retinere ad ſuſtētationem·

u ¶ Propetatē·rerū eccl̄iaſticarū·tn̄ bn̄ ꝯcedendu; eſt ꝙ clericus ſit dn̄s fructuum collectoꝝ·h̄ lic; ꝓpetas fructuum ſua ſit tn̄ nō pt̄ ea; in morte eius alicui largiri rōe teſti i tuitu elimoſiē ſic niſi h̄ hēat eccl̄ie illius ꝯſuetudo ut ex̄·de teſta·ad h̄·ſicut heres lic; ſit dn̄s rerū quas tenet᷑ ꝑ fidei ꝯmiſſū reſtituē alij tn̄ nichil pt̄ inde alienaē·ff·ad trebel'·deducta·§·vlti·et·l·cū q̄dā·§·ſi q̄s·

x ¶ Ad vſū·ꝓhibetur etia; laicis ne fuēt pecunia; ut xlvij·di·ſic hij·h̄ ideo ne q̄s in auariciā incidat alias bn̄ l;·q꞉ nō d'bet q̄s oia bona ſua ſtati effūdē·ut·xlvi·di·nō ſatis·et dic non ad vſū id ē nō abvſū·bene em̄ pn̄t h̄rē ꝓprium·

y ¶ Oblationes·

imo ꝑcipit⁹ eis oblationes dare vt xvi·q·i·ſtatuimus ꝙ·de cō·di·i·oīs xpianus·

·g̃ monachus epus factus non poteſt habere ꝓ

prium ſed ſi hereditas aliqua deuoluitur ad

Uia tua·ſeorſū·

eum erit eccleſie vt xviij·q·i·c·i·in fi·

b ❡ Si qui vero·s·xxxij·di·ſi qui vero·et·c·placuit·hͦ hodie nō tenet extra de cleri·ↄiug·Jo·et·c·i· c ❡ Uxores·ſi ſunt clerici g̃ conmiunt cū alijs·ut·s·

·e·neceſſaria qͦ eſſet in honeſtum in vxorato Jtē cā tabūt ne cū clericis qͦ videt⁹ q̃re eīn aliter pcipiēt ſtipendia·et qͦ hͦ d̄r ſpēale ē in angelicis·nec enim ſimul habebit quiſ ecc̄iaſticū bn̄ficiū et vxorē extra de cleri·ↄiu·c·i·et·c·Jo̅hes·

d ❡ Et ſub ecc̄iaſtica·hͦ ptȝ ꝙ ſi aliquis in minoribꝰ ordibꝰ cōſtitutus ducat vxorē nō tn̄ pt̄ more laicoruȝ viuē nec pt̄ ↄueniri corā ſeculari iudice nec v̄berari ſine ſacrilegio·ut ·xx·q·iij·eos·et lxxxi·di·dc̄m·Jo·qͦ falſū eſt ut extra de cleri·ↄiu·Jo̅hes·bar·

e ❡ Portionibꝰ·id eſt dandis decimis·monachi eīn et ↄiter viuētes nō dant decimas uc̄ ꝙ·xvi·q·i·decimas·extra de deci·fraternitatē·

f ❡ Qͦ ſupē·videtur g̃ ꝙ ſi aliq̃s ita paup eſt ꝙ ei non ſufficiāt ſua vid̄r ꝙ nō teneatur dare decimas q̄ nullo ꝑcepto ſibi aliquis tenetur ſubtrahere neceſſaria·ut lxxxvi di·non ſatis in fi·qͦ non ē veꝝ·

S Cimus·eſt pollicitus·nota ꝙ ex nuda pollicitacōe quaȝ quis facit deo pt̄ ↄueniri·xxij·q·v·c·iuramēti·ſic ex nuda pollicitacōe facta reipublice ut·ff·de poll'·l·i·et vlti·

h ❡ Aut fidem·hͦ vid̄r vrbanus ſoluere qōem aug·vi·q·i·c·quero·in fi·dicūt tamē quidā magis puniendū illū qui ſp̄ fuit infidelis ꝙ̄ illum qui qn̄qȝ fuit bonus·nam iſtius opera qn̄qȝ viua fuerūt·tamen hec lrā ↄtradicit eis·

Q Uia tua fraternitas monaſterij regulis erudita ſeorſuȝ nō debet fieri a clericis ſuis i eccleſia anglorum que auctore deo nup ad fidem pducta eſt·hanc debet inſtruere ↄſuacōeȝ q̄ i inicio fuit pr̄ib⁹ nr̄is in quib⁹ nullus eoꝝ ex hijs q̄ poſſidebat ꝓpriū hēbat·ſȝ illis erant oīa omunia·Si qui vero ſunt clerici extra ſacros ordines ↄſtituti q̄ ſe non pn̄t ↄtinē ſortiri vxores debēt ⁊ ſtipēdia ſua accipe exterius·et q̄ de eiſdem patrib⁹ nouim⁹ ſcriptuȝ quod diuidebāt ꝓut cuiqȝ opus erat·De eoꝝ q̄ʒ ſtipēdio cogitādum atqȝ ꝓuidendū eſt et ſub ecc̄iaſtica regula ſunt tenēdi vt bonis morib⁹ viuāt·et canēdis pſalmis inuigilent·et ab oīb⁹ illicitis cor et linguā et corp⁹ deo auctore cōſeruēt Cōmunē aūt viuētib⁹ iam de faciēdis porcōibus vel exhibēda hoſpitalitate et adimplenda miſcd̄ia a nobis quid erit loquendū·cū oīne qͦ ſup eſt neceſſitatib⁹ in cauſis pijs ac religioſis erogandum eſt dn̄o magiſtro omnib⁹ dicēte·qͦ ſupeſt date elimoſinaȝ et omnia munda ſunt vob·❡ Jtē vrbanus papa omnib⁹ catholicis·

Clericis oīa omuīa eſſe debēt

S Cimus vos non ignorare fratres ꝙ hactenus vita cōmūis inter oēs xpianos viguit et adhuc gratia dei viget·et maxime inter eos q̄ in ſorteȝ dn̄i ſunt electi id ē clericos ſicut in actib⁹ aploꝝ legitur·Multitudinis aūt credētiū erat cor vnū ⁊ aīa vna nec q̄ſquā eoꝝ ā noſtrum de hijs q̄ poſſidebant aliquid ſuum eſſe dicebat et erant illis oīa omuīa et infra·quicūqȝ vr̄m omunem vitā ſuſceptā hȝ ⁊ vouit ſe nil ꝓpriuȝ habeat·videat ne pollicitacōeȝ ſuā irritā faciat·ſed hoc qͦ dn̄o eſt pollicitus fideliter cuſtodiat ne damnationeȝ ſȝ premiuȝ ſibi acquirat·qm̄ ſancti⁹ ē non vouere quā votum ꝓ vt melius poteſt non pficere·Grauius eniȝ puniuntur qui votuȝ fecerunt aut fidē pceperūt et votum non pfecerē ā in malis vitam finierūt·q̄ʒ illi qui ſine voto aut fide mortui ſunt et tn̄ bona egerūt opa· g ❡ Jtē aug·in ſmone de omunī vita clericoꝝ·❡ De eodē

N Olo·aug·fecerat tres ↄſtitutiones·pͥmā fuit ꝙ clerici nō poſſēt hrē ꝓpria·ſed illa male ſeruabat⁹·et quia plurimi erāt trāſgreſſores ideo reuocauit eā ut·ꝙ·e·certe·tercio de cōſenſu clericoꝝ ſuoꝝ ↄfirmauit pͥmā ↄteſtōnem ut in hͦ capitulo· k ❡ Negligit·xi·q·iij·ſenti·ↄtra ſed ibi ſolutū ē· l ❡ Aurū·lxxxi·di·fratrem·

m ❡ Qui loquit⁹ de illis qui ante retractacōeȝ renūciauerāt ꝓprijs·

N Olo vt aliquis de nobis inueniat male viuēdi occaſioneȝ·ꝓuidemus eīn bona vt ait apl̄s non ſolum corā deo·ſȝ etiā omīb⁹ hoīb⁹ ꝓpter nos ↄſcīētia nr̄a nobis neceſſaria eſt ꝓpter vos fama nr̄a nō polluī ſȝ pollere debet in nobis Due res ſūt·ↄſcīētia ⁊ fama·Cōſcīētia nec̄ia eſt tibi·fama ꝓximo tuo·Qui fidēs ↄſcīētie negligit famā ſuā crudelis ē et infra·Nulli licet i ſocietate nr̄a hr̄e aliquid ꝓpriū·ſi forte aliqui habent nulli licet·ſȝ qui habuerint faciūt qͦ nō licet·Et poſt pauca·Entheca hr̄e nō licet·Nō eſt epoꝝ ſeruare auꝝ ⁊ a ſe reuocare medicātis manū·Cotidie tā m̄lti petūt tā multi gemūt tam multi inopes nos inſpellāt vt plures triſtes relinquam⁹·q̄ qͦ dare omīb⁹ poſſimus non habemus·nō habeam⁹ ergo entheca ȝ et infra·Qui habuerit ꝓprium vel habere voluerit·et de ꝓprio viuere ⁊ ↄtra pcepta iſta facere paꝝ ē vt dicam non mecū manebit ſȝ nec clericꝰ erit·Dixerā eīn et ſcio me dixiſſe vt ſi nollēt ſuſcipe etiā ſocialē vitaȝ mecū nō illͥ tollerē clericatū·ſeorſuȝ manerēt ſeorſuȝ viuerēt·Malui eīn hr̄e vel claudos q̄ʒ plangē mortuos·Quicūqȝ eīn ipocrita eſt mortu⁹ eſt quomodo g̃ quicūqȝ voluiſſet extra manere et de ſuo viuere nō tollerē ei clericatuȝ·ita mō q̄ placuit eis deo ꝓpicio hec ſocialis vita·quiſquis eīnim cū ipocriſi vixerit·quiſquis inuentus fuerit hn̄s ꝓprium·nō illi permitto facere inde teſtamentū·ſȝ delebo eum de tabula clericoꝝ·❡ Jtē

Q Ui n̄ vult mecuȝ manē ⁊ i ↄuiuē hēat libertatē·ſȝ videat vtꝝ hr̄e poſſit felicitatis hereditatē·

❡ Jtē **Nō licȝ aliq̄d hr̄e hijs q̄ ſuis renūc̄iāt ⁊ omūiter viuere ſpōdent.**

N On dicatis vos hr̄e aliq̄d ꝓpriū ſȝ ſint vob omia omunia et infra·Quicūqȝ aūt fuerit pgreſſus i tātū malū ut occulte litteras ab aliquo vl̄ qͦlibet mun⁹ accipiat ſi hoc vltro ↄfitetur parcatur ei ⁊ oretur ꝓ eo ſi aūt dep̄hendit atqȝ cōuincit ſm arbitriū epi vel pr̄bri vel prepoſiti grauius emendetur·et infra·Cū huius nr̄e ↄgregacōis fr̄es non

n ❡ Dixeram·in ſcd̄a cōſtitucōne quā fecerat·

o ❡ Nō tollerem·id ē nō ꝑcluderem eos fieri clericos·

p ❡ Claudos·q̄ adhuc tēpalibus nō renūtiauerant·

q ❡ Mortuos·id ē q̄ renūciauerant ꝓprijs et tn̄ volūt hrē ꝓprium·

N On dicatis·ex̄ d̄ accuſa·ex pte·ex̄ ne cle·vel mo·non magnopere·

s ❡ Poſſidē·nūquid paupi fame morienti tenētur ſubuenire ſine licētia·ita·nec obſtat·i·q·i·nō ē putāda·q̄ in hͦ caſu q̄libet ei ſubueiat·res eīn que nobis ſupabūdāt pauperū ſūt ut xlvij·di·ſic hij·ſi aūt in ſcolis eſt de licentia abbatis agere pt̄ et mutuare·ſicut filiuſfamilias ut C·ad mac·l·ul·ff·d̄ iud·ſi longius ꝗ·filiuſfamilias ar·extra d̄ of·iud·del'·pterea·ff·de iur·o·iud·l·ij·ſȝ nūquid veſtis ē ſua quam hȝ·vel nūquid d̄r poſſidere res tpales·nō vid̄r·q̄ veſtis qua ſp vtitur ſeruus de peculio domini ē·ff·de peculio·ad veſtimētū·ſed ſeruus nō poſſidet ea q̄ ſunt in peculio·ut·ff·de acquirē·poſſe·ꝙ ſeruus·Jtem qui ab alio poſſidetur ipe nichil poſſidet·ut·ff·d̄ adultē·ſic eueniet·ſed dicas ꝙ ex pmiſſione prelati ſui pn̄t poſſidere·ut extra de ſtatu·mo·c·monachi·⁊ nota ꝙ monachus rōe ↄtractus nec agē pt̄ nec ↄueniri ſicͭ ille q̄ ceſſit bonis·ut·ff·de arbit·Jtē ſi vnus·in pncipio·ſed de hͦ notaui·xi·q·i·de pſona·Jtē cū monachus dicatur ſeruus·ut liiij·di·

multos· q non hz liberum arbitriu· ut· xxxij· q·iij·c· vnico·nec em vel le videt q ex neci tate obtpat·ff·d reg·iur·l·velle· Item age non po test d iniuria·sibi illata·s tn eius p latus pt agere m si prelatus absit· nec reliqrit procu/ ratorem ad instar filij familias·ff·d iniur·sed si in ius ·s· ait pretor·

Sine supio· ris ·ex d of· iud· ord· qnto ·hz tn ius eligedi τ ius accusadi suu ab· bate τ illd pnt fa cere sine licentia abbatis·q: ls a iu re eis ocedit: ex de acusa·ex pte·

Exeplu· ab hinc osten· dit q ecca possit hre pprium·

Fures· occul tos pcores · sile xxxiij·q·iiij· tu bo nus·extra de tep· ord·c·vlti·

Expedit· sed omunes ·q· ritur quis sit dns rez ecclasticaz nuquid paupes es se dnr dni· ar ·q sic·xvi·q·l·quoni am quicquid ·pt dici q eccia sit do mina ut xvi·q·iij· inter memoratos sicut hereditas e dna ut·ff·de acq· re·do· hereditas· alij dicunt q ipe deus· ut·j·e·q·ij· qui xpi· et·c·qui abstulerit· vl dic dniu esse apd cle ricos sic dniu re· ru vniuersitatis e apud ciues insti· de rerum diuisi·s· vniusitatis · dnr etiaz paupes dni q: inde sustentan· tur·

Cu ppsit9· et ofirmatus·naz ante no pt admi· nistrare nisi sit re motus vt ex· de elec·q sic · in pte decisa· me lius i·c· nichil est in fi·

Si scirent ·fi· vij·q·i· ois q· ar· bonu p illis qui suis renuciauerut qd sp psumitur il· los iustam causa foue. et est bonuz si·ex·de no·op·nu cia·c·ij·

solu facultatib9 s volutatib9 ppijs i ipa ordinis susceptione renuciaue rint τ se p pmissaz obedietia penit9 alioz volutati et impijs in xpo τ p xpo subdiderint certu e eos nil ha bere possidere dare vel accipe sine su perioris licetia dbere Qd si ppinqu9 vel amicus vel quilibz fratruz cuiq aliquid offerre voluerit·pmo quidez pori insinuetur et sic suscipiat si ipse mandauerit·de quo tamē nichil fi at aliud nisi qd priori placuerit

Idem De eodem·

Exemplu dni accipite ouersan tis in terra· Quare habuit loculos cui angeli ministrabant·nisi q: ec clesia ipius loculos habitura erat· Quare fure admisit·nisi vt eius ec clesia cu patitur fures tollet· Ite psper· Eccie ppositi earude rez

Expedit dispesatores efficiut facultates eccie possideri · et ppias pfectonis amoe otemni· Nō em pprie sunt s omunes eccie facul tates·et ideo quisquis omib9 q ha buit dimissis aut venditis fit rei sue oteptor· Cu ppositus factus fuerit eccie·omnim que habet eccia efficit· dispensator· Deniq sanct9 paulin9 vt ipi meli9 nostis ingetia predia q fuerunt sua vendita paupibus ero gauit·sed cum fact9 esset epus non otepsit eccie facultates·s fidlissime dispensauit· Quo facto satis osten ditur et ppria pter perfectionem d bere contemni·et sine impedimento perfectionis posse eccie facultates q sunt pfecto omnia possidere· Quid sanctus hilari9none et ipe omia sua aut paretib9 reliqt aut vedita pau perib9 erogauit· Is tn cum merito sue pfectonis fieret eccie arelatesis archiepus·q illa tuc habebat eccia no solu possedit·s acceptis etiam fi deliu numerosis hereditatib9 ampli auit· Itaqz hoies ta seculariu quam diuinaz scripturaz sine ambigui tate doctissimi si scirēt res eccie debe re otemni· nuqua eas debuerat susci pere q: oia reliquerat· Item gre gorius Felici epo de acropoli·

Dyaconi vel qlibet religiose psone reglare vita duce cogantur

Qvonia velina vixetina et bla dina eccie tibi in vicinio sunt ostitu te· pterea fratnitati tue eoz sole nie opam visitacois iniugim9·illd p oibus omonetes·vt vbicuq pfa taz ecciaz siue diocesuz vel diaco ni vel religiose psone inuete fuerint districte ac canonice viuat· Ite melchiades papa· Quare psidia fide liu hodie ab eccia no alienentur

Futura ecclesia in getib9 apli puidebat· Ideirco pdia in iu dea minime sunt adepti·s pcia tan tumodo ad fouedos egetes· At vero cum intra turbines τ aduersa mudi sucresceret eccie ad hoc vsq pueint vt non soluz gentes s etiaz romani pncipes qui totius orbis monarchia tenebat ad fide xpi et baptismi sac menta ocurreret· E quib9 vir religi osissimus ostantinus primus fide ve ritatis patenter adeptus·licentiam dedit p vniuersum orbem suo de ge tib9 impio non solu fieri xpianos s etiam fabricadi eccias et pdia osti tuit tribueda· Deniq idem pfatus princeps donaria in mesa cotulit et fabrica tepli prime sedis beati petri instituit · adeo vt sedem imperialem relinqueret·et beato petro suisq suc cessorib9 profutura ocederet· Idez vero presidens sancte sinodo q apud nicena ogregata est cum querelam quorundam pspiceret cora se dfere da ait· Vos a nemine diiudicari po testis q: dei solius iudico reseruami Dij etenim vocati estis et ideo non potestis ab hoib9 iudicari· Ab illo eteniz tpe et deinceps viri religiosi non solum possessiones s τ pdia que possidebat· s etiam semetipos dno osecrat edificates basilicas in suis fundis in honore scoz martiz per ciuitates ac monasteria innumera i quib9 cetus dno suientiu ouenirent Ite vrbanus papa· Queritur quare i pmitiua eccia pdia vendeba tur

Videtes aut summi sa cerdotes τ alij atq leuite τ re liqui fideles plus vtilitatis posse co ferre si hereditates et agros quos vendebat ecclesijs quibus psidebant epi traderet eo q ex sumptib9 eoz taz presentib9 q futuris temporib9 plura et elegantiora possent mini strare fidelib9 omunem vitam duce tibus qua ex pcio ipoz· ceperut p dia et agros quos vendere solebant matricib9 eccijs trade τ ex suptib9 eoz viuere· Ipse vero res inditio ne singulaz parrochiaz episcopo rum qui locum tenent aploz erant et sunt vsq adhuc· et futuris semp debent esse temporib9· exqbus epi τ fideles despesatores eaz omib9 co muni vita degere voletib9 ministra re cucta necessaria debet p vt meli9 potuerint·ut nemo in eis egens in ueniatur· Ipe enim res fidelium ob lationes appellabatur q a fidelibus dno offeruntur· Memoratis ergo

Qvonia veli na·no· plu riu ecciaz visita cone vni omitti· et est ar· q racoe ppinquitatis ali quid statuitur co tra ius·sic extra d postula·ad hoc·τ et sic rone remo/ conis·lxiij ·di·cuz longe·

Constituite· ·vij·q·i·ostitutu· ·s·lxi·di·obitu ·

Melchiades· falsus est titulus q: melchiades su it pximo ante sil uestz et eius te pore·est ostanti nus ouersus·xcvi· di·in pal·consta tinus·

Futura·roni· q impator e·dns toti9 mudi ·s·vij·q· i·in api bus·

Prime·vidr q q eccia beati petri sit por eccia beati iohis apli la tera·x ·q·i·sanc toruz·sed expone pme id e apostol ice·

Cocederet· q impiu est apd ecciaz romanam· Io·ut xcvi·di·in illa palea ostati n9·

Sinodo·na an eu n fuerit gnales sinodi ogregate· vt xv·di·c·i·

Basilicas·de co·di·i·nemo·

Videtes·ma tricib9·vidr q q tm matrices eccie olim habue rut pdia τ posses siones·vnd videt q illa solenitas q in alienatione re rum eccie seruari p cipit·x ·q·ij·ca sellas et·c·hs ius· tm de maioribus eccijs intelligat· cu em olim eccie erat tenues majo erat inquisitio ad hibenda in aliena cōne·sed cum ho die augmitate sut possessiones eccie sufficit cosensus· ·c·eccie· ad alie nacone faciēda ut j·q·ij·sine·

Apostoloru· epi tenet locum a postoloru ut h· s· quo ad dignita te ·monachi quo ad renuntiocōnez pprioz τ omunē

vitam·xvi·q·i· ex auctoritate omnis ſacerdos q̄ ad ſacroꝝ diſpenſacōnē·xi·q·iij·abſit xxi·di·in nouo·lxviij·di·quoꝝ vices·

n ℭ Ab epo·extra de preben·c·epus

N Aiebat·indigentibꝫ·ar·de elimoſinis fieri elimoſinam xvi·q·i·decime et·c·tributa·

c ℭ Cogitādum·s·i·q·vij·ouenītibꝫ·ōt ibi dr̄ d̄ futuris ingramus·et futuris caſibus debemus occurre vt xxiij·di·in nomine·So· cautela nō ꝓhibetur·ſed ſollicitudo nimia p quā cultus diuinus minuatur·xlvij·di·c· omnes·§·hij·

C Erte·diſcedere·i·nō aſſumere ꝓpoſitū renunciādi ut ibi·ca dant a latere tuo et cetera·

e ℭ Tollerē·id ē non admitterem·

f ℭ Ecce ar·aliquē venire cōtra factū ſuū·xvij·q·i·ɔſaldus·xxxv·q·ix·q quis·xxij·q·iiij·in malis·et·c·iurauit·lvi·di·penitentes·ff·de hijs quibus vt indig·tutorē·ɔt·xxxij·q·v·horrendus·ar·ɔtra·vij·q·i·q̄ piculoſū·viij·q·ij·dilectiſſimi·xvij·q·iiij·ſunt qui opes·C·de trāſac·ſi cauſa·C de captiuis·et poſt·li·reū·nec nos·C·de remiſ·pig·debitū·ff·de acquir·hered·qui ſupſtitis·ff·d̄ adop·p9 mortē·ɔt·ff·d̄ ſerui ruſ·p̄·p fund·Jo·So·q̄ libꝫ pt̄ venire cōtra factū ſuū vbi eſt expſſum in iure·alias n̄·har·

g ℭ Malū h̄·ſ·

h ℭ Cauere·id ē non aſſumere·

i ℭ Malū·id ē occaſio mali quia rei familiaris cura ſine pccō vix p̄t exerceri·xxv·di·q̄lis·vel intellige ꝓprie·peius enim ē p ypocriſim peccare q̄ manifeſte ut ex̄ de her·cum ex iniūcto·ff·de ritu·nup·palam·et plus eſt veneno occidere quā gladio·C·de malefi·l·vnica·et pl9 ē pſuadere q̄ ɔpellere·ff·d̄ ſuo corrupto·l·i·§·vlti·ad h̄ eſt ɔtra·xxxij·q·iiij·nemo·

k ℭ Sanctitate·id ē minus periculū eſt eſſe manifeſtum q̄ occultū et ſic nō eſt ɔtra·xxxij·q·iiij·nemo·dicitur ibi q̄ tollerabilior eſt culpa ſi lateat·ꝛc̄·

augmentacōib9 in tm̄ ecc̄ie quib9 epi p̄ſidēt dn̄o amminiculāte creuerunt et in tantis maxima ps eaꝝ abūdat rebus vt nullus ſit i eis omuni vita degēs indigēs·ſꝫ omnia neceſſaria ab epo ſuiſqꝫ miniſtris pcipiat ideo ſi aliquis extiterit modernis aut futuris tpib9 qui h̄ auellere nitatur iam dicta dānacōe feriatur

N ℭ Itē aug·ℭ De eodem·

N Abebat dn̄s loculos a fidelibus oblata ɔſuās et ſuoꝝ neceſſitatibus et alijs indigētib9 tribuebat tunc p̄mum eccleſiaſtice pecunie forma ē inſtituta·et vt intelligerem9 quod p̄cepit nō eſſe cogitandum de craſtino nō ad hoc fuiſſe p̄ceptum ꝛ nil pecunie ſuetur a ſanctis ſꝫ ne d̄o ꝓpter iſta ſuiatur·et ꝓpter inopie timorem iuſticia deſeratur· hijs omib9 claret q̄ clericis nullo modo licet hr̄e ꝓpriū·qd̄ ſi habuerint non clerici erūt·nec clericatus tn̄ eis tollendus ē·ℭ Vnde aug·ait in eodem ſmone· Clericatus nō tollatur eis qui volūt habere aliquid ꝓprium·

C Erte ergo ſū qui ſtatuerā nulluꝫ ordinare clericū niſi q̄ mecū vellet manē·ut ſi vellet a ꝓpoſito recedere recte illi clericatū tollerem·ecce in ɔſpectu dei ꝛ vr̄o muto ɔſiliū qui volūt habere aliquid propriū q̄b9 nō ſufficit de9 ꝛ ecc̄ia eius maneant vbi volūt et vbi pn̄t·nō eis clericatum aufero·nolo hr̄e ypocritas·malū eſſe quis neſciat·malū ē cadere a ꝓpoſito·ſꝫ pei9 ē ſimulaē ꝓpoſitū·Et p9 pauca·Si non ſuat foris ſanctitatē dimidius cecidit·ſi intus habuerit ſimulacōnem totus cecidit Nolo vt hēat neceſſitatē ſimulādi·Scio q̄uo hoīes amant clericatū nemini eū tollo nolēti mecū ɔmunit̄ viuē· ℭ Ecōtra alie ſunt auctes q̄bus ɔceditur hr̄e propria·nō ſolum alijs ſꝫ etiā epis·ℭ Vn̄ in ɔci·legit̄ agathēſi· De rebus ꝓprijs vel acquiſitis epi dimittant ſuis heredib9

E Piſcopi de reb9 ꝓprijs vel acq̄ſitis vel quicquid de proprio habent heredib9 ſuis ſi voluerint dimittant vel derelinquāt· Quicquid vero d̄ ꝓuiſiōe eccleſie ſue fuerit ſiue de agris ſiue de frugib9 ſiue de oblationibus omīa in iure ecc̄ie reſeruare cenſuim9· ℭ Itē ex ɔci· mārtini pape

M Anifeſta aūt debent eē q̄ ad eccleſiā ptinent hijs qui circa epos ſunt vt pſb̄ris ꝛ dyacoib9·vt ſi epo contigerit· inopinat9 trāſit9 res ecc̄ie nullomodo pn̄t minui et perire·Neqꝫ enī res ꝓprie epi iportunitatē patiāt̄ p reb9 ecc̄ie·ut nec eccleſia dānū icurrat·nec epus in ſuis reb9 p r̄b9 ecc̄ie ꝓſcribat̄·ℭ Idē de eodē ſtatū eſt in canonib9 apl̄orum in quib9 legitur· ℭ De eodē

S Int manifeſte res ꝓp̄e epi ſi tn̄ habeat ꝓprias et maifeſte dn̄ice ut poteſtatē habeat de ꝓprijs moriens epus ſicut voluerit·et quib9 voluerit derelinquere·ne ſb̄ occaſione ecc̄iaſticaꝝ reꝝ ea q̄ epi ꝓbantur eſſe interdicantur·Fortaſſis enī aut vxorē hꝫ aut filios aut ꝓpinquos aut ſeruos·et iuſtū eſt h̄ apud deū et homines·ut nec eccleſia patiatur detrimentū ignorātia reꝝ pontificis·nec epus vel euis ꝓpiqui ſub eius obtētu ecc̄ie ꝓſcribantur et i cauſas incidant qui ad eū ptinēt· mortiſqꝫ ei9 iniurijs infamentur· ℭ Itē ex eiſdē canonib9 Ex reb9 ecc̄ie ſi epus indiget ſibi et ſuis neceſſaria ſumat·

E X hijs autem quib9 eps indiget ſi tn̄ indiget in ſuas neceſſitates ꝛ peregrinoꝝ fratꝝ vſus et ip̄e pcipiat· vt nil poſſit ei omīno deeſſe·Lex enim dei p̄cipit vt qui altario deſuiūt paſcant̄ ex ip̄o· ℭ Itē ex ɔcilio antioceno ca·xxxv·

Res eccleſiaſticas epus diſpenſet·

E Piſcopus eccleſiaſticaꝝ reꝝ habeat ptatem ad diſpenſandū erga omēs qui indigēt cū ſūma reuerētia ꝛ timore dei·pticipet aūt et ip̄e quib9 indiget ſi tn̄ indiget tā ſuis q̄ fratrū qui ab eo ſuſcipiunt̄

E Piſcopi·vel acquiſitis de ꝓprio·vel dic acquiſitis non occaſione ecc̄ie vt ex̄ de teſta·q2 nos·

m ℭ Habent·de h̄ dicem9·ij·e·q·iiij·c·i· ℭ De ꝓuiſione·clerici de rebꝫ mobilibꝫ nichil pn̄t dare i vltima volūtate niſi h̄ ſit ecc̄ie ɔſuetudo vt ex̄ d̄ teſta·ad h̄·et·c·relatū·§·lꝫ·

o ℭ De frugibꝫ·nōdū pceptis ar·ff·quēadmodum vſufruct9 amittat̄·ſi vſufructuarius·in fi·imo etiā de pceptis nō pn̄t ɔdere teſtamentū ex̄ d̄ teſta·q2 noſ·

M Anifeſta·faciet q̄ inuētarium ut xxviij·di·de ſiriacuſane·

q ℭ Qui circa·i·vice dn̄is vt lxxix·di·volumus·et·c·ſe qui erit de ſlis ādminiſtracōnis ſue·ſed alij erūt teſteſ vite ſue ut·s·ij·q·vij·cuꝫ paſtoris·

S Int manifeſte·id eſt diſtincte·

r ℭ Dn̄ice·id ē eccleſie·

ſ ℭ Probātur·ex h̄·c·et in aut·de ec·titu·§·Interdicimus·ff·de donac·inter virū et vx·quitus mutius·C·e·ti·etiā videt̄ q̄ ſemp res acq̄ſite p̄ſumāt̄ eſſe de bonis ecc̄ie niſi ꝓbetur ɔtrariū ar·C·arbi·tu·ſi d̄ſūctus·ibi enī dr̄ q̄ tutor q̄ nl̄ an̄ habebat poſtea p induſtriam ſuā multa potuit fuiſſe lucratus·vnde pupillus cogitur ꝓbare illas ſuas eſſe·tu dicas q̄ ſi epiſcopus vel ali9 p̄latus pmixtim vtitur rebꝫ ſuis ꝛ ecc̄ie cū nō ſit facta diſtinctō cogētur heredes epiſcopi ꝓbare res illas ecc̄ie non eſſe ſicͭ vxor cogit̄ ꝓbare res aliquas non eſſe mariti q2 ꝓmiſcue vtit̄ rebus mariti ut ſuis·vel aliter diſtinguas ſi certum ē q̄ epus habuit ꝓpriū an̄ epatum tūc incūbit ecc̄ie onus ꝓbandi res acquiſitas eſſe tn̄ de rebꝫ ecc̄ie·ar·ij·q·iiij·c·i·et·ij·vel dic q̄ ſi poſt mortē epi ecc̄ia inuenit̄ i poſſeſſiōe rerū tūc heredibꝫ incūbit ꝓbatio ſed ſi heredes ſūt in poſſeſſiōe tūc ecc̄ia ꝓbabit·ut ij·e·q·v·c·i·in fi·

u ℭ Aut filios·s·xxviij·di·de ſiracuſane·ɔtra·ſed h̄ pmittebatur tempore apl̄orū quorum canon iſte eſt·

x ℭ Aut ſeruos·quos pt̄ facere

q° p^a

heredes et libe-
ros.

a ¶ In cauſas id
eſt litigare cogã
tur.

Ex hijs indi-
get. quia de
reb9 eccľie nõ ďbz
quis paſci ſi habz
ꝓpa. vt. i. q. ij. cle
ricos et c. paſtor.

Epiſcop9. h̄
capitulũ ha
bes x. q. ij. ep̄us.

b ¶ Vſibus. hic
oſteditur qua ne-
ceſſitate clerici de
bent eſſe contenti
.ſ. vt habeãt vi-
ctum et veſtitũ et
ita refertur h̄ ne-
ceſſitas ad natu-
re nccitatẽ. et eſt
ar. cõtra eos qui
dicũt ſe ꝓpter ne-
ceſſitatẽ hr̄e plu-
res eccľas.

e ¶ Fruct9. ergo
res mobiles non
p̄t dare ſine oſci-
entia capituli ſui

f ¶ Conſciẽtia ĩ.
e. q. ij. c. ſine et. c.
alienationes.

g ¶ Propinquis
lxxxix. di. decen-
ter.

Recipim9.
multo mag
ſi. eſt qď dicit ius
ex quo mulier cre-
dit ſe viro de cor
pore ſuo dignum
eſt vt credat ei ď
dote reſtituenda.
vnde non tenetur
vir dare fideiuſ-
ſorem de dote re-
ſtituenda niſi vir
laberetur in facul
tatib9 ut extra de
donac. inter viruz
et uxorẽ. p nr̄aſ. et
C. ne fideiuſſ. do.
den. l. i.

i ¶ Precioſioẽs.
ĩ. xvi. q. vij. c. i.

k ¶ Preſbiteros
s. lxxxix. di. c. vo-
lumus.

l ¶ Cum ergo. in
concilio. cõcludit
ꝙ clerici p̄nt ha-
bere propria.

m ¶ Quo g̃. mo-
do q̃rit de otrarie
tate illoꝝ. c. s. e.
nolo. et. s. e. expe-
dit.

n ¶ Sed notandũ
eſt. male ſoluitur
ſed dic vt dixi. s.
in p̄ncipio q̃onis.

Illi aũt. h̄ pa
tet ꝙ ſi cleri
co ſufficiũt ꝓpria
nõ habebit eccľia-
ſtica. vt. xvi. q. i.
q̄m quicquid. i. q.
ij. clericos. et. c.

neceſſarijs vſib9 profuturis. ita vt
nulla q̃libet occaſione fraudet̄ iuxta
ſcm̄ ap̄ľm ſic dicẽtẽ. habentes victũ
et tegumentuz hijs cõtenti ſum9.
ꝙ ſi otẽtus iſtis minime fuerit ouer
tat aũt res eccľie in ſuos domeſticos
vſus et eius omoda vel agroꝝ fru-
ctus nõ cũ p̄ſbroꝝ dyaconorũq; cõ
ſcientia ptractet. ſʒ eoꝝ poteſtatem
domeſticis ſuis ã ꝓpinquis aut fra-
trib9 filijſq; omittat. ut p hm̄oi p-
ſonas occulte res ledantur eccleſie.
ſinodo ꝓuincie penas iſte perſoluat.
Sin aũt et aliter accuſatur ep̄s aut
p̄ſbri q̃ cũ ip̄o ſunt. ꝙ ea q̃ pertinẽt
ad eccleſiaʒ vel ex agris vel ex alia
qualibet eccleſiaſtica facultate ſibi-
met vſurpẽt. ita ut ex h̄ paupes aff li
gantur criminacõib9 vero et blaſ-
phemijs tã ſmo p̄dicacõnis q̃ hij q̃
diſpenſant taliter exponantur ⁊ h̄ o
portet corrigi a ſcã ſinodo id quod
ocedet oprobãte. ¶ Item ex cano-
nib9 apľoꝝ. Res eccľie ſint in ptãte epi.

Recipimus vt in ptãte
ſua ep̄s res eccľie habeat. Si
enim anime hoim p̄cioſiores ſunt illi
credite. multomagis oportet eũ cu-
rã de pecunijs agẽ ita vt ptãte eius
indigẽtibus om̄ia diſpenſentur p p̄
ſbiteros et dyaconos. et cũ timore
et om̄i ſollicitudine miſtrẽt̄. Ex hijs
aũt quib9 idiget ⁊c̄. ut ſup̄. ¶ Cũ
g̃ i ocilio agathẽſi ⁊ martini pape ⁊
in canonibus apľoꝝ dicat̄. ſint ma
nifeſte res ep̄i ꝓprie cũ in eiſdeʒ ca-
nonibus et in ocilio antioceno p̄cipi
atur vt ep̄us ptic̄ipet res eccľie ſi ta
mẽ indiget nõne patenter oſtendit̄
ꝙ ep̄s libere habeat ꝓpria. Dicendo
enim ſi indiget rebus eccľie notat eũ
hr̄e ꝓpria q̃ forte ſuis neceſſitatibus
non ſufficiũt. Quo ergo clericus ſi
ꝓpriũ hr̄e voluerit clericus non erit.
et ep̄s hñs ꝓpria nõ ſolum nõ deſinit
ep̄us eſſe. verũ etiã cũctas eccleſiaſti
cas facultates i ſua iubetur hic ha-
bere ptãte. Sʒ notandũ eſt ep̄os o-
rientales vxores hr̄e et filios. quoſ
dam aũt ex nr̄is ptib9 cũ in laicatu
ſiue in minorib9 oſtituti habeãt vxo
res et filios ſiue morte vxoris inẽue
niẽte ſiue otinẽtia pari voto ſeruata
ad ſacros ordines accedẽ. hijs om-
nibus oceditur hr̄e ꝓpria ad ſuos et
ſuoꝝ vſus. qui autem ab infantia ſa
cre milicie traditi ſunt nullo mõ p-
mittitur eis hr̄e ꝓpria. qꝛ nulla ẽ eis
excuſatio ꝓprietatis. niſi forte reti-
nẽdo ſua a ſumptib9 eccľie abſtine-
ant. qď fieri poſſe pſp teſtat̄ dicens.

De hijs qui ita infirmi ſunt vt reb9
ſuis renuntiare non poſſint. Rub.

Illi aũt q̃ tã ifirmi ſunt vt poſ
ſeſſiõib9 ſuis renũtiare nõ poſ
ſunt. ſi ea q̃ accepturi erãt diſp̄ẽſato
ri reliquant. nichil habẽtib9 oferen-
da ſine pccõ poſſident ſua. qꝛ et ip̄i
quodãmõ relinquũt ſua quando p-
prijs otenti rebus nichil eoꝝ q̃ labo
ri vel ordini ſuo deberi arbitrantur
accipiunt. ¶ De rebus vero eccleſie
queritur an liceat eas p p̄bendas di
uidi vt annuos redditus quiſquam
ſibi ſpecialiter vendicet. h̄ nõ poſſe fi
eri argumento et auctoritate ꝓba-
tur. Clerici ſucceſſores ſunt eoꝝ de
quib9 dicitur. Multitudinis autem
credentiũ erat cor vnũ ⁊ anima vna
neceſſe eſt ergo vt eoꝝ cõſequãtur
vitã. quoꝝ in eccleſia gradũ amini
ſtrãt. Non ergo aliqď ꝓpium ſibi vẽ
dicabunt. ſʒ erũt illis om̄ia omunia

¶ Item vrbanus papa.
Res eccľie q̃ſi omũes ep̄s diſpenſet.

Res eccleſie nõ quaſi ꝓpe ſʒ q̃-
ſi omunes ⁊ domino oblate cũ
ſummo timore non i alios quã i p̄fa
tos vſus ſunt fideliter diſpenſande.
¶ Itẽ ex ſinodo rome habita ab eu
genio papa. Non liceat ep̄o res
eccleſie in ꝓpos vſus conuertere.

Nulli ep̄oꝝ liceat res immobi-
les aut mobiles de ſubiectis
plebibus alijſq; pijs locis in propri-
os vſus hr̄e. ne maiores enormit̄ lo-
cupletentur. et minores tali facto
paupes inueniãtur. Contra agens
auctoritate canonica coartat9 exi-
ſtat. ¶ Si ergo res eccleſie nõ q̃ſi
proprie ſʒ quaſi omunes ſunt haben
de. cũ de omũi nullus dicat hoc meũ
eſt. nec de reb9 eccleſie hec mea eſt.
poteſt aliquis dicere. ne videatur nõ
imitari caritatem eoꝝ in qua nulli
eoꝝ aliquid erat propriũ ſed erant
illis omnia omunia. Hijs ita r̄ndet̄.
Sicut pfectõne caritatis manente
ſcd̄m diſcretionẽ eccleſiaꝝ diſtribu
tio fit eccleſiaſticarum facultatum
dum alijs poſſeſſiones huius eccleſie
ad diſpenſandũ omittũtur ex quib9
licet res eccleſie omib9 debeant eſſe
omunes. primũ tñ ſibi et eccleſie ſue
deſeruientib9 neceſſaria ep̄us ſubmi
niſtret. reliqua que ſupſunt fideliuz
vſibus miniſtraturus. ita et p̄bende
eccleſiaꝝ eadeʒ caritate manẽte pie
⁊ religioſe poſſunt diſtribui. nec tũc
reb9 eccleſie vt ꝓprijs ſʒ vt omunib9
vtilitatib9 deſeruituris. vt ex hijs q̃
ſibi aſſignata ſũt primuʒ ſibi nccria

paſtor. et ĩ. e. ſi p̄
uatum. x. q. iij. ca-
uendũ. ſed contra
nemo ſuis ſtipen-
dijs cogitur mili-
tare extra de ſimo
nia. cũ ſit romana
et qui altario de-
ſeruit. ⁊c̄. vt. s. e.
ex hijs. ſo. h̄. c. de
oſilio loquitur vľ
de clericis vaga-
bũdis vľ loquitur
de oblatõnibus q̃
illis nõ ſũt oñicã-
de vľ p̄nt habere
eccľiaſtica bona ñ
vt ſibi reſeruẽt. ſʒ
ut diſtribuãt pau
peribus.

p ¶ Infirmi. ſ. aio

q ¶ Diſpenſatori
.ſ. ſuo. vel diſpen
ſatori. id eſt. ep̄o.

r ¶ Nil habenti-
tibus. id ẽ paupi-
bus. xvi. q. i. c. ſi.

Res eccľie. ꝓ-
prie. ſi ergo
de reb9 eccľie emi-
ſti equũ vel aliud
nõ eſt tuũ. ſed di-
cas ꝙ illud ſolum
cľicoꝝ ẽ ꝙ ꝓba
bili rõne oſumunt
vt. s. e. expedit.
et ĩ. e. ſi p̄uatũ. et
e. q. ij. ſine exce-
ptione quidquid
eñ habes ſup il-
lud ꝙ ſufficit tibi
illud violenter de
tines. vt. s. di. xl-
vij. ſicut.

Nulli. enormit̄
ar. ꝙ ep̄us
de iure vnius ec-
cleſie pt̄ detrahe-
re et alij conferre
dũmõ alij eccleſie
grauia dãna nõ in
fligat. vt ĩ. e. q. ij.
bone. quid iuris
ſit dicemus ibi. et
xvi. q. iij. §. quod
autem.

u ¶ Si g̃. h̄ meũ.
falſũ dicit nã res
que oñis eſt aliq̃-
buſ oim illorũ eſt
vt. ff. ď ritu. nup.
illud. vnde h̄ ver-
bũ ſuũ ambiguũ
eſt ꝓ toto ⁊ ꝓ p
te ⁊ qui iurat ſuũ
nõ eſſe. iurabit eẽ
ſibi omũe non eſſe
. ff. de v̇. ſig̃. ſi pu
pillus. §. vlti. ⁊ cũ
quiſ legat ſeruos
ſuos tam illi qui
ex toto ſerui ſunt
q̃ qui ꝓ pte itel
ligũtur legati. vt
. ff. deľ. iij. ſi q̃s ſ
uos. ſi aũt ẽ aliqď
vniũſitatis vel ci-
uitatis illud nõ ẽ
cuiuſlibʒ. ĩ. e. q. ij.
q̃ manumittitur.

a ℭ Expendat·miꝝ ē quare·g̃·nõ inducit capitulum ꝙ poſſeſſiones ecc̃ie pñt diuidi que longe melius ad ꝓpoſitũ faciũt ut.ĩ.q.ij.quiſquis ⁊.c.ſepe fit·⁊·x·q·ij·caſellas·⁊·xvi·q·i·poſſeſſiões·⁊·q·iij·clerici·ar cõtra.ĩ.q·ij·vobis·x·q·iij·vnio·et·s·e·q: tua·et·c·neceſſaria·

Si puatũ· pt intelligi· ſi id ē quãuis·ꝑuatũ id ē ſepati aliquid eccleſiaſticũ poſſidemus nõ tñ illud eſt noſtrum quoꝝ ꝓcuracõez id ē q: cum illi⁹ ꝓcuratio nobis eſt ꝯmiſſa·vel dic ꝑuatũ id eſt ꝓpriũ·

c ℭ Non illa nr̃a ſũt·i·a nobis recipiẽda et retinẽda

d ℭ Procuracõz· g̃ plati dñr ꝓcuratores reꝝ eccĩaſticaꝝ ut hic·et·xiiij·q·i·§·ij· qñq3 dñr dñi·ut xvi·q·i·et·epis·qñq3 defenſores·xvi·q·i·in canonib₃·qñq3 patres ut xlviij·di·quorum vices·non tñ hñt gñalem et libera3 adminiſtracõnem ſic et ꝓcurator ceſaris vt·ff·de of·ꝓcur·ce·l·i·mo: dicũ tñ donaẽ pñt extra de donac·ce terũ·tñ loco dñi hñtur cũ bene adminiſtrant loco ꝑdonis cũ male·vt·ff·ꝓ emp·q̃ ſun dum·§·ſi tutor·

Nõ·ij·
Nunc queritur alienatio eſt omnis contractus per q3 dominiũ tráffertur·ut·C·de fundo·do·l·i·§·h̃ largius ſumitur alienacõ·q: nec obligari poſſũt res eccleſie·⁊ quid ſub ſe ꝯtineat h̃ nom alienacõ·dr·ex de re·ec·non alie·c·nulli·in aut·de nõ ali·ã·ꝑ mu·coll·ij·§·nos g̃·prohibentur res ecc̃ie alienari·ut.ĩ.e·ſine·x·q·ij·breuis et res ceſaris·ff·del·i·apud iul·§·vlti·ſed excipiuntur quatuor caſus·cauſa neceſſitatis ut ſi debitũ vrget vt in illa lege hoc ius·cauſa pietatis ꝓ redempcõne captiuoꝝ vel alimonia pauperũ·ut.ĩ.e·aurũ·cauſa vtilitatis ut.ĩ.e·ſine excõe pcõne·cauſa incomoditatis vel minoris vtilitatis ut.ĩ.e·terrulas·alie cauſe pñt aſſignari·ſ3 hee ad has quatuor·poſſũt reduci·res tñ ecc̃ie q̃ ſeruando ſeruari nõ pñt citra aliquã ſolemnitatem alienantur·ut·C·de admi·tu·lex q̃ tutores·§·vlti·C·qñ dec·nõ op⁹ ē·l·vlti·xcvi·di·bñ·ſed alie res eccleſiaſtice cũ ſolemnitate alienande ſunt·et olim quidẽ duo de vicinis epis intererãt et de cauſa alienacõnis ꝯgnoſcebãt et ſubſcribebãt·ut·x·q·ij·caſellas·in fi·et.ĩ.e·quicunq3 ſuffragio·et·xvij·q·iiij·nullus·ſed hodie ſufficit ꝯſenſus epi et capituli·ut.ĩ.e·c·ſine·et ſi res ſit modica et neceſſitas magna nõ eſt neceſſari⁹ ꝯſenſus·capituli vt.ĩ.e·terrulas·in reb₃ monaſterioꝝ alienandis requiritur cõſenſus abbatis et capituli·et epi.ĩ.e·abbatibus xvij·q·iiij·in vendicõib₃·idem in eccleſijs parrochialib₃ vbi etiam cõſenſus·ſacerdotis requiratur.ĩ.e·placuit·x·q·ij·ſi quis eps·facta alienatio ꝯtra predictã forma3 nulla eſt licet ſit in caſu licito·ut.ĩ.e·ſine

ꝑcipiat·ſi qua vero ſuis neceſſitatibus ſupſunt in ꝯmunes vſus eccleſie expendat·ℭ Vnde aug̃·ad bonifaciũ·ℭ De eodẽ·

Si priuatũ poſſidemus qd nob ſufficiat non illa nr̃a ſunt quoꝝ ꝓcurationẽ qdammodo gerim⁹·nõ ꝓprietatem nobis vſurpatione damnabili vendicemus·Oſtenſu3 eſt quõ liceat clericũ hr̃e ꝓpriũ et quõ nõ·Ite3 quõ res eccleſie ꝑ prebendas diuidi poſſint·

QVE II

Nunc queritur ſi ſacerdotes aliqua de rebus eccleſie dediſſe noſcuntur·an his qui eas acceperint aliqua firmitate conſtabunt Quod res eccleſie nullo modo diſtrahi poſſunt et diſtracte poſſideri·multis auctib⁹ ꝓbat·ℭ Ait enĩ ſtephanus papa·

Eccleſie pecunias auferẽs dãnat vt homicida·

Qui xp̃i pecunias et eccleſie aufert fraudat et rapit ut homicida in ꝯſpectu iudicis deputabit·ℭ Ite3 pelagius hoſtilio epo·

Quicqd de ſacris vaſ vel miniſterijs a quolibet clerico vſurpatũ fuerit reſtituatur·

Auguſto noſtre ſedis notario ſuggerente didicimus·ꝙ ei dilectio tua directis apicibus indicaſſet quoſdam de clero tuo et maxime parrochiaꝝ ad te ꝑtinẽtiũ nõ pauca ſacrata vaſa vl' miniſteria diſtraxiſſe et aliqua hmõi ꝑpetraſſe q̃ a religioſo aliena ſunt ꝓpoſito·caritatẽ vero tuã vt h̃ ꝯpetẽti ſollicitudie debeat inſequi vel vlciſci·vr̃e ꝑcepcõis aucte cupis ꝯmuniri·qua de re preſentib⁹ mandamus affatib⁹·vt ꝯpetenti viuacitatis inſtantia quicquid d̃ ſacratis vaſis vel miſterijs a quolibet clerico vſurpatũ vel diſtractum eſſe ꝯperis ſine cuiuſcꝫ moẽ intuẽtu exigẽ nõ dubites et ecc̃iaſticis vſib⁹ reformare·ℭ Item bonifacius papa·

Quicquid a dño ꝯſecratur ad ius ꝑtinet ſacerdotum·

Nulli liceat ignorare omne qd dño cõſecratur ſiue fuerit homo vel animal ſiue ager vel quicquid ſemel fuẽit ꝯſecratũ ſcm̃ ſanctoꝝ erit dño et ad ius ꝑtinet ſacerdotũ·ꝓpter qd inexcuſabilis erit om̃is homo q̃ dño vel eccleſie cui ꝯpetit vaſtat·aufert inuadit vel eripit·et vſq3 ad emendationẽ eccleſieq3 ſatiſfactõnẽ ut ſacrileg⁹ iudicetur·⁊ ſi emendare noluerit excõmunicetur· Itẽ g̃g̃· octau⁹

Excõicacõi ſbiaceat q̃ ꝑdia ecc̃iaſtica inuadit

Quicũq3 militũ vl' cuiuſcꝫ õdinis vl' ꝓfeſſionis ꝑſona eccleſiaſtica ꝑdia a quocũq3 rege vel ſeculari pñcipe vel ab epis inuitis ſeu abbatib⁹ aut ab aliquib⁹ eccleſiaꝝ rectorib⁹ ſuſcepit inuaſerit vl' eoꝝ ꝯſenſu tenuerit niſi eadẽ ꝑdia ecc̃ijs reſtituerit excõmũcacõi ſbiaceat ℭ Itẽ piu⁹ papa·

Sacrilegij crimẽ incurrit qui predia eccleſie vexat

Predia diuinis vſib⁹ tradita quida3 hũanis vſib⁹ applicãt et deo nr̃o cui tradita ſunt ea ſbtrahũt ut ſibi inſeruiãt·Qua prot ab om̃ib⁹ illius vſurpacõnis ꝯtumelia depellẽda ē·ne ꝑdia vſib⁹ ſecretoꝝ celeſtiũ dedicata a quibuſdã irruẽtib⁹ vexẽt·Nõ ſi quis ꝑſumſerit ut ſacrilegus

ſed cũ ꝑſcripta forma facta et etiã in caſu nõ ꝯceſſo tenet ipo iure·arde hijs q̃ ſi·a ꝑla·ſine ꝯ·ca·cũ nos·extra de emp·et ven·cũ dilecti·ſed ſi damnoſa fuerit ecc̃ie reſtituit·ex d i integ·reſti·c·i·

Qui xp̃i·pecunias·large ſumitur·ut·s·i·q·iij·ꝑ totũ

g ℭ Fraudãt occulte·

h ℭ Et rapit·vi·

i ℭ Homicida·ec eſt ſacrilegus ut.ĩ.c·proxi·

Auguſto·cõmuniri·cum tamẽ ⁊ illo d̃ iure ꝯũi poſſet facere et ſic ē ꝯtra id qd dicit lex ſupfluũ eſt poſtulare qd lex indulſit·C·de theſaur·l·vnica ſed fit ideo·quia plus timetur qd ſingulariter pollicetur ꝙ qd gñali ſponſione·⁊c·vt·xxiij·di·quãquã

Nulli·qd ſemel ē deo cõſecratũ etia3 l3 ſit alienũ poſtea non fiet prophanum vt·xvij·q·iiij·q̃ſti·ff·d̃ re·diuiſi·inſti·ar·cõtra·s·di·liiij·ex antiq̃s·et·c·freq̃ues·

m ℭ Conſecrat⁹·id ē datur·

n ℭ Vel aĩal·aliud ab homine·alias ſequeretur ꝙ homo nõ eſſ3 aĩal

o ℭ Sãctũ ſcõꝝ·id ē ad vſum ſanctoꝝ ſacerdotu3 pertinet·

p ℭ Inuadit·g̃ q̃ ſuũ ecc̃ie inuadit ſacrilegus eſt·ſed forte nõ ē·ſed reputatur·ſic̃·s·e·c·i·

q ℭ Excõmũicet·g̃ nõ om̃is ſacrilegus ipo iure ē excõicatus ut.ĩ.c·proxi·de h̃ dixi·xi·q·iij·canoica·

Quicũq3·a q̃cunq3·ille g̃ conueniendus eſt q̃ rẽ ecc̃ie qualiter cũq3 detinet l3 exhibeat auctorẽ ſuum ut.ĩ.xvi·q·i·in canonib₃·ſed diſtingue an rem mobilem detineat·vel immobilẽ ut·C·ubi in rem act·l·ij·extra vt lite·non cõſta·qm̃ frequenter·et h̃ intelligas quãdo quis ſuo noie aliqd poſſidet ut tũc ſemp poſſeſſo: ſit ꝯuenĩẽdus ⁊ tũc nõ eſt neceſſe vocari illũ cuius aucte poſſidet·ſecus eſt ſi alieno noie poſſidet·ut·ex·ut lit·nõ ꝯteſt·qm̃ frequẽter·Itẽ h̃ ſcias ꝙ licet ꝯuẽtus rei vendicacõe poſſit dñm noiare non tñ ꝯuentus poſſeſſorio iudicio ut·h̃·

s ℭ Seu abbatib₃·inuitiſ· ꝯenĩ plati non obſtat clericis repetẽtib₃

t ℭ Conſenſu·conſẽſus ꝯ res ecc̃ie·ut.ĩ.e·ñ liceat·ſ3 quare nõ ē ille tutus q̃ ab impatore poſſidet·ut·C·de quad·ꝑſcrip·bñ·cũ iuſte poſſidet·qui auctore ꝑtore poſſidet·ut·ff·de acqui·poſſeſ·iuſte·ſed dicas iſtud obtinere in reb₃ ꝑuatoꝝ·q: nec ecc̃ia tuta ē ſi rem recipit ab imperatore niſi eam ꝑſcripſerit·ut·xvi·q·iij·placuit·i·

Predia·ſecretoꝝ·id eſt ecc̃ie· ꝯbuta et ſeruicia tenenẽ·xi·q·

x ℭ Vexentur·iniuſte·na3 ad tri ·i·ſi t'butũ·vel expone vt ibi dixi

y ℭ Sacrilegus·pena ſacrilegij eſt ſm legẽ·ff·ad·l·iul·repet·ſacrilegij·alia eſt ſm canoñ·xvij·q·iiij·ꝑ totum·

Qui abſtulerit·patri·homicida enĩ eſt qui non paſcit patrem vel

matrem·ut xxij·q·iiij·inter cetera·et lxxxvi·di·nō satis in fi·
In antiquis·multiplicacōe·ar·penā pecuniariam posse ab eccle=
sia infligi·xxi·q·v·si quis cuiuslibꝫ xxiiij·di·quāq̄·ex̄ de arbi·
dilecti·in fi·extra de relig·do·ꝯstitutus·in fi·ar·contra ꝫ·e·fraternitas

pite punit᷑·ff·de penis·capitaliū·§·nōnūq̄·vbi d̄r ꝙ si quis intra opi
dū vel ꝓpter inimicicias·vel ob ꝑdā aliquid exusserit igne cremat᷑·
sed si villā ꝯbusserit leuius punit᷑·et·ff·de incendio·q̄ edes·Jo non in=
uenio ꝙ incendiarius sit ipso iure excommunicatus nisi incendiarius·

vbi de h̄ d̄r·ꝛ ex=
tra de penis·fuaꝫ·
sed illud pt̄ intel=
ligi d̄ equitate ca
nonica·h̄ de rigo
re iuris·
b ¶ In auctē ꝫ·e·
in legibꝰ·
Cum deuotis
simā interce
dit papa ꝓ eccīa
apud reginaꝫ sic
alibi apud pñcipē
vt xcvij·di·eccle=
sie·
c ¶ Pro emuni=
tate·violata·ꝛ d̄r
emunitas ꝑuile=
giuꝫ quo gaudet
eccīa vt in ambi=
tu suo nō fiat pu
gna vel insultus
vel rapina ꝑ xl·
vel xxx·passus·
vt·xvij·q·iiij·sic
antiquitus·q̄ aūt
pena ꝓ emūitate
eccīe lesa sit soluē
da·habes·xvij·q·
iiij·si quis contu=
max·
e ¶ Leges·s·lum
barde·
f ¶ Vulgari·s·lū
barda·xxiij·q·vi=
ij·si quis menbro
rum·et·c·pessimā
g ¶ Qui prior ē·
nam tot sūt iniu=
rie quot sūt iniu/
riātes vt·ff·de in=
iur·si plures·et i=
deo pena vnius n̄
liberat alios·ff·
ad l·aquil·Jtem
mela·§·h̄ si plures·
h ¶ Componat·
insti·de act·§·oēs·
ꝯtra·vbi d̄r ꝙ nul
la pena debet ex=
cedē·quadruplū·
So·quidā dicunt
ꝙ pena legalis n̄
pt̄ excedere qua=
druplū·sed ꝯuen=
cionalis potest·
melius dicas ꝙ le
galis et ꝯuentio=
nalis in infinitum
potest extendi ſ̄ꝰ
qualitatem nego
cij vel delicti·sed
si habetur respe=
ctꝰ pure ad rem
ipam tūc sufficit
pena quadrupli·
ar·C·de ser·fu·q̄/
cunqꝫ·et·l·si quis
seruū·et lꝫ hec lex
non teneat tn̄ ex
ea argumētat᷑ h̄
greg·sic extra de
iud·nouit·

iudicetur·¶ Itē anacletus papa·
Qui abstulerit pa· ¶ De eodē
tri vl' mr̄i aliquid dicetqꝫ hoc
pc̄cm nō esse·homicidij pticeps est·
Pater nr̄ sine dubio est deus q̄ nos
creauit·mat̄ vero nr̄a eccīa ē q̄ i bap
tismo nos regenerauit·Ergo qui si
bi pecunias xp̄i et ecclesie rapit au
fert et fraudat homicida est·
¶ Itē iohēs papa iij· In quadru
plū restituat q̄ res eccīe inuadit·
In antiquis eccīe statutis de=
cretū est vt qui aliena iuadit
non exeat impunitꝰ·sed cū multipli
cacōne oīa restituat·vn̄ in euāge=
lio scriptū ē·ꝙ si aliquid defrauda=
ui reddo quadruplū·Et in legibꝰ se
culi cautum habetur·qui rem subri=
pit alienā·ꝛc̄·vt infra in auctorita=
te eusebij pape·¶ Itē gg̃·ad con=
stantiā reginā gallie· Pro tenore
scłariū legū priuantur iuasores rerꝫ
Cum deuotissi· ecclesiasticarꝫ
mam dominā sciā d̄ celesti vi=
ta atqꝫ remedio anime sue sedulo co
gitare·culpā me omittē vehemen=
ter extimo si ea q̄ ꝓ timore oīpotē
tis dei sunt suggerenda siluero·et te
sanctissimā d̄ ecclesiastica pace sedu
lo non ꝯmuniero·Nimis me iuliani
fratris et coepi nr̄i ꝓclamacō nuper
cōtristauit·maxime cū ville sue vide
licet ecclesie a nequissimis predoni=
bus sint deꝑdate atqꝫ nocturnis in
cendijs more furꝫ ꝯbuste·et dū ijdē
maligni iuxta nr̄i ꝑdecessoris boni=
facij decreta ꝓ emunitate illud emē
dare noluerint·et duꝫ seculi leges h̄
eadem ita se habere voluerint·lege
vulgari teste in qua sic scribitur·si
quis manu armata vsqꝫ ad quatuor
hoīes in vicū alterius ad malefacien
dum venerit·ille qui prior est ꝓ illici
ta ꝑsūptione ꝯponat solidos nongen
tos·sequaces ꝟo eius vnusquisqꝫ so
lidos·lxxx·si vero incendium fece=
rit solidū nouies ꝯponat·si vero ꝑdā
in quadruplū restituet·Si seculi le=
ges talem iusticiā habere voluerunt
lex d̄ina cur inferior esse debebit·cuꝫ

i ipius veritatis pn̄tia a zacheo col=
laudatū sit ꝙ si aliq̄d defraudaretur
in quadruplū restitueret·et qꝛ sum
mū in rebꝰ bonū est iusticiaꝫ colē ac
sua iura cuiqꝫ seruare ꝛ in subiectos
nō sinere qd̄ potestatis ē fieri sed qd̄
equū est custodiri·qd̄ et vos diligē
et omnino ꝯfidimꝰ custodire·Qua=
ꝓpter excellentie vr̄e mense nouen=
brio pn̄tis anni scd̄a indicōne petrꝫ
frēꝫ et coepm nr̄m a gremio sancte
romane ecclesie trāsmittimꝰ·vt fra
tribus eiusdē ꝓuincie i vnū ꝯgrega
tis ꝛ imunitas et ꝑsumpcō et sacrile
giū canōica auctē et vr̄a regia dig
nitate talē terminū accipiāt·ne pꝰ
hāc menbra dyaboli filij nequā i scā
eccīa te etiā ibi regnāte talia presu=
māt·¶ Itē eusebiꝰ papa Eccīe res
s̄bripiēs in decupł·qd̄ abstulit resti=
In legibꝰ seculi cautū· tuat·
habet᷑·q̄ rē s̄bripit alienam illi
cui res direpta ē i vndecuplū q̄ s̄bla
ta sunt sibi ꝛ̄stituāt᷑ ꝛ in lege d̄ina le
git᷑·maledictꝰ oīs qui transfert ter
minos ꝓximi sui·Talia ergo nō ꝑ=
sumātur absqꝫ vlcōne nec exerceāt
tur absqꝫ dānacōne·Proinde si q̄s
eccīasticas oblacōnes ꝛ qd̄ deo con
secratū ē rapuerit vel ꝯsenserit faciē
tibꝰ vt sacrilegꝰ iudicet᷑ et in q̄dru
plū dānū restituat et canoice penite
at·¶ Ecōtra gg̃·scribēs aug·anglo
rum epo de hijs q̄ furtim aliq̄d aufe
rūt de ecclesia· Sine augmēto sibi
sublata eccīaꝫ recipe oportet
Fraternitas tua ex ꝑsona furis
pensare pt̄ q̄liter valeat corrigi·sūt
eñ quidā q̄ habētes subsidia furtuꝫ
ꝑpetrāt·ꝛ sūt alij q̄ hac i re ex iopia
d̄linquūt·vnde necesse est vt quidaꝫ
damnis quidam vero verberibꝰ cor=
rigāt᷑·ꝛ cū paulo districtius agitur
ex caritate agendū est ꝛ non ex fu=
rore·quia ipsi hoc ꝑstatur qui corri
gitur ne gehēne ignibus tradatur·
Addis etiā quo augmēto ea q̄ fur=
to de ecclesijs abstulerint reddere de
beant·sꝫ absit vt eccīa cū augmēto
recipiat qd̄ de terrenis rebꝰ videtur

ecclēsie·vt extra
de rapt·in l̄ris·b·
k ¶ Justiciā co=
lere·instit·d̄ iust·
et iure·§·ꝑcepta·
iuris·
l ¶ Regia·g̃ fe
mina pt̄ eē iudex·
ut h̄ ꝛ xxiij·q·iiij·
si q̄s·xv·q·iij·§·i·
ar·ꝯtra·xxxiij·q·
vlti·mulierēꝫ·C·
d̄ arbi·l·ulti·h̄ dic
vbi ꝯsuetudo est
bn̄ pn̄t iudicare·
ut ex̄·d̄ arbi·dilci·
In legibꝰ se
culi in lum=
barda·ꝛ gotica ꝛ
salica·n̄ i romana·
n ¶ Termios·ſ̄ꝰ
leges punitur ta=
lis pena·l·aureo=
rum·ut·ff·de ter=
mino ammoto·l·
·i·et·ij·
o ¶ Quadrupluꝫ·
vt in illo quadru/
plo rei ꝑsecucō ꝯ
putetur·ut instit·
vi bo·rap·in pn̄·
sed in furto ē rei
ꝑsecutio ꝑter pe=
nā furti·ut·insti·
de obli·q̄ ex delic·
in fi·ꝛ ē·si·lxxxix·
di·decenter·
Fraternitas·
ex in opia·i
delictis iopia non
excusat vt hic·et
·xxxij·q·iiij·sicut
sanctꝰ·ff·de ritu
nup·l·palam·xx=
xij·q·v·ita ne·xx
ij·q·ij·faciat·ar·
ꝯtra·de cō·di·v·
discipulos·et di·i·
sic·ex·de fur·§·h̄ si
q̄s ꝑ necessitatē·
quidam dicūt ꝙ
potius debet ho=
mo mori ꝗ̄ furari
humanꝰ ē dicere
ꝙ summa necītas
excusat ex̄ d̄ reg·
iur·c·qd̄ non est
vn̄ h̄ nō fuit tan=
ta necesitas que
posset excusare·
q ¶ Verberibꝰ·h̄
g̃nale ē vt v̄beri=
bus castigētur q̄
sūt inopes ut·ff·
de iur·o iud·si q̄s
id·§·in seruos·et
·ff·de in ius vo·l·
vl·ꝫ·e·q·§·libtus·
·xiiij·q·vi·si res
aliena·alio etiam
mō puniūtur no=
biles quā ignobi

iud·nouit· ꝫincendiū·incēdiarius ē ipo iure excōicatus nec ꝑus ab
i ¶ Si vero= soluatur ꝗ̄ satisfaciat et iuret se ammodo id nō factu=
rū·xxviij·q·viij·si q̄s membrorꝫ et·c·pessimā·ꝛ si fuerit denunciatus·
āmodo nō pt̄ absolui nisi a papa·ut ex̄ de sen·excō·tua·ſm leges ca=

les vt xxiiij·q·i·q̄ ꝯtra· ꝫnaturali et illegitio ne sit·ꝯs̄·s·di·lxxxix·
r ¶ Cū augmēto·scꝫ in= decenter·xvij·q·iiij·quisquis·ꝫ·e·q·v·c·
penl·et·s·e·in antiquis·ad h̄ rn̄t·quidā si vult libere ꝑdo vel fur re=
stituere rē anteq̄ ꝯueniatur penā euitat h̄ falsū ē qꝛ n̄ sufficit raptori

restituere rem ad euitādam penam ut ·ff· vi· bo· rap· nō ꝓtest· vel dic ꝙ eccīa non petet penā ꝫ iudex ex officio eā infliget ⁊ dabit eccīe cui sanctitas ignoscēdi gloriā dereliquit· C· de epis et cle· si quis· et ē ad hꝯ bonū ar· xxiiij· q· iij· §· i· in fi· vel dic ꝙ pt̄ petere naturale augmentum id ē interesse sed in naturali nō pt̄· vel dic ꝙ non pt̄ petere interesse qd̓ est extra rem ut si forte occasione rei sublate familia vel pecora mortua sūt illud nō pt̄ peté sic nec emptor ut ·ff· de act· emp· et ven· si sterilis· §· cuꝫ ꝑ venditorem · vel ponas casū sic· q̄situm fuit si aliq̄s confessus fuit se furtū fecisse sacerdoti suo an in penitētia deberet ei iniūgi ut rem illā restituēt cū pena· hꝫ· ꝙ n̄· ⁊ sic otṙia nō tāgūt casū·

R Es· acq̄sitas· occasiōe eccīe ut· ꝫ· e· q· v· fixum

A Pl̄icos· et ꝓ id est·

c ¶ Vasa· s· x· q· ·ij· hꝯ ius· otra·

d ¶ Captiuoꝝ· et alijs causis·

e ¶ Deponatꝰ· hꝯ est pena male alienantis res eccīe ut ꝫ· e· quisquis· ⁊ ·c· non liceat · et ·c· statuimus· sed otra extra d̓ rebꝯ ec· nō al· si q̄s· ex̄ d̓ ele · ꝙ sic in fi· ·ff· de al· iu· mu· ex hoc edicto· §· si quis alienauerit· ex quibus omnibus habes ꝙ sufficit si statim reddit eccīam indemnem · posset dici hꝯ verum esse quo ad hꝯ ut exinde nō possit vlteriꝰ conueniri· ꝫ nō quo ad hꝯ ne ꝓ hmōi mala alienacōne ab administracōne remoueatur · Item ar· otra· ff· vi· bo· rap· non ꝓdē vbi habes ꝙ nō sufficit p̄doni ad penā euitandam reꝫ restituere Item sufficit semel dolum omisisse· ut· ff· depositi· l· i §· si rem depositam· Jo· ego sto illi dec· si quis p̄s· b·

f ¶ Construxisse· ledēdo eccīam p̄orem· pt̄ em̄ ostruere dū tm̄ nō ledat eccīam· ꝫ· e· si epūs· et· c· bone rei· tradetur ḡ eccīa ut habeat in ipā ius pronatus· qd̓ habetꝰ ex edificatione vel fundacōne ·xvi· q· vij· quicūqꝫ · et· c· decernimus· et· c· filijs· ex̄ de eccījs edifi· ad audiētiam vel aliqd̓ honestum seruiciū ex̄ de iure

amittere et lucra de dānis querere· ¶ Veꝝ illud eusebij d̓ legū seueritate illud ḡḡ· de eccīastica intelligitur māsuetudine dictū· ¶ Itē deus dedit epō mediolanensi·

Nō sūt alienanda in epātu acquisita·

R Es in epātu acquisitas sacerdotibꝰ nulla ē alienādi licētia· ¶ Itē ex sexta sinodo vniūsali·

Vasa sacra nisi ꝓ redēpcōne captiuoꝝ nō sunt alienāda

A Postolicos ⁊ paternos canones renouās hec scā et venerabilis vniūsalis sinodus diffiniuit neminē p̄sus epm̄ vendere vel vtcunqꝫ alienare cimmilia et vasa sacrata excepta cā olim ab antiquis canonibꝰ ordinata videlicet ꝓ redēpcōne captiuoꝝ· ꝫ nec tradere salaria eccīaꝝ in emphiteotica pacta· nec alias rusticas possessiōes venundari· ac per hoc ecclesiasticos redditus ledere quos ad ꝓpriā vtilitatem et ob escam paupeꝝ et peregrinoꝝ sustentacōnem esse decernimus· Et paulo post· Quisquis autē post hāc diffinicōeꝫ nr̄am cōtrariuꝫ qd̓ huic scē sedi et vniūsali sinodo agere tēptauerit · deponatꝰ ut p̄uaricator d̓inaꝝ reꝝ et p̄ceptoꝝ· cassata videlicꝫ oīmo q̄ facta ē in scriptis vel sine scriptis ab epō venditione vel emphiteotica traditione vel alia qualibet alienacōne cimmilioꝝ et salarioꝝ locoꝝ· Qui vero p̄cepetit aut emerit aliquid ex predictis cimilijs et salarijs et non restituerit eccīe iteꝝ q̄ eccīe sunt ⁊ nō reddiderit ad incidendam cartā vendicōnis vel emphiteoseos fit anethema vsqꝫ dum fecerit qd̓ ab hac scā sinodo et vniuersali ofirmatū est· Si aūt epūs ouictus fuerit ostruxisse monasterium de eccīsticis redditibus tradat eidē eccīe ipm̄ monasteriū· ¶ Item ḡḡ· dompno mesano epō·

Pro redempcōne captiuoꝝ sacͣ vasa nō ꝓhibentur alienari·

E T sacroꝝ canones et legalia statuta p̄mittūt ministeria eccīe ꝓ captiuoꝝ esse redēpcōne vendēda· ¶ Idem demetrio et valeriano clericis firmianis·

Res eccīe licite impendūtur ꝓ captiuoꝝ redēpcōe·

S Acroꝝ canonū statuta et legalis permittit auc̄tas licite res eccīasticas i redempcōne captiuorum impēdi· et ideo cū edocti a vobis simus ante annos xviij· famiū epm̄ eccl̄ie firmiane ·xij libras argenti de eadem ecclesia ꝓ redēpcōne vr̄a ac patris vr̄i passiui fratris et coepi nr̄i nūc· tunc vero clerici necnō et m̄ris vr̄e hostibꝰ impendisse atqꝫ ex hoc vos hr̄e quandā formidinem· ne hoc quod datū est a vobis quolibet tp̄e repetatur · huiꝰ p̄cepti auc̄te suspicōem vr̄am p̄uidimus auferendā cōstituētes nullā vos exinde heredesqꝫ vr̄os quolibet tempore repeticōis molestiā sustinē nec a quoq̄ voꝛ obici qōnem· Ideꝫ

Res desolate eccīe nō p̄ponantur capitulis

S Icut oīmo graue est frustra eccīastica misteria vendē· sic iteꝝ culpa est imminente hmōdi necc̄itate res maxie desolate eccīe captiuis suis p̄ponē et i redēptione eoꝝ cessare· ¶ Que vero penitētia huiuscemodi inuasoribꝰ atqꝫ p̄donibꝰ q̄ vasa sacra ⁊ reliq̄ d̓ino cultui dedicata pollutis manibꝰ arripiūt et q̄i ꝓphana otractāt sit indicēda· nicolaus papa diffinit scribēs frōtario burdegalēsi archiepō·

Inuasoribꝰ reꝝ eccīasticaꝝ q̄ pn̄ia sit imponēda

D E viro nefando burgādo noīe qui rabie insana omotus dyabolicis se irretire laqueis nō dubitauit· atqꝫ gentilium more ꝑ abrupta itinera et cōpita insidians vobis in vr̄e eccl̄ie villa vna cū clericis vr̄is· manētibꝰ et ppl̄m salubribꝰ instruē dogmatum monitis decertātibꝰ· paneqꝫ sp̄ualis vobi vacua hoīm corda reficiētibꝰ atqꝫ laudabile salutis ꝓprie desideriū habentibꝰ scā apl̄oꝝ petri et pauli limina visitare collectis malicie sue sequacibꝰ iniquitatisqꝫ oplicibꝰ nefarias inuasiones ⁊ dep̄dacōnes violentas iferre d̓moniaco ausu p̄sumpserit ut

pa· p̄terea· vel alia tp̄alia· ex̄· de ea· mo· in eccījs xvi· q· ij· sane et ·c· ar· ꝙ acquisita de rebꝯ eccīe pt̄ eccīa vendicaē ut ꝫ· e· q· iiij· sacerdotes· ⁊ ·q· ul· fixū sed q̄d si clericus de peculio eccīe in ꝓprio solo edificet tūc vidr̄ edificiū solo cedere· ff· de re· diui· inem̄· sed dicas in fauorē eccīe solū edificio cedē et hꝯ ē sp̄ale i ecclesia· ꝙ si res oparet de bonis eccīe ē statim facta ecclesie ut hꝯ ut ex̄ d̓ pecul· clerici· c· ·i· ⁊ ·c· si quis· idē est in milite· C· de rei· ven· si ut ꝓponis· et in pupillo· C· arbi· tu· l· ij· ⁊ in vxore· ut· ff· de donac̄ inter viruꝫ et vx· vxor·

g ¶ Tradat idē subiciat ꝫ· xiiij· q· ·vi· cōperimus· xvij· q· iiij· questi otra· vbi habes ꝙ res consecrata nō debet restitui· sed supple laico et ad ꝓphanos vsus· et lꝫ hꝯ dicatur ꝙ debet subici p̄ori ecclesie n̄lominꝰ tm̄ epūs pt̄ ecclesiam alij subicē cui vult ar· ex̄ de excess· p̄· sic· vnire· R·

S Acrorū· repetitiōis · quia qd̓ ex causa pietatis impēditur non repetitur· C· d̓ nego· ḡ· alimenta· nisi forte fuerit ꝓtestatus· ff· d̓ rel· si quis· §· hꝯ actio· et in alio casu· C· de nup· prēꝫ· hꝯ tm̄ ꝓtestacō nō valꝫ quia eccīa teneꝰ redimē ut ꝫ· c· ꝓx· ꝫ redēptus opas p̄stabit eccīe per quinquēniū · C· de capti· l· ij· et ulti· Item nunquid hꝯ d̓ q̄libꝫ capto verū ē· ita · Sꝫ nūq̄d de capto in maleficio ꝙ vidr̄ ·lxxxvi· di· non satis· xxiij· q· v· c· i· ⁊ ·c· reos · et xiiij· q· ·vi· si res aliena· ·ar· contra· i· q· i· iubemus· tm̄ si priuatus dat pecuniam ꝓ redēpcōne alicuiꝰ bene eā repetit· ut· c· d̓ cap· ·l· vlti·

S Icut· suis· potius· suis q̄ alijs subueiat subueniet tm̄ extraneis· lxxxvi · di· non satis· xlij· di · quiescamus ꝫ qui dr̄r hic captiui· dic ꝙ si ab hereticis vel gentilibꝯ capti sunt vel a talibus vbi timetur piculū corpis vel aīe· tales tenetur redimere eccīa ⁊ etiā quilibꝫ p̄uatus· lxxxvi· di· nō satis· et ꝫ· e· aurū· et xxiij· q· iij· non inferenda·

D E viro· et opita· opitū est locus ubi plures vie·

concurrũt lviij· di· ſic ꝑpena taliũ qui inferũt iniuriã clericis dum in
Conſuluit· que ſit- ſiſtunt diuinis obſequijs· habes· xvij· q· iiij
§ qui aũt· C· de epis et cle· ſi quis in hoc genus· in p̃mo anno ſtet
¶ An fores ſ; nõne in p̃mo ãno ē ex̃ ecc̃iã;· ſ; dic q̃- ex̃ cimiteriu;

Quiſquis· cognatis· niſi victũ et veſtitũ vt lxxxvi· di· non ſatis et
xvi· q· i· ſi cupis· in fi· dat alij poſſeſſionē nõ ideo perdet ec
¶ Colono· l; eñ colonus tra- cleſia poſſeſſiõ;· C· d acq̃· poſ· l· ul·
¶ Abiciat²· mitius cũ eo agit² ·j· e· ſi quis qualib; ⁊· q· v· ſi epus·

qd̃ violauit et in
ſcd̃o anno iux̃ fo-
res ecc̃ie·
¶ Audiētes· et
nõ ↄmũicātes· vt
xxxiij· q· ij· latorē·
¶ Spõdentes·
ſacrilegos argue
cogendos ſe nun-
quã facturos ſiſte·
ſic · xxiij · q· viij·
peſſimã et· c· ſi q̃s
mēbrorũ· vt dixi
xi· q· iij· cũ aliq̃s·
Monemus· ti-
tuli· id ē ſpe
ctantē ad ecc̃iam
ſuã ñ auferet alij
ꝓpria auctē· nam
et tutor ⁊ curator
punitur q̃ aufert
alij re; pupilli ſui
ut· C· vñ vi· me-
minerint· in fi·
¶ Reddē· ipe
ḡ q̃ alienauit po
teſt ↄueniri vt h̃
et ·j· e · ſtatuimus·
⁊ duobꝫ· c· ſe· Itē
et poſſeſſor pt̃ cõ
ueniri ut· s· e· au-
guſto· et· no· s· e·
q̃cũq;· ⁊· s· e· apl'i
cos· cu; eñ ecc̃ia
hꝫ in opcõne quē
velit cõuenire ſi
p̃mo cepit vnum
ↄuenire et poſtea
velit aliu; ↄueni-
re nõ ſit ei p̃iudi-
ciũ aliqd̃ p electi-
onē· ut· C· ſi tutor
vel curator· l· vl· ſ;
quid ſi ecc̃ia ē cõ
ſecuta ius ſuu; a
poſſeſſore · nunq̃d
adhuc p̃t ↄuenire
ip̃m qui aliena-
uit· nõ vid̃r q̃ bo-
na fides nõ pati-
tur vt bis idē ex-
igaē· ff · d· re· iur̃·
bona fides· q̃ au-
tem adhuc poſſit
ip̃m ↄuenire ē ar·
·j· e· vulterane· et
·c· ſtatuimus · et
·c· epus· et ·c· dia
coni· et· ff· d pet'·
here · nec ulla;· §·
vlti· R°· aut ecc̃ia
agit ad penam ã
ad intereſſe· ſi ad
pena; pt̃ agē ad
huc ↄtra alienan-
tem· q̃ pena vni-
us nõ liberat aliu;
ut· s· e cũ deuotiſ-
ſimã· ſi agit ad in
tereſſe nõ pt̃· Itē
q̃ritur ſi ecc̃ia cõ-

et epiſtole vr̃e textus eloquitur ſa-
crũ altare ſacraq; dñici corporis et
ſanguinis vaſa inſup et ſcm̃ criſma
pollutis árripere manib9 q̃i vilia ⁊ ad
vſum ↄmunē apta pſ̃ uſ̃perit dilectõ
veſtra nos ↄſuluit ſi ipe vel qui cum
eo in tam impio ſcelere et iniquo
fuerũt ad penitentiam quãq; gratia
attracti diuina venire voluerit· quo
eos penitentie vinculo ↄſtringatis·
nr̃e inſtitucõis cenſurã expoſcere cu
raſtis De quib9 ſi tñ ita eſt iubem9
cũ ad penitentiã reũti accelerauerit
vno anno ex̃ ecc̃iam dei ↄſiſtē cuius
ſacratiſſima vaſa extra ritũ fidei xp̃i
ane diripiẽdo auferre nõ dubitaue-
runt· ſcd̃o vero anno ante fores ec-
cleſie ſine ↄmunione maneāt· tertio
vero anno ecc̃iam dei intrēt et inter
audientes aſtent ſine oblacõne non
manducātes carnē neq; bibētes vi-
nũ p̃t natalis et reſurrectõis dñice
dies· quarto p̃terea anno ſi hiis pri
oribus trib9 eoꝝ fructuoſus fuerit
penitētie labor ↄmũi oı̄ fideliũ c̃ti-
tuātur· totaq; mētis intēcõne ſpon
dētes talia ſe vlterius nũquã factu-
ros· corp9 et ſanguinez dñi ſuſcipe
mereātur· et vſq; ad ſeptimũ annuz
tribus in ebdomada dieb9 ſine eſu
carniũ et vini potacõne penitentes
maneāt· ¶ Itez ex ↄci· leonis pape
quarti Res eccleſie epus vſurpaē
vel alienare nõ pſumat· Ru b·

Monemus et irrefragabiliter
affirmamus vt nullus epoꝝ vel ſa-
cerdotũ rem tituli ſui vſurpare pſu-
mat· ſ; neq; ſalariũ a xp̃ianis ſanctiſ
locis oblatũ cã amicicie vel timoris
aut muneris p̃teptet auferre ne ec-
cleſia dei ad nichilũ redigat· Quod
ſi facē pſumpſerit· epus vel ſacerdos
canonicã ſine dubio ſubeat vlcõne;
et qd̃ ecc̃ie iniuſte ablatum eſt red-
dere ↄpellatur· ita ut deinceps nll'as
vires ꝓ hiis ad litigandu; vel poſſi-
dendũ hr̃e poſſit· ¶ Itē ex hiſtoria
euſebij ceſarienſ epi· c· xij· Epiſcopo
vel abbati res ecc̃ie alienare nõ lic;

Quiſquis eps̃ vel abbas de ſa-
larijs epi vel mõſterij trãſfer-
re in p̃ncipũ manus vel etiã alij pſo
ne ↄferre voluerit irritũ ſit qd̃ datu;
eſſe ↄſtiterit ſcd̃m canonē ſcõꝝ apl'o-
rũ qui dicit oı̄m eccleſiaſticaꝝ reꝝ
epus habeat ſollicitudinē· et diſpen
ſet eas tanq̃ deo ↄtemplãte· nõ aũt
illi liceat fraudaē quicq̃ ex illis vel
cognatis vel ꝓpinquis donare que
dei ſunt· q̃ ſi paupes fuerint vt pau
perib9 largiatur· ſ; nõ ſb̃ hoꝝ occa
ſione q̃ ſunt ecc̃ie defraudentur· q̃ ſi
calliditate vſus excuſatõem p̃tende
rit eps damnũ facē ⁊ nil ad ꝓfectu;
agꝛ vel locũ exiſtē· nec ſic p̃ncipib9
tribuatur ager vel loc9 ſ; clericis vl'
agricultorib9· q̃ ſi calliditate vſus
fuerit p̃nceps et a colono vel a clero
agꝛ emerit· ſit irrita venditio· et re
ſtituatur epo vel monaſterio· epiſco
pus vel abbas hoc faciens abiciatur
tanquam qui diſperſit que nõ colle-
git· ¶ Itē ſimach9 papa Predia
eccleſie non liceat pape alienare·

Non liceat pape prediũ ecc̃ie
alienare aliquo mõ ꝓ aliq̃ ne-
ceſſitate nec vſufructum rura dare·
niſi tm̃mõ domus q̃ in quibuſlib; vr
bib9 nõ modica impenſa ſuſtentanē
q̃ lege oēs cuſtodes aſtringantur
vt donator aſſenſator venditor ho-
norē pdat· et qui ſubſcripſerit ana
thema ſit cũ eo q̃ dederit vel accepe-
rit niſi reſtituatur· Liceat etiã qui-
buſlibet eccleſiaſticis pſonis cõtra-
dicere· et cum fructib9 alienata re-
poſcere· quod non modo in apoſtoli-
ca ſeruandũ eſt eccleſia· veꝝ etiam i
vniuerſis eccleſijs per prouincias q̃
dem dicitur ↄuenire·

¶ Idem Qui res eccleſie vendi
dit ad altare non accedat·

Indigne ad altare domini ꝓ-
perare permittitur qui res eccleſia-
ſticas audet inuadere aut iniuſte poſ
ſidere aut iniqua vel iniuſta defenſi-
one in eis perdurare· de quibus tan
ta debet eſſe prouiſio vt vindictam

Non liceat·
pape· h̃ ſim
actus ſucceſſori
ſuo legē iponit ut
imperator ſuo ·j·
xvi· q ·i· q̃ iux̃· ſ;
qualiter h̃ potuit
cũ nullus morta-
liũ papã poſſit di
iudicare ex̃ d elc·
inotuit· nec iferi-
or ſuperiore;· xxi·
di· inferior ·xl· di·
ſi papa ſ; ēte l; ſit
ſolutus legibꝫ tñ
ſm̃ legē viuē db;
·ff· de le· p̃nceps·
¶ Quibuſlib;·
vid̃r ḡ q̃ ad hãc
accuſacõnē quili
bet admittaē ex-
tra de rebꝫ ec· nõ
ali· ſi q̃s ⁊ in · aut·
d nõ al'· aut p mu·
in fi· et no· xvi· q·
vij· filijs · et xvi·
·q· i· ↄſtitutũ·
¶ Cũ fructibꝫ·
h̃ adũte q̃ fruc-
tus p̃nt peti· ſcien
dũ eſt q̃ ſi agitur
p interdictu; ali-
quid ad petendu;
rem cũ fructibus
tunc reſtituentur
fructus oı̄es per
cepti a tempore
eo q̃ eſt ꝓpoſitum
interdc̃m niſi in-
terdicto vñ vi· in
quo veniũt oı̄es
fructus pcepti a
tpe deiectõis · ut
·ff· de interdic· l·
interdcis· ff· de vi
et vi· ar· l· i · §· ex
die· ſi autē agitur
rei· vē· aut poſſeſ
ſor fuit boneſidei
aut maleſidei· ſi
bone reſtituet oēs
fructus pceptos
a tpe· lit'· ↄteſ· vl'
qui culpa ſua non
ſũt pcepti· ſed añ
litē· ↄteſt· pceptoſ
nõ tenetur reſtitu
ere· ſ; tñ extanteſ
ut· C· de rei· vēdi·
certũ ē· iſti· d of·
iud· §· poſt inchoa
tam· ſi fuit poſſeſ-
ſor maleſidei tã p
ceptos q̃ quos p
cipere potuit te-
netur r̃ſtituere vt
ex̃ de reſti· ſpo· ḡ
uis· ⁊· ff· d· rei· vē·
ſi nauis · et · C· de
rei· ven· certum ē·
ſi aute; maleſidei

ſecuta eſt ſuũ ius a poſſeſſore an teneatur cedere actõnē q̃ hab; ↄt̃
alienantē· R°· nõ· q̃ qua fronte pt̃ petere ceſſionē q̃ ex ↄtumacia ſua
ↄdēnat²· ut· ff· de admiſtra· tu· ſi plures ⁊· ff· d tu· et rõ· diſ· l· i· §· nunc
tractemus· ¶ Ligandum ar· ē h̃ q̃ ille qui male alienauit rem eccle
ſie non poteſt repetere eam·

poſſeſſor titulum habuit tũc excuſat² a pcipiẽdis ꝓpter titulũ· ut· C·
de rei· vē· ſi fundũ· niſi ſit ita q̃ ille ti· hēatur ꝓ nõ titulo vt cũ q̃s emit
ↄtra inhibicã leg̃· ut · C· de agcol'· queãdmodũ et alios caſus habes no
tatos· ff· q̃ metus cã· ſ; et ptus· ꝫoblacõ eius recipit² vt· s· e·
Indigne· ad altare quia nec- d viro· ⁊ etiã a ſacramētis ecc̃ie ē

ſuſpenſus·ut·xvij·q·iiij·quiſquis· =ꝓcedet vindictā vt h̄·et·ij·q·
a ¶ Ammonitio·ar·ꝙ āmonicō ſpē= vij·accuſatio·et·c·ſe·et·xi·q·
·i·petimus·ſed verū eſt hoc cū agitur ad penā excōicacōnis quia ne
mo excōicandus eſt niſi ꝓcedat āmonitio trina ut xvi·q·vij·omnes
decime·et xvij·q·
·iiij·de pſbrōrum·
et extra de ſen·ex·
ſacro·Itē et in il/
lis criminib9 ꝓce=
det āmonitio vbi
ad ſecularē brac=
hiū eſt recurren=
dū·ut·i·q·vij·pa
tet·Itē vbicūqꝫ
nō agit ad depoſi
tionē et gn̄aliter
vbicunqꝫ agitur
ad denunciationē
extra de ſimonia·
lꝫ hely·ſed vbicū
qꝫ agit ad depo=
ſicōnē nō ꝓcedet
ammonitio extra
de accu·qualiter·
ad qd eni admo=
neret tūc cū ſuf
ficiat ad depoſitis
onem ꝙ homo ſe
mel deliq̄rit·xxv·
di·ꝓmū·nō obſtat
extra de accu·ſi
quis·quia loqui=
tur ibi in denūcia
cōne·Itē non ob
ſtat·ij·q·vij·ſi qs
erga·q: loquitur
ibi de illis cauſis q̄
non inducunt de=
poſicōnem·v·q·
iiij·in loco·
b ¶ Maturata·id
ē matuē ꝓlata·ꝫ·
xvi·q·i·i canōib9·
c ¶ Inſtitute·i·
deſtinate talib9·
D E rebus·ut
ꝓ9 ar·ē h̄ ꝙ
auctas maioris
excuſat·xxviij·
di·diaconi·et lx=
iij·di·ſalomitane·
ſed nō eſt h̄ verū
ut·s·e·quicūqꝫ·⁊
lꝫ h̄ dicat ꝙ pn̄=
ceps ſit redargu
endus bn̄ pt excō
municari·xi·q·i·
ij·ſi autē nobis·
ſꝫ qualiter agi pt
ↄtra illū qui rece
pit poſſeſſionem
vel a pn̄cipe vel
ab alio cū ſcriptū
ſit in lege nō vide
or vi poſſidere ſi
recipio poſſeſſio=
nem ab illo quem
ſcio eſſe in poſſeſ=
ſione·ff·uti·poſ·
ſi duo·§·nō vide=
or·et ar·ex̄ de re=
ſti·ſpol·cū ad ſe
dē·ſed h̄ queſtio
hodie exſufflata
eſt p id qd eſt ex̄

ammonitio ꝓcedat·et res vſurpa=
tas iniuſte qui abſtulerit·aut qui in
iuſte ablatas retinet·equitate pa=
trocinātē legibus reſtituat·Quod
ſi neglexerit ⁊ nec̄citas ↄpulerit demū
ꝓdonē ſacerdotalis diſtrictiō matura
ta ꝓcellat·valde enim iniquum et in
gens ſacrilegium eſt·vt quecunqꝫ
vel ꝓ remedio pec̄coꝝ vel ꝓ ſalute ac
requie aīaꝝ ſuaꝝ vnuſquiſqꝫ vene=
rabili eccleſie contulerit aut certe re
liquerit ab hijs q̄b9 maxie ſuari cō
uenit id ē criſtianis et deū timētib9
in aliud trāſferri vel conuerti pmit=
tat·ꝓpterea qui hoc non ꝓuiderit et
aliter q̄ꝫ ſcriptū eſt ꝓdia eccl̄ie tra=
dita petierit vel acceperit vel poſſede
rit niſi ſe cito correxerit quo iratus
deus aīas ꝑcutit anathemate feria=
tur·ſitqꝫ accipiēti et donāti et poſſe=
dēti anathema·⁊ iſtitute pene ↄtuh̄=
niū aſſiduū·nec aliquo ſe ante tribu
nal xp̄i obſtaculo muniat quia reli=
gioſ aīab9 ad ſubſtāciā pauperum
derelicta ↄtra fas et ſine aliq̄ pieta=
tis ↄſideracōne diſpgit· ¶ Itē ni=
cola9 papa adoni viennenſi ar̄epo·

Diuini muneris ꝑticipatione ꝓuet
qui eccleſiaſtica priuilegia calcat·

D E rebus ecc̄ie q̄ ſemel deo ↄtri
bute atqꝫ ↄdicate ſunt ⁊ poſt=
ea ſub occaſione ↄceſſionis principū
a quibuſdam inuadūtur atqꝫ diri=
piūtur ſanctim9·vt prius conſula=
tis principē ad reſecandam tam pre
ſumptiuā factōnem·et eſt cognoſcē
dū vtrū illius ſit ↄceſſio an inuaſoris
fuerit preſumptio·Quod ſi princi=
pis inordinata fuerit largitio ipſe ſit
princeps ꝓ emendacōne redarguē
dus·ſi aūt inuaſoris declaratur pre
ſumpcō·uſqꝫ ad emēdacōē excōis
ſit vindicta cohercēdus· ¶ Itē ge
laſius iuſtino archidiacono ⁊ fauſti
no defenſori· De reb9 ecc̄ie non ē aliq̄d alienādū·

V Obis enim
et vr̄e fame ↄſultū duximus·
ut pontificis veſtri loco vobis cū ab
eodem aliq̄s ſubrogetur qui eius no

de reſti·ſpo·ſepe ↄtingit· =remotus ab adminiſtratione tempaliū
V Obis·epūs iſte fuit= ſed non ſpiritualium·
f ¶ Ab eodem·iſto eni remoto ab adminiſtratōne reſeruatur vt
ipſius auctē adminiſtratores eligantur·
g ¶ Quid ad cās·ſ·ut expēſe ꝓus educātur·q̄ facte ſūt i colligendis

fructibus qd genus deductōnis nullus caſus impedire pt·ff·fam·he=
rec·fundus·ff·de pet·here·ſi a dn̄o·§·fructus·in decimis ſecus·ut ex̄
de deci·cū homies·ſed cū diſtinctōe quā habes ex̄ de deci·paſtoralis·
h ¶ Pro portione·ar·ꝙ ꝓdia ecc̄iaꝝ nō debent diuidi p ꝓbendas vt
no·s·q·xx·§·vi·
ſed h̄ nō eſt verū
h̄ autē ideo ꝓhi
bent diuidi quia
clerici fuerunt ſu
ſpecti·ſed vbi nō
ſunt ſuſpecti·bene
diuident ut meli
orentur p eos poſ
ſeſſiones ut ꝫ·e·
ſepe ſit·nam dili=
gentius tractan/
tur res ꝓpe q̄ꝫ cō=
munes ut·xlvij·
di·§·neceſſe·⁊·C·
qn̄ et a qui·quar=
ta ps pe·l·ul·li·x·
i ¶ Vc ſi maior·
optimū ar·cōtra
ꝓpoſitos ecc̄iaꝝ
vt nō poſſint alle
gare ſterilitatem
tpis·vel incurſū
hoſtiū ſi ꝓcedenti
bus annis fuerūt
vberes anni·ſicut
nec coloni·ſiſe·ff·
loca·ex cōducto·
·§·ſi vno·ↄtrariū
h̄ ſignat·x·q·iij·
vnio·ſed ibi ſolui
tur·

mine pariter vniuerſa diſponat·q̄=
timus omnia ꝓdia ad veſtrū reuoce=
tis ſtudiū·nec cuiq̄ꝫ clerico ꝓ portio
ne ſua aliqd ſoluꝫ eccl̄ie putetis eſſe
deputādū·ne p incuriā et negligen
tiam minuatur·ſꝫ omnem penſionis
ſummā ex oib9 ꝓdijs ruſticis vrba=
niſqꝫ collectā ad antiſtitē deferatis·
ex q̄ tn̄ collectōe habeatur racō qd
ad cauſas vel expēſas accedētiū ne=
ceſſitatum opus eſſe pſpicitur·ut d
medio ſequeſtretur·et q̄tuor porcō
nes vel de fideliū oblacōe vel de hac
fiāt modis omnibus penſione·ita vt
vnā ſibi tollat antiſtes·aliā clericis
pro ſuo iudicō et electōne diſptiat·
terciā paupib9 ſub omniū ↄſciētia
faciat erogari·fabricis vero q̄rtam
q̄ ↄpetit ad ordinacōē pontificis e=
rogatōne vr̄a decernimus eſſe pen=
ſandā·ſi quid forte ſub annua rema
nebit expenſa electio ab vtraqꝫ pte
cuſtode credatur ent hecis·ut ſi ma=
ior emerſerit fabrica ſit ſubdio qd
ex diuerſis tpibus diligētia poterit
cuſtodiri·aut certe emat poſſeſſio q̄
vtilitates reſpiciat cōmunes ¶ Itē
maiorico ſereno ⁊ iohāni epiſcopis·

Excōicētur q̄ principū auctorita=
te res q̄ dantur ecc̄ie ſurripiunt·

Q Vi diuinis ⁊ hūanis legibus
i ciuili dānacōe calcatis ⁊ re
uerētia religionis abiecta vel eccle=
ſiaſtica priuilegia calcare ↄtendūt·
vel vbilibet in paupeꝝ ꝓſilire diſpē=
diū nec hm̄oi ſaltē ↄmoniti conuicti
qꝫ nequiciam ſopire ↄſentiūt·atqꝫ il
lata ſacris rebus ↄtrimēta reſartire
merito diuini muneris ꝑticipatione
ſunt ꝓuādi·et hm̄oi ꝑcepcōne care=
ant qd ſacrilegis auſib9 habuere de
ſpectui·Celeſtinus vero pſbr ſr̄is et
coepiſcopi nr̄i ſereni qui ↄtra pōtifi=
cale iudiciū ↄtraqꝫ ap̄lice ſedis man
data ꝓrūpens ſupdictis ↄmūionem
ſacrā miſtrare pſumſit cū n̄ potuerit
ignorare ſententiā ꝓprij ſacerdotis
ab officio ꝓtinus eccl̄iaſtico repella=
tur·ut nullus ecc̄ie miniſtroꝝ ↄtra

Q Vi diuinis et
hūanis·in ci
uili·id eſt impia·
l ¶ Ignorare·ſic
·s·xvi·di·ꝙ dici=
tis·s·i·q·i·ſi quis
a ſimoniacis·et x=
xvi·q·ij·nullus·
·s·di·xx·ſi decre=
ta·s·lxxxvij·di·
·c·ul·xvij·q·ij·c·
vlti·audiretur·tn̄
iſte ſi vellet ꝓba
re ſe ignoraſſe·s·
lxxxij·di·ꝓpoſui=
ſti·in ſi·⁊·i·q·i·ſi
quis a ſimoniacis
et extra de elec·
innotuit·in ſi·ſed
qualiter ꝓbabit
ſe ignoraſſe·Rn̄·
probabit quod ſu
erit in alia ꝓuin
cia ut ex̄ de teſti·
ex tenore·et·C·d
cōtrahē·ſtipu·ↄ=
ptinam·vel etiā
ꝓprio iuramento
ut xxxiiij·q·ij·in
lectum·

V Olterane·re
uocent·C·
ſi tutor·vel·cu·in
ter·l·vlti·
m ¶ Emptorib9·
·s·x·q·ij·hoc ius
porrectū·in ſi·§·q̄
vero res·ſꝫ cōtra
xv·q·iij·vniūlaſ·

·C·de euic·ſi fundus·ſo·h̄ capitulū loquitur·de poſſ·bonefidei·cōtra
ria de poſſ·malefidei·ſed ad h̄ obicitur malefidei dr̄ q̄ ↄtra legū in=
dicta mercatur·C·de agricol·quēadmodū·Rn̄·quātū ad h̄ ē malefi
dei ꝙ non vſucapit·ſed quātū ad hoc eſt bonefidei ꝙ hꝫ recurſū ↄtra
ſuū venditorē· o ¶ Locū·ar·ꝙ ſm ꝓorem locum et maius meritum

q° 2ª

conferēde ſunt di
gnitates ·vt·ꝭ·c·
ꝓxi·et·s·di·i·ius
militare· et ·i·q·
ij·clerici· et lxxii
ij·di·c·vlti·vt il
le gradus ceteros
antecedat quē ſti
pendia longiora
et labor ꝓlixior
fecit aſſire·vt·C·
de off·ma·off·l·
nemo·lxi·di·c·mi
ramur· et ſtipen
dioꝝ ratio hñda
ē·vt·ff·d re mili·
nō oñis·i pri·ar·
cōtra·xvi·q·vij·
decimas ·et extra
de ↄſti·cum oñs·

pontificalia inſtituta venire ↄtendat

Ulterane eccle ¶ Idem eiſdē·
Actus vel p̄rimoniū qd hacte
nus ↄpimus deſtitutū ⁊ poſt dānatio
nem euchariſti quo fuerat deprauā
te diſpſum cure vr̄e decreuimus eſſe
delegandū· vt diligētia qua vos ꝑ
vtilitate eccle eſtimamus eſſe vigi
lātes· p̄dia culture reſtituatis anti
que· et reuocetis ſi qua ſūt vendita
ā donata mācipia · poſſeſſiones etiā
quas ab enumantio ⁊ opilione ep̄is
vel ceteris quouis iure videritis te
neri· qꝛ ↄtra ↄſtituta ſinodi ab ep̄is
p̄dia alienari nullo mō potuerīt com
mento nichilominus reuocētur · ſit
emptorib9 ad eū recurſus qui pre
ſumpſerit aliquid de eccle rebus illi
cita venditōne diſtrahē ita vt pēſio
nes annuas ad pontificem deferatis
cui priuilegia ſua integra conuenit
oīni rōne ſuari vt eius diſpēſatione
portōnes ꝑueniāt ↄſuete· ita vt por
tionē quartā q̄ ad eos ꝑtiet ſua pōti
fex ordinatōe diſtribuat ꝓut cuiuſ
qꝫ locum meritūqꝫ ↄgnoſcit· pariter
etiā ex fideliū oblatōne faciendum ē
vt clericis quartā ꝑtē eroget ꝓ ↄſi
deratōne ſue electōnis antiſtes fa
bricarū· etiā portio ep̄o ſciēte et di
ſponēte vr̄a erogatōe pendatur qua
tinus nichil penitus in detrimentū a
licuius rei patiamini gn̄ari· Idē
clero et ordini ⁊ plebi brunduſij·

Reddituū ⁊ oblationū due portōes clero cōmittuntur·

Onceſſo
Vob quē petiſtis antiſtite fra
tre iā et coep̄o nr̄o iuliano neceſſa
riū fuit eodē ad ecclam ſuā mox re
miſſo ad vos nr̄a ſcpta ꝑit deſtinari
quib9 agnoſceretis eidē fuiſſe p̄ce
ptū ne vnq̄ ordinatōnes p̄ſumat il
licitas· et infra· Reddit9 et oblatō
nes fidelium in q̄tuor ꝑtes diuidat·
quaꝝ vnā ep̄us ſibiipi retineat· al
terā clericis ꝓ officioꝝ ſuoꝝ ſedu
litate diſtribuat· fabricis terciam·
quartā paupib9 et pegrinis habe
at fideliter erogandā· quarū ratio
nem diuino eſt redditurus examini·
¶ Idem· De oblatōnibus fidelium quot porcōnes fiant·

Quatuor aūt tā de redditu q̄
de oblatōne fideliū ꝓ ut cuiuſ
libet eccle facultas admittit ſicut
dudū racōnabiliter ē decretū ↄueīt
fieri porcōnes· quaꝝ vna ſit pontifi
cis· altera clericoꝝ ·tercia pauperū·
quarta eſt fabricis applicanda· de q̄
bus ſic̄ ſacerdotis interit integram
miſtris eccle memoratā diſpendere
quātitatē· ſic clicus vltra delegatā
ſibi ſummā nichil inſolēter nouerit
expetendū ea vero q̄ eccleaſticis re
ſtaurandis edificijs attributa ſunt
huic opi veraciter p̄rogata locorū
doceat reſtauratio ſcōꝝ manifeſta
q̄a nephas ē ſi ſacris edib9 deſtitu
tis in lucꝝ ſuum p̄ſul impendia hijs
ſacris edib9 deputata ↄūtat ipſam
nichilominus aſcptā paupib9 por
tionē· quāq̄ diuinis rōnib9 ſe diſpē
ſaſſe monſtraturus eſſe videatur· tn̄
iuxta hoc qd ſcptū ē vt videāt opa
vr̄a bona· et glorificēt p̄rem vr̄m q̄
in celis ē· oportet etiā pn̄ti teſtificati
one p̄dicari ⁊ bone fame p̄conijs nō
taceri· q̄ ꝓpter nec illoꝝ quiſpiā ⁊c̄·
¶ Itē ſimplicius papa florētino ⁊
equitio ep̄is·

De oblatōnib9 et redditib9 q̄tuor portiones preſbitero diſpenſentur·

De r̄ddītib9 eccle vel oblacōe
fidelium ſola ep̄o ex hijs vna
portio remittat̄· due eccleaſticis fa
bricis et erogacōni paupū ꝓfutu
re a p̄ſbro ſb̄ p̄iculo ſui ordinis mi
niſtrentur· vltima clericis ꝓ ſingu
loꝝ meritis diuidat̄· et infra· cui id
ē gaudentio ep̄o ſpāliter hoc p̄cipi
mus ut tres illas portōnes q̄s trien
nio ſibi tātūmō dr̄ vendicaſſe reſti
tuat· ¶ Itē greg̃· maximo ep̄o ſira
cuſano· De r̄dditib9 eccle nouit̄ q̄ſitis q̄rta ps clericis erogēt̄·

Cognouim9 de redditib9 ec
cleſie nouiter acquiſitis ad canoni
cā diſpoſicōnē quartā minime ꝑue
nire· ſꝫ ep̄os locoꝝ diſtribuere tan
tūmō quartā antiquoꝝ redditūum
nūc vero queſita ſuis vſib9 retinere
quā rem p̄uā ſubintroductāqꝫ con
ſuetudinē fraternitas tua viuaciter
emēdare feſtinet· vt ſiue de p̄teritis
redditib9 ſiue de hijs que obuenere
vel obueniētib9 quarte ſc̄m diſtribu
cōnē canonicā diſpenſentur· incon
gruū nāqꝫ ē vnā eādēqꝫ eccle ſbam
duplici quodāmō iure cēſeri ¶ Idē
aug· ep̄o angloꝝ De ſtipēdio ecclēſie quatuor debēt fieri portiones·

Mos eſt ap̄lice ſedis ordinato
ep̄o p̄cepta tradē vt de omni
ſtipendio qd accidit· quatuor debe
ant fieri portōnes vna videlicꝫ ep̄o
et familie eius ꝓpter hoſpitalitatē
atqꝫ ſuſcepcōnē· alia clero· tercia ve
ro paupib9· quarta ecclijs reparan
dis· ¶ Itē ex ↄcilio toletano ¶ De eodē

Sanctim9 oib9 ep̄is
curā laicoꝝ eis inſtare· ut ſi
quos in fide xp̄i inueuerint nimio af
fectu diligant· et inſup ↄfirmamus
vt ſi aliqua ab ipſis accipiant dona

Conceſſo·cre
dulitate·ar·
cōtra clericos exi
ſtētes inſcolis vt
nō debeant p̄cipe
eccleaſtica ſtipen
dia ut·xvi·q·i·ge
neraliter·et·ꝭ·c·ca
ritatē·ar·ↄtra·xx
xij·di·ſi qui vero·
Quatuor·do
cear·ar·per
vnū factū ꝓbari
aliud et cauſā ꝓ
bari p effectū·qꝛ
p repacōnē fabri
carum ꝓbat qd
bene ſit expenſa
quarta fabrice·et
ſic ·xviij·di·pue
nit·ſic·C· de ann·
tu·l·lex que·in fi·
Itā ex hijs omni
bus capitulis col
lige laicos nō eſ
ſe ↄpellendos ad
repacōnē fabrice
ſed tn̄ clericos·
vt·x·q·i·decerni
mus·
c ¶ Teſtificacōe·
ar·q̄ res ſp̄ ſunt
gerende in illoꝝ
p̄ntia quoꝝ iter
eſt·vt viij·q·i·lꝫ·

De redditib9·
triennio·lꝫ·
iſte ep̄us p trien
nium poſſederit
res mobiles eccle
non tn̄ vſu capie
bat eas quia fur
tū commiſit in eis
x·q·ij·c·vlti·

Cognouim9·
obuenere·
ar·ↄtra·ff·de iur·
do·cū in fundo·§·
ſi fundus·ſi ·ff·de
pactiſ·do·inter ſo
ceꝝ·§·ij·ſile·C·d
allu·l·ij·
f ¶ Duplici·no·
duplicitatē a cano
ne reprobari·xvi·
·q·vij·in noua·x
viij·q·ij·in nullo·
ſic·ff·de vſucap·
eum qui edes·Itē
ar·q̄ idem iuris ē
in veteribus q̄ in
nouis extra de cē·
·c·eccleſijs·ar·cō
tra extra de deci·
tua·nā lꝫ veteres
decime ſint ↄceſſe
laico nō ideo no
ue vt ibi dr̄·q̄nqꝫ
tn̄ eadē res dupli
ci iure cenſet̄·ex
d reli·do·qꝛ·⁊·ff·
de pecul·hinc q̄ri
tur·§·i·vbi habes
q̄ peculium q̄nqꝫ
duplici ratiōe cen
ſetur ſed iſti ſunt
caſus ſp̄eales·
Sanctimus·
dona·ſc̄m di
ſtinctionem extra
de teſta·requiſiſti

a ¶ Tituloꝝ· id eſt eccleſiarū ad quas intitulati ſunt· S Tatuimus· indemne· de hoc dixi ·s·e· monemus· S J quis· documēta ibe3 eſſet ſi teſtes aliquos impediret dicē ve= ritatē· ut ex de teſti· co· puenit· b ¶ Supprimere · quia crimen falſi incurrūt ·ff· de falſ·l·i·§· is q depoſita·

c ¶ Quicqd· ar· q eccīa pt petere intereſſe qd ē ex rem· ſ3 illud nō ē ex rem · q2 inſtro tradito poſſeſſio nis ⁊ poſſeſſio tra dita vidr ut·C·d donac·l·i·

E Piſcopus ·a liū· h ē ɔſiliū quia etiam vxo= rem et ſeruū ſuū poſſet iſtituere he redem ut·s·e·q·i· ſint manifeſte·

s ¶ Ab heredi= bus· h ⁊ uo ɔtra= ria dici videntur ſc3 q eccīa debeat eē heres defuncti ⁊ tñ q eccīa poſſ3 ɔuenirē filiū defun cti de eo q male alienauit defunc= tus · nam ſi eccīa eſt heres defuncti etiā ſi defunctus a liquid indebite a= lienauit illud non pt reuocare eccīa ut·C·d rebꝰ alie· vel nō ali·l·ii·et C·d lib·cā·l·ſi ha beo·C· de rei·vē· cū a mře ·tenent' eīn ſequi volunta= tē defuncti· ut·xi· ·q·i·ſilueſter ·ıđo ſic exponas eccle ſiā ſibi relinquat heredē· ſed ſi ec= cleſiā nō inſtituit heredem· ſupple tūc ſi quid d eccīa ⁊c· gnāliter enim heres tenetur ad omia onera defun cti niſi fecerit in= uentariū ut ·C· de iur· deli· ſāctim9· hoc tñ teneas q ſm canones in cō tractibꝰ et in deli= ctis ſiue aliquid p uenerit ad here= dem ſiue nichil ſi= ue lis fuit ɔteſta ta cū defuncto ſi= ue non· ſp heres tenetur in ſolidu3 ut·xvi· q·vi·ſi e= piſcopū·ex de rap·in lřis·

ſtatim in quatuor diuidāt ptes·ita vt pmā ptē ſm apłoꝝ pcepta titu lorum necnō cimiterioꝝ reſtaurati onibus diligenter attribuāt· ſcdam clericis· terciā cūctis paupib9· qrtā vero aduenis· ¶ Jtē ex ɔci· agathē ſi· Omnes pſbri ſm iuſſionē epi res eccleſie diſpenſare debent

S Tatuim9 q epi oēs iubent ut ciuitatenſes ſiue dioceſani p= ſbiteri vel clerici ſaluo iure eccleſie ſi cut pmiſerint epi teneant · vendere aūt aut donare penitus nō pſumāt qd ſi fecerint et facta venditio non valebit et de facultatib9 ſi quas ha bent pprias in dempnem eccīam red= dant et ɔmunione puent· ¶ Jtem ex eodem ɔcilio·

De clericis qui documenta eccleſie ſupprimunt·

S J quis de clicis documēta quib9 eccīe poſſeſ= ſio firmatur ā ſupprimē aut negare aut aduerſariis fortaſſe tradē dānā da ⁊ puniēda obſtinacōe pſumpſe= rit quicqd p abſentiam documētoꝝ dampni eccīe illatū eſt d ppriis facul tatibus reddat et ɔmunione priue= tur· hii aūt qui in dāno eccīe impie ſollicitati a traditorib9 aliquid ſu= ſcepint ſupiori ſentētia teneantur· ¶ Jtē ex eodē· Epus nō hñs he redes non alium qͣ clericū heredem conſtituat·

E Piſcopus qui filios aut nepotes nō habue= rit aliū qͣ eccīam nō relinqͣt heredē· Si quid de eccīa non in eccīe cā aut neceſſitate pſumpſerit qd diſtraxit ā donauit irritū habeaẗ· q vero filios habet· de bonis q relinquit ab here= dib9 eius indēnitatib9 eccīe conſu= latur· ¶ Jtem ex eodem Clerici de rebus eccleſie nichil alie· nare preſumant·

D Yaconi vel pſbri in parrochia ɔſtituti de rebus eccleſie ſibi creditis nichil

audeāt ɔmutare vendere vel donare quia ſacrate deo eſſe noſcūẗ· ſimiliẗ et ſacerdotes nichil de reb9 eccłie ſi= bi ɔmiſſe vt ſuperius cōphenſum eſt alienare pſumāt· q ſi fecerint ɔuicti in ɔcilio et ab honore depoſiti de ſuo pprio aliud tm̄ reſtituāt · quantum viſi fuerint pſumpſiſſe· Libtos etia3 quos ſacerdotes vel dyacones de ec= cleſia xpi ſibi ɔmiſſa facere volūt ac tus eccleſie pſequi iubemus quod ſi facē ɔtempſerit placuit eos ad pro priū reuerti ſeruiciū· ¶ Jtē ex eodē De poſſeſſiōib9 eccłie quicqd a pō= tifice et pſbro diſtrahitur inane et vacuū habeaẗ·

Q Vicqd par= rochiaꝝ pſbr de eccleſiaſtici iuris poſſeſſiōe diſtraxit inane habea tur et vacuū vendicacōe ɔpantis ⁊ actōe vēdētis· ¶ Jtē vrban9 papa Ordinacōes ab intruſis facte ſine conſenſu clericoꝝ irrite ſunt·

A Lienacōnes oim p intruſionē ſeu canonice electoꝝ ſub epi noīe aut abbatis qui ſm eccłie ſue vſum ɔſecrād9 eſt· alienacōes dico quocūq3 mō factas necnō ⁊ ordina cōnes pſonaꝝ ab eiſde3 ſine ɔmuni ɔſenſu clericoꝝ eccleſie ſiue p ſymo niam itidē factas irritas eſſe iudica mus· Jllud etiam p oīa interdici= mus· ut nullus clericus pbendam ſu am ſeu bñficiū aliqd eccleſiaſticū a liquo mō alienare pſumat· q ſi pre= ſumptū olim fuerit vł aliqn fuerit ir ritū erit ⁊ vltioni canoīce ſbiacebit ¶ Jtem ex ɔcilio ylerdenſi· Epiſcopo defuncto nichil de reb9 ec cleſie vſurpetur· Rubrica·

H Ec hmōi placiti conſtitutiōe inter nos cenſura placuit cu= ſtodiri ut defuncto ātiſtite vel etiam adhuc in ſupmis agēte nullus cleri coꝝ cuiuſlibet ordinis officii gra= d9 ve ſit quicqͣ d domo ei9 pſumat

tamē diſtinguitur ut extra de ſeruis nō or eo libentius·

Q Sic quid· vendicacōe· in emptoꝛē3 eīn nō trāſfert· dñiu3· vnde nō pt rem vendicare· habet tñ contra venditorem actionem exem= pto·ut·s·e· vulterane· in aut' de non alie· aut p mu·§· quia vero leonis ſed nonne vendi= tor pt petere pci um re nondū eui cta q2 venditoꝛ nō ad aliud tenetur niſi ut faciat em= ptorē hrē rem· ñ eīn tenet' rē eius facē· ut·ff· d acti· emp· ſeruus quē· ·§· ſi ſciēs· ſed hic contractus nullus eſt·

A Lienacōes· h ad canoni ce electos referas q2 intruſi vel ſciſ= matici nec etiam cū ɔſenſu capitu= li aliquid pñt ali enare ·ſ·e· pcarie· ex de ſciſ·q a pde ceſſore · vii· q·i· factus · xxv· q·i· oīe·ff·d rebꝰ eo rū q ſub tu ·ł·cu· ·l· qcūq3 ·ar ·ɔẗ· ·ſ· de ɔ·di·ii·et di xix·i·q ·i·ſi quis a ſimoniacis· iii·q· ·vii·§· verū ·i pñ·

n ¶ Cōſecrādus· id eſt bñdicēdus· abbas eīn nō con= ſecraẗ niſi cū ordi natur in ſācdotē· tñ dr qd ei man9 imponitur ab epi ſcopo· lxix·di· qm̄ videmus· vnde ab bas ſine benedic= tione poteſt mo= nachos benedicē extra de ſupplen· ne·p · ſtatuimus·

o ¶ Ordinacōes· h nō pt facē ſine conſenſu capituli ſui· ut xxiii· di·c· penul·

p ¶ Prebendaz · fructus pt extra ne pla· vi· fu·c·ul· ad inſtar fructua rii·ff· de vſufru· a2 boribꝰ· ſic fructus decimarū et obla tionum pñt vendi l3 h non ſit hone= ſtum· q2 phibitū nō inuenitur ſed h tm̄ cū conſenſu epi ex de rebꝰ ec= cleſie ñ ali· nulli· niſi ad modicum tpus· ar· extra de cen·p·et ex de trāſ· de cetero·§ quid ſi obligauit ad qnquēnium nun quid ſtabit ſucceſſor ɔtractui· ita ſi noīe eccīe ɔtraxit et cū epi auctē extra de ſoł·c·i· ſecus ſi noīe ſuo·ff· de pig·l· vectigalis ·ff· quibꝰ mo· pig·ſo·l·ſi res diſtracta·ff·loc·ſi quis domū·§· hic ſubiūgi ſolet· Jo· ſed quicquid dic· Jo· ego credo q ſic clericus pt vendere fructus p= bende ſue ſine cōſenſu epi ita et obligare maxime ad modicu3 temp9 ſic tutor vendit fruct9 ſine auctē iudicis· ut ·C· de admi· tu· lex q· ne e aliqua decretalis ɔtradicit·l·h·

cre reſtituet et aliud tātū d ſuo ſic lxxx ix· di· decenter· et·x·q·ii·h ius d·

D Yaconi · aliud· id ē ipam= qui vero res·

i ¶ Actus· id eſt negocia·

k ¶ Facē· extimacōne ſeruoꝝ reddita de pprio· alioquin reuocarenẗ ut·ſ·e·et ſi illi· niſi ſint boni meriti· ut·ſ·e·ſi quos de ſeruis· et eſt in h dura ɔdicō libertoꝝ eccīe q ppter opas nō pſtitas reuocātur in ſuitu tē· aliud in liberto puati ut·C· de lib·cā·ſolo obſequii·qd eſt h ſpāle Jtē aliud ſpāle q filii iſtoꝝ libtorum ſint obnoxii eccīe·ſ·e· de libtis ſecus in aliis· ut·C· de lib· et eorū lib·l·i·et·ii· Jtē aliud ſpāle q libti tenentur ſeruire eccīe nulla eis opa impoſita ut h et·ſ·e· liberti· hodie

H Ec· ſic ɔſtrue· hec cenſura placuit cuſtodiri placiti ɔſtitucōe· et ſm hoc ibi dbum placuit eſt perſonale verbum·

a ¶ Placiti. id ē decreti. ꝯceſſori omnia ſeruāda a morte ꝑceſſoris
b ¶ Conſeruare. ar. ſuc- ex̄ de off. ⁊ po. ind. ord. cū vos plerūq; et
ex̄. de teſta. relatū. Itē ar. q̄ mobilia ꝑdeceſſoris pertinēt ad ſucceſſo
rē vt ſ̄. e. de laicis. c ¶ Et vix. qd̄ vix fit tn̄ fit. s. xix. di. in memoriā
. ar. contra . ff. ad
uell'. tutor . i pn̄ .
d ¶ Quia h' re-
fert' ad id qd̄. s.
dixit.

Et ſi illi. diſt
ribuūt. ne-
ceſſitatis āticulo.
d h'. xlvij. di. ſicut
hij.

e ¶ Quāto. innu-
it h' q̄ magis ſit
auferre q̄ n̄ dare
cū tn̄ q̄nq; eq̄pa-
renter. et ſic ē cō
tra. xlvij. di. ſicut.
f ¶ Nō ꝯtulerit.
⁊ ſic vidr̄ q̄ ſi res
ſuas ꝯtulerit eccīe
q̄ tūc alienaē poſ
ſit ar ſ̄. e. ſi quis
qualib; . extra de
reb ec. n̄ al'. epi.
ad h' dicūt quidā
q̄ illo caſu pt̄ ali
enare. ſed tn̄ cum
ꝯſenſu canonicoꝝ
rū ſ; h' nl̄ eſt quia
ſi h; ꝯſenſū cleri.
quare reſtituet tā
tūdem de ſuo cum
nec alienare poſ-
ſet l; adeſſet oim
ꝯſēſus niſi eſſ; uti
litas eccīe ut ſ̄. e.
ſine . ſed intellige
cū iſte manumiſ-
ſus non erat bene
meritus. ⁊ ſic eāt
maleſi dei poſſeſ-
ſor alias poſſet ꝑ
ſcribē libertatē;
ut. C. de ꝑſcripti.
longi tp̄is q̄ ꝓ li
bere. ꝯpetit. l. i.
g ¶ Succeſſor. vl'
ipſemet . xxxv. q.
ix. quiſquis. et eſt
ar. q̄ ſucceſſor re
uocat maleſactu;
ſui anceſſoris . vt
xvi. q. iij . c. ſi ſac-
dotes. ex̄ de ꝑca.
c. i. et. ij.
h ¶ Reuocabit.
niſi p decē annos
ſteterit in libtate
. ff. qui et a quib;
ma. li. ſi. ſic . § ari-
ſto. ſic g° eccīa re
ſtituitur ꝯtra lib-
tatē qd̄ non eſt in
miore niſi ex ma-
gna cauſa ut . ff.
de mi. ſi ex cauſa.
in ſi.

Abbatibus.
ſubſcripcōe
epi. l; abbas non
poſſit ſine ꝯſenſū
epi alienare rem
eccīe. ut h' ⁊ ſ̄. xvi
. q. vij. inuentū. et
ex̄ de reb' ec. nō al'. nullus. ſi tn̄ ꝯſuetudo loci hab; bn̄ pt̄ dare mo-
dicū extra de donac̄. c. ij. et iij. et infeudare pt̄ ex̄ de reb; ec. non alie.
ad nr̄am. et h' pt̄ ep̄us vel abbas ſine ꝯſēſu capituli ſi ſub ē neceſſitas

vel de vtilitate q̄ inſtrumētis domus
eſſe noſcitur id eſt mobilis et immo
bilis rei eccleſiaſtice conetur inuade
re. nichil furto nichil dolo ſupprimēſ
auferēs atq; abſcondēs. ſedis cui do
mus cōmiſſa eſt ſubiunctis ſibi vno
vl' duob' fideliſſimis omnia vſq; ad
temp' ſubſtituendi pontificis debet
ꝯſuare. et hijs q̄ in domo inueniunt̄
clericis ꝯſuetā alimoniā miniſtrare.
ſbſtitutus autē antiſtes ſuſcepte ſe-
dis ꝯmoda ordinabit velut de' im-
perabit. vt eis vti cū hijs debeat qu-
os ꝯgnouit diſcipline et caritati ꝑde
ceſſoris ſui fideliter paruiſſe. Qd̄ ſi
q̄ſq̄ poſt hec cuiuſlibet ordinis ut ſu
perius dictū ē clericus quacūq; oc-
caſione vel de oīi facultate quippiā
ꝓbatus fuerit abſtuliſſe. vel forſitā
dolo aliquo ſuppreſſiſſe re' ſac̄legij
ꝓlixiori anathate ꝯdēnet̄ ⁊ vix ei pe
grina ꝯmūio ꝯcedat̄. q2 duru; eſt ut
hij quos ꝯſtat i ſuicō dn̄i cū ꝑme ſe
dis antiſtite deſudaſſe ab hijs q̄ ſua
rū reꝝ incubatores vel vtilitatibus
ſuiētes atq; vacātes fuiſſe noſcunt̄
dſpecti aliq̄tm' cruciēt̄. ¶ Item ex
ꝯci. toletano. iiij. Epiſcopi q̄ nichil
eccleſie ꝯferūt famulos ei' libertati
non donent

Et ſi illi qui nl'a ex rebus ſuis paupib' xp̄i di-
ſtribuūt eterni iudicis voce ꝯdemna
būtur in futuro. quātomagis hij q̄
auferūt paupib' qd̄ nō dederūt. q̄-
ꝓpter epi q̄ nichil ex ſuo ꝓprio eccle
ſie xp̄i ꝯpenſauerūt. hāc diuinā ſen
tentiā metuāt. et liberos ex familia
eccīe ad ꝯdēnatōnem ſuam facere n̄
ꝑſumāt. impiū eīn eſt ut qui reſ ſuas
eccīe xp̄i non contulerit damnū infe
rat et ius eccleſie alienare contēdat
Tales igitur liberos ſucceſſor ep̄us
abſq; vlla oppoſicōne ad ius eccleſie
reuocabit. quia eos non equitas ſ;
etiam improditas abſoluit. ¶ Itē
ex ꝯci. aurel'. De clericis q̄ docu
menta eccleſie ſupprimūt aut negāt
vel damnabiliter tradunt.

Si q̄s d clericis documēta q̄b'
eccīe poſſeſſio firma tenetur aut ſup

et res ē modica ſ̄. e. c. terrulas . Io. qd̄ falſū ē. niſi in reb; ꝑuis. b.
Si qua. ꝑſbiteri. i. canoci. ꝯcāte clerici nichil pn̄t diſponē d
i ¶ Receſſo. h' patz q̄ ſed va- reb; eccīe et. x. q. ij. ſi q̄s ep̄ſ.
et lxxv. di. qm̄. in. ſi. imo multo potius ſede vacāte nō pn̄t immutare
ſtatum eius extra
ne ſe . va. c. nouit
tam̄ ſi eſt magna
neceſſitas clerici
poſſunt aliqua a-
lienare ſm̄. h. ut
dixi. lxxi. di. frat-
nitatē et ar ſ̄. e. ꝑ
carie . tn̄ de auctē
ſupioris. nā et iu-
dex ꝑſtat auctem
facto minoris eo
tp̄e cū nō h; cu-
ratorē. ut. C. q̄ ad
mi. ad bo. poſ. l. bo
norum. Itē i mio
rib; eccījs pt̄ epi-
ſcopus aliq̄ alie-
nare mortuo ſac-
dote tp̄e neceſſita
tis ut. xi. q. ij . ſi q̄s
ep̄s. et nota q̄ cō
tract' ip̄o iure te
net quem faciunt
clerici mortuo e-
piſcopo ſ; reſtitui
tur eccīa ſi ꝓbat
ſe leſam ſic ē in cō
tractu minoris q̄
nō h; curatorem
ut. C. de i itegru;
reſ. ſi curatorē. et
ideo bn̄ dicit hic
receſſo ꝯtractu ſe;
p in integr̄ reſti.
k ¶ Recipi. ab
emptore.
l ¶ Propter qd̄.
id ē q2 ſepe ꝯtin-
git ampliorē ſu-
mā redditus diſ-
tractaꝝ reꝝ red
di emptori ꝓ ac-
cepto ꝑcio . hoc ē
dicē q̄ emptor ſe
pe amplius pci-
pit de redditibus
q̄ ſit ꝑciū qd̄ de-
dit vel quā; eccīa
inueniat ꝓ ꝑcio
qd̄ accepit. et ido
mag' expedit epi
ſcopo repetē fruc
tus pceptos q̄ re
tinere ꝑciū.

prime q̄ negare aut euertere aut fō
taſſe tradere dānabili et puniēda
obſtinacōe ꝑſumpſerit. q̄cq̄d ꝓ ab
ſentia documētoꝝ dāni eccīe illatū;
ē d ꝓp̄ijs facultatib' r̄ddat ¶ Itē
ex eod. Miniſtris eccīe d reb' ei'
dē abſq; epi ꝑmiſſu nichil alienare li
cet

Abbatib' ꝑſbris alijſq; miniſtris de rebus eccleſiaſticis
vel ſacro miſterio deditis alienare ⁊
obligare abſq; ꝑmiſſu et ſubſcripti-
one epi nichil liceat. qd̄ ſi ꝑſumpſe-
rint degr̄dēt̄ ꝯmūione ꝯceſſa. ⁊ qd̄ te
mere alienatū ē ordinacōe epi reuo
cetur. ¶ Itē ex ſinodo āchiritana.
Res eccīe q̄ abſente ep̄o diſtrahunt̄
ad ius eccleſiaſticum reuocentur

Si q̄ d reb' eccīe cū ep̄s nō a
deſt ꝑſbri vēdiderit. placuit re
ciſſo ꝯtctu ad ius eccīaſticū r̄uocari
i iudicō aūt erit epi ꝯſtituti ſi ꝑciū r̄-
cipi dbeat necne. ꝓpt̄ qd̄ ſepe ꝯtigit
diſtractaꝝ rerū reddit' āpliorē ſu-
mā ꝓ accepto ꝑcio reddi. ¶ Itē ex
ꝯci. calcedonēſi. Poſt' mortē epi res
ad eū ꝑtiētes clerici non rapiant.

Non liceat clericis poſt mor-
tē epi ſui rape res ꝑtinentes
ad eū ſicuti ꝑcedētib' regl'is ꝯſtitu-
tū hētur. ſi q̄uo h' fecerit piclitari ſe
nouerit a ꝓp̄o g̈du ¶ Itē ex ꝯci. me
diomatcis. Reddāt̄ ꝑcarie et ꝯmu
tacōnes ab inuaſorib' facte.

Precarie. ⁊ ꝯmutacōes tp̄e vi
duataꝝ eccleſiaꝝ facte ab hijs q̄ lo
ca epoꝝ occupauerāt r̄ſcindantur.
et cū auctē eccīaſtica vel ciuili ſi faci
ende ſūt fiāt. ¶ Itē g̈g̈. maxiano ſi-
racuſano ep̄o Pro labore inuētarij
nl' accipiāt yconomi de reb' eccīe.

Caritatē tuā ꝯmonē curauim'
vt ſi quiſpiā epoꝝ de hac lu-
ce migrauerit vl' qd̄ abſit ꝓ ſuis fu
erit remotus exceſſib'. ꝯuenietibus
yconomis cūctiſq; cl'icis ꝑorib' at-
q; i ſui pn̄tia inuētariū eccīe reꝝ fa-
ciētib' oīa q̄ repta fuerint ſbtiliter
deſcribant̄. nec ſic antea fieri diceba
tur ſpes quedā; aut aliud qd̄libet de
rebus eccīe quaſi ꝓ faciēdi inuētarij

Precarie. ec-
cleſiaſtica. g°
clerici pn̄t aliena-
re eccīa vacante
q2 capitulū ſuppl;
defectu; epi extra
de here. ad abolē-
dā. io. qd̄ falſū eſt
ut extra ne ſe. va.
illa. b.
m ¶ Vel ciuili . s.
xcvi. di. bn̄. in ſi.
ꝯtra. vel dic ciui-
li id ē pn̄cipis cu-
ius auctoritas requiritur in reb; ab ip̄o collatis. x. q. ij. ꝑcarie.

Caritatē. ꝓ faciēdi. h' itellige cu h; ſalariū de publico . ut xxiij.
. q. i. militare. i ſi. et. i. q. iij. ſi q̄s ep̄us. alias ſecus. x. q. ij. ꝑcarie.

a ¶ Stipendiū· ad quē ſpectat onus ⁊ emolumentū ꝫ·e·quicūcꝫ ꝫ· q· iij·pontifices·xvi·q·vi· de lapſis· Jtē ē hic ar· ꝙ iudices licite poſſū perē ſūptus a ptib9 ut dixi·xi·q·iij·nō licet·et ē ſile ꝙ alias dr ꝙ la boꝝ non debet eſſe ſine fructu·vij·q·i·ibi·

ſubeſt neceſſitas· ⁊ de cōcilio·ſ·clericoꝝ vt ꝫ·c·ꝑx· ¶ Preſbrio

Placuit·cōſul· ꝭ habes ꝙ epus requirit conſenſū ſacerdotis in alienatōne·vt·x·q·ij·ſi quis epus·

o ¶ Neceſſitate·ar·ġ ꝙ i neceſſitate pñt eis incōſultis·vt ꝫ·c·ſrulas·

De laicis·cognicōꝫ·nota nō ligat oſtitutio niſi a tpe ſcie tie·lxxxij·di·ꝑpo ſuiſti·i ſi·ff·ꝺ dē·ab ordi·fa·l·ulti·

r ¶ Res·ꝑpe·ſ· q: de rebꝰ eccie ñ pñt teſtari·ut extra de teſta·quia· ꝭ moriētes pñt aliq̄ daē ſi ꝭ habꝫ eccie oſuetudo eꝫ ꝺ teſ·ad ꝭ·

Piſcopoꝝ·p archipſbroꝝ·ſi deſūct9 ñl de hijs diſpoſuit tūc ſi hꝫ heredem ei tradat ſi nō hꝫ ipamet ecclia ſuccedit ſic collegiū ſuccedit hereditati decurionis·C·de hered·decur·l·ij·et·iij·⁊ ꝫ·e·q· v·c·ul·et·s·e·epus·qui·

s ¶ Judiciuꝫ·pt cē moriēs ſuā voluntatē omittē iudicō alteri9 ut eꝫ de teſta·cū tibi·

Illud qd·ſuc ceſſoris· ꝭ teneas ꝙ moriete epo vel ſacdote ſucceſſori ei9 reſeruantur bona illius ut ꝭ ꝺr·et·s·e·ꝭ hmōi·ꝭ moriēte canonico nil reſeruatur ſucceſſori ſed diuiditur int canonicos ut eꝫ ꝺ teſta·relatū·

s ¶ Jconomi·ſi eccia hꝫ yconomū in eius ptāte erūt res ꝺcedētiū epo rū ut ꝭ ⁊ lxxv·di·qm̄ ꝗdā·ſi non hꝫ erūt in ptāte maioꝝ ꝺ eccia ut·s·c·ꝑx·ſi illi ñ ſint ꝺonei tūc erūt in ptāte alioꝝ cleri coꝝ ut ꝫ·c·ꝑx·oibꝰ·ꝺficiētibꝰ erīt i ptāte metropol· ut·ꝫ·c·non liceat·niſi ibi viſitator ſit tunc ille cuſtodiet eas ut lxi·di·obitum·

Jcut·alienaſ·alienā rē ſp tenet⁊ reſtituē niſi iam ſit oſecrata·ut·xviij·q·iij·queſti·quia ñl ⁊c·liiij·di·ġnalis·

labore tollatur viſitatores ecciaꝝ clericiꝗ eoꝝ q̄ cū ipis nō p ſue ciuitatis parrochias fatigantur aliq̄d laboris ſui capiāt de diſponēte ſubſidij·iuſtuꝫ nāꝗ eſt vt illi oſequant ſtipendiū qui p tpe ſuum omodare repiuntur obſequꝫ· ¶ Jtē ex ocilio vrbani pape aluernie celebrato·

Excōicētur laici q̄ morietiū clericorū audent bona diripere·

De laicis q̄ſtio facta eſt q̄ morietib9 epis ſiue alijs clericis res defunctoꝝ inuaſas eccleſie pauperib9 ꝗ ſubripiūt otra quos omūe toti9 ocilij anathema ꝑlatum ē ipo papa hmōi ſententiam pmulgāte·ſi quis poſt interdicti pñtis cognicōnem epoꝝ ſeu pſbroꝝ aut alioꝝ clericoꝝ res inuaſerit vſꝗ ad ſatiſfactionem excōicetur· ¶ Jtē de eodem·

Epiſcopoꝝ vero deficiētiū res p archipſbroꝝ ſeu archidyaconoꝝ manus·aut ſm mortuoꝝ iudiciū p ipoꝝ ſalute in elimoſinas diſpēſent·aut ſucceſſori qui futur9 ē reſeruentur·idipm de pſbroruꝫ ſeu clericoꝝ alioꝝ reb9 p epm vel ſupdictas pſonas·aut cui deficiētes cō miſerint fiant·ſi quis aut aduerſus iſta pſūpſerit anathema fit· ¶ Jteꝫ innocētius ſcdus· ¶ De eodem·

Illud qd i ſacro calcedonēſi ocilio inſtitutū ē irrefragabiliter obſuari pcipim9·ut videlicꝫ decedētiū bona epoꝝ a nullo omnino hominū diripiantur·ſꝫ ad opus eccleſie et ſucceſſoris ſui in libera yconomi et clericoꝝ pmaneāt ptāte·ſi quis aūt amodo hoc attēptare pſūpſerit excōicationi ſubiaceat· qui vero morientium preſbiterorum vel clericoꝝ bona rapuerit ſibi ſententia ſubiciātur· ¶ Hoc nō ſolū de laicis verū etiaꝫ de metropolitanis et quibuſlibet alijs clericis intelligendum eſt ſicut in ſexta ſinodo legitur·

Res epi morietis metropolitano nō licet iuadere·Ru·

Non liceat alicui metropolitano moriēte epo qui ſub eo eſt·aut res ſuas aut eccie ſue auferre·ſꝫ ſint ſub cuſtodia clericoꝝ eccie defuncti epi vſꝗ duꝫ alius ordinetur epus·ſi vero clerici in eccia nō fuerint·tūc metropolitan9 illibata omia epo qui ibi ordinabitur reddat· ¶ Sicut autem res eccleſie nulli vſurpare licet·ita eccie aliena iuadē nō pmittit· ¶ Vñ ġġ·

Eccleſie non licet aliena inuadere·

Sicut eccleſia ꝑprias res amittere nō debꝫ·ita eā rapacitatis ardoē alienas res iuadere ñ oportet ¶ Hijs omib9 auctibus pſpicue monſtratur·ꝙ nulli ſacerdotum res ecciaſticas alicui tradere licet·⁊ ille qui de manu ſacerdotis facultates eccie acceperit·nullo iure eas vendicare poterit·ſꝫ potius cogetur reſtituere qd illicite accepit ¶ Sꝫ notādū eſt ꝙ quibuſdā cauſis exiſtētib9 res eccie diſtrahi pñt·cā enim neceſſitatis cū oſilio clericoꝝ vel vt meliora pſpiciāt res eccie a ſacerdotib9 diſtrahi pñt· ¶ Vnde in affricano ocilio legit·

Niſi cauſa neceſſitatis nec epo liceat rē ſue eccie vſurpare

Non habēti neceſſitatē nec epo liceat matricis eccie rem ſui tituli vſurpare· ¶ Jtē ex oci·carth·

Nec pſbris ignorāte epo nec epis ignorāte ocilio rem eccie vendere licet

Placuit vt pſbri nō vendant rem eccie vbi ſunt cōſtituti neſciētib9 epis ſuis·qūo nec epis liceat vendere pdia eccie in oſulto cōcilio vel cuncto pſbiterio ſine vlla neceſſitate· ¶ Jtē ex epła leonis pape vniuerſis epis p ſicilia oſtitutis·

Niſi ut meliora pſpiciat res eccie diſtrahere nō licet epiſcopo·

Sine excepcōne decernim9·ne quis epus de reb9 eccie ſue quicquā donare vel omutare vel vendere audeat·niſi forte aliquid hoꝝ faciat vt meliora pſpiciat·⁊ cum toti9 cleri tractatu atꝗ cōſenſu id eligat qd nō ſit dubiū p futuꝝ eccie et infra· Epus rebus eccie tanꝙ omendatis non tanꝙ ꝑprijs vtatur·irrita eniꝫ epiſcopoꝝ venditio et omutatio rei

Sine excepcōe·et tamē pñt aliqui caſus excipi·⁊ ſic eſt ar· ꝙ lꝫ papa pcipiat nullā audiēdā exceptionēꝫ tamē eſt admittēda ut eꝫ de of·del·ex p te·et eꝫ·de ſep· ſi qñ ⁊·c·cū ado·

q ¶ Quicꝙ dona re·niſi modicū ex tra ꝺ dona·ceterū

r ¶ Vēdere·vel obligare ut eꝫ de rebꝰ ec·nō ali·nul li·

s ¶ Totius·lxv· di·ſane·

t ¶ Tractatu·ġſ debeat eſſe tractatus habes·x·q·ij· ꝭ ius·

u ¶ Profuturū·ſꝫ nonne ſufficit ꝙ utiliter ceptū eſt lꝫ nō ſit ſecut9 ef fect9 ut·ff·de ne/ goc·ġ·ſed an vlt· ro ſen·qd nō·q: cū ecciam opare mus pupillo non ſufficit·vtilitꝫ ceptum niſi eccia ſit fcā locupletioꝛ ut ·ff·ꝺ neg·ġ·ſi pu pilli·in pñ·niſi ita ſit ꝙ res illa na turalit vl' tremo tu pierit·ff·ꝺ mi nori·verū·ġ·ſi lo cupleti·ſed qd ſi eccia ex illo otra ctu ñ ē locupleta ta nec dāmificata·tūc dicā cōtra ctū tenere q: ſuf ficit ꝙ ñl ad leſio nē dñe domus ſit factū ut·x·q·ij·ꝭ ius·nā eo ipo ꝙ ñ eſt paupior facta intelligitur lo cupletior·ff·de ſo luciō·l·in pupillo Jtem hoc ſcias ꝙ licet omnes cleri ci oſentiant ſi rñ non obſeruatur forma alienacōis alienatio nulla eſt ut·C·de ſa·ſ·ec·iu bemus·in ſi·et ꝭ idē ꝺr·Jtē ſi ſiat alienatio in caſu ñ conceſſo dūmodo ſeruetur forma alienacōnis tenet alienatio·ut extra de hijs q̄ ſi·a p· ꝯ nos·⁊ eꝫ de emp·

t ¶ Sed notandū·nūc incipit oſtendē qñ pñt alienari res eccleſie·

Non hñti·rem ſui tituli·id eſt eccie·vel ſui tituli·id eſt ad ſuū com modum·vt·s·e·monemus·h·

l ¶ Vſurpare·id eſt alienare·et ponitur in mala ſignificatōe cum nō

et ven·cū dilecti·et·c·cū cauſa·ſed reſtituitur eccia ſi ꝑbet ſe leſam·

z ¶ Cōniuentia·ſufficit eñ eoꝝ taciturnitas eꝫ de hijs q̄ ſi·a pla·ſine oſen·ca·continebatur·et eſt ꝭ ar·ꝙ nulla ſit alienatō niſi aſſit ſubſcriptio·vt·xcvi·di·bene·

q° 2ª

Terrulas· exiguas· Forte exiguas vocat non valentes vltra· xx· ſolidos· vt ī· e· ſi quos· varijs enī modis dr̄ aliquid eſſe modicum vt dixi· ij· q· vi· anteriorꝫ· videt̄ ꝙ ſine decreto nō pn̄t alienari exigue res· vt· ff· de reb⁹ eoꝝ que ſub tu· l· vlti· in pn̄· et xvij· q· iiij· ꝗcunqꝫ· j· et· ff· de tranſac· cū hij· §· ſi in annos ſingulos· qḋ ꝯcedo dū tn̄ ſint vtiles nec ineſt neceſſitas vt alienentur · alias ſecus et hoc verum eſt niſi ꝯſuetudo ſit cōtraria· ar· ꝯtra ex̄ de dona· ceteꝝ·

Fugitiui· ſ ꝗ diu ē i fuga vendi non pt̄ · C· ad · l· fal· de· pla· i fuga· Item pt̄ fugitiuus vēdi ſb ea ꝯdicōe ſi ap̄ph̄ēdat̄· ff· e· l· ij· ideo autem ꝓhibetur vendi ſeru⁹ fugitiu⁹ · quia fuga ē quedaꝫ ſpēs libertatis· ff· de edil· edic· ꝗs ſit fugitiu⁹· §· idē recte

e ¶ Meruerint · i · alio·

Si quis· ꝯtulerit· ſ ſi d ſuo tā tum ecc̄ie dederit euadit penā depoſicōis et ſic eſt cō tra· s· e· monem⁹· et ſtatuim⁹· et· e· dyacom· vbi nō euadit penaꝫ depoſicōis licet tantū de ſuo det· ſed h̄ loquit̄ in eo caſu qn̄ p̄mo habitus ē tractatus cū clericis ꝙ de ſuo tm̄ vellet daē vt poſſet rem illā alienare ⁊ clerici h̄ p̄miſerūt· vel dic ꝙ ſi ep̄s p̄mo aliquid dedit ecc̄ie ſi poſtea tantūdē alienat ab ecc̄ia intelligit̄ h̄ feciſſe ex volūta te ecc̄ie ar· · ff· ſolu· ma· dotē·

Si quos· meritos · ſ qui dnr̄ bene meriti · ſ· tales qui aliqḋ inſigne ſeruicium fecer̄t ecc̄ie· et ponas exemplum· · lxxix· di· ſi ꝗs papa· nā ꝓ p̄mio remunerād⁹ eſt ſu⁹ libertate vt ī· e· · §· in crimiali· vt · C· de ſeruis ꝗ ꝓ p̄mio· li· ac· p totum· large tn̄ bene merit⁹ dr̄ ꝗcūqꝫ ñ demeruit vt · ff· de manu· teſt· ſeruos· ſic quilibꝫ dr̄ dignus qui nō eſt indignus vt extra de p̄ſump· dubium·

eccleſiaſtice erit abſqꝫ omniū ꝯueniētia et ſubſcripcōe clericoꝝ· ¶ Itē domus vrbiū vel caſtroꝝ ꝗ eccleſie plus incomodi quā vtilitatis afferūt licet rectorib⁹ ecc̄iaꝝ ſicut in ſuperiori capitulo ſymachi ñ liceat papeꝛc̄· ꝯtinetur vendere vel ꝯmutare·

¶ Itē ſicut in agathēſi ꝯci · legitur

Terrulas aut vineolas exiguas et ecc̄ie min⁹ vtiles aut lōge poſitas paruas ep̄us ſine cōſilio fratꝝ ſi neceſſitas fuerit diſtrahendi habeat ptātem ¶ De eodē

¶ Seruos quoqꝫ fugitiuos ꝗ reuocati retineri nō pn̄t ſi'r ep̄is diſtrahē licet·

¶ Vnde in eodē ꝯcilio legitur·

Alienētur fugitiui ꝗ retineri nō pn̄t

Fugitiui domos ſuas aut familiā deſerētes ꝗ etiā ſi reuocati fuerint teneri nō pn̄t ſili racōne ab ep̄is ſi noluerint aut ſi illi meruerint diſtrahantur · ¶ Itē ex ꝯcilio apud cariſiacū cū capitulo ſecūdo·

Iniuſtū videt̄ et ieptū vt māci pia ꝗ fideles viri ſeu femie ꝓ redēpcōe aīe ſue deo ⁊ ſanctis ei⁹ cōſecrāt cuiuſcūqꝫ muneris p̄cō vl' cōmutacōis ꝯmercio iteꝝ in ſecularez ſeruitutē redigātur· cum canonica auc̄tas ſuos fugitiuos tm̄mō diſtrahi p̄mittat· et ideo omnes rectores eccleſiaꝝ ſummop̄e caueāt ne vnius elimoſina alterius pc̄c̄m fiat· et ē abſurdum vt ab eccleſiaſtica dignitate ſuus decedēs hūane obnoxius ſit ſuituti· ¶ Itē ſi rectores eccleſie de rebus ꝓprijs tantundem ecc̄ie ꝯſtituere voluerint ecc̄iaſticas facultates libē dare pn̄t et ꝯſtabūt hijs ꝗb⁹ date fuerit ꝑpetua firmitate·

¶ Vnde in ꝯcilio agathēſi legitur·

Alienacō de rebus ecc̄ie qūo rata eſſe poſſit·

Si quis qualibet ꝯdicōne de rebus ecc̄ie aliqd alienare p̄ſumpſerit ſi de ſuo ꝓꝓo tm̄ eccleſie ꝯtulerit quātū viſus ē abſtuliſſe· tūc demū illud ſtare licebit·

¶ Itē ſi ſuos eccleſie libertati ep̄us donauerit ea ꝗ in manumiſſiōe data illis fuerant ꝑpetua firmitate tenebūt· ſi tn̄ quātitatē canonib⁹ p̄fixaꝫ datā nō exceſſerint· ¶ Vnde i eodē ꝯcilio legitur

Si quos de ſeruis ecc̄ie bene meritos ſibi ep̄s libertati donauerat collatā libertatē a ſucceſſorib⁹ cuſtodiri· cū hoc qḋ manumiſſor eis in libertatē contulerat placuit qḋ tn̄ iubemus· xx· ſolidoꝝ numeꝝ et modū in terrula vel vineola vel hoſpiciolo tenere· qḋ autē ampli⁹ datū fuerit poſt manumiſſoris mortez ecc̄ie reuocetur·

¶ Sꝫ notāduꝫ eſt ꝙ ſerui eccleſiaꝝ manumitti nō pn̄t nō retento eccleſiaſtico p̄ocinio niſi forte manumiſſor duos eiuſdē meriti et eiuſdem peculij ecc̄ie ꝯferre voluerit· ¶ Vnde i concilio toletano quarto legitur·

De ep̄o qui non retēto patricinio ſeruos eccleſie manumittit·

Epiſcopus qui mancipiū iuris ecc̄'ie nō retēto eccleſiaſtico patrocinio manumitti deſiderat duos meriti eiuſdem et peculij corā ꝯcilio eccleſie cui p̄eminet p mutacōnē ſubſcribētibus ſacerdotibus offerat vt rata et iuſta inueniatur diffinico cōmutantis· Tunc enim liberā manumiſſionē ſine patrocinio ecc̄ie concedere poterit· quia eum quē libertati tradere diſpoſuerit iam iuri ꝓprio acquiſiuit· Huiuſmodi aūt liberto aduerſus ecc̄'iam cuius iuris extitit· accuſandi vel teſtificandi denegetur licentia· Quod ſi p̄ſumpſerit placet vt ſtante ꝯmutacōne in ſeruitutem ꝓprie eccleſie reuocetur cui nocere conatur· ¶ Libertus enī niſi venia impetrata p̄onum in ius vocare nō p̄mittit̄· ¶ Vn̄ in· ij· li· digeſtoꝝ· ti·

endo ſcꝫ ꝙ eum non vocet in ius illud non poteſt remittere vt patet p id qḋ ſequitur· vtrū aūt p̄onus poſſit ex toto ius remittere p̄onatus notaui· liiij· di· quicūqꝫ· ſed queritur q̄re ꝓ vno ſeruo dentur duo ſerui et nō ꝓ vna re ecc̄ie dentur due res· vt· s· e· ſi ꝗs· Rn̄· ꝙ ſi ſeruus eſt bonus diligenter gerit res ecc̄ie et negocia et nō p̄mittit fieri fraudem · ſi eſt malus p eū p̄t extorqueri veritas· hāc rōnem aſſignat lex · C· d admi· tu· lex que· in prin·

f ¶ Diffinitio · i · voluntas·

k ¶ Proprio · i · ſeru⁹ ip̄e ꝓprij iuris eſt factus·

l ¶ Accuſandi· ſ videt̄ ꝙ alter poſſit accuſare ecc̄iā vt ſi accuſat̄ ꝙ ſimoniace aliquē elegit vt extra de ſimonia veniens· vel ꝙ metum intulit alicui ut· ff· ꝙ met⁹ cā· metū· · §· ij· ſed ꝯtra· vniuerſitas nō pt̄ dolū ꝯmittē vt · ff· d dolo· ſi ex dolo· nec dr̄ poſſidere· · ff· de acquir̄ poſ· · l· i· §· vl· nec ciuitas pt̄ excōicari · vt · xxiiij · q· iij· ſi habes· Item vniuerſitas p actorē vl' ꝓcuratorē ſuū debet ſe dfendere ſed in crimine nō interueniat ꝓcurator ſ vniuerſitas nō pt̄ de crimine ꝯueniri qḋ verum eſt· dicas ſ h̄ poni verbū accuſandi ꝓ verbo agendi vel itellige cū ep̄s accuſatur de crimie qḋ cōmiſit de ꝯſilio vniūſitatis vt · xvi· q· vi· placuit· Itē p modum inquiſitionis pt̄ agi ꝯtra vniūſitatē ꝓ ut loq̄t̄ · extra de ſimonia· veniens· ij· vel dic ꝙ non procedit ꝯtra vniūſitatē ſ potius ꝯtra ſingulos· Io· ego credo ꝙ vniuerſitas vbi non ſūt infantes et ſiſes pſone accuſari pt̄· qꝛ dolū cōmittē poteſt nec obſtat lex illa · ff· de dolo · ſed ſi ex dolo· qꝛ ꝙ ibi dr̄ nō pt̄ ꝯmittere dolū· ſupple d facili· et videmus ꝙ ſepe capitulū accuſatur et excōicatur ꝯſiliū vniuerſitatis· et delictū ꝙ maiores de vniuerſitate ꝯmittūt ad oīs referē· ff· d reg· iur̄· l· aliud · baꝫ·

f ¶ Libertatem· s· e· q · et ſi illi· ꝯtra ar· ff· ſi quid in frau· pa· vnius ·

g ¶ Amplius· et ita donatio ꝓ pte valet ꝓ pte nō· Itē ē h̄ ar· ꝙ vtile nō viciatur p inutile· ſi· C· de dona· ſanctimus· ī· de cō· di· iiij· ſi non ſāctificatur· ī· xvij· q· iiij· queſti· ī· e· q· v· quia iohannes·

h ¶ Poſt manumiſſoris· et ante poſſet ſed poſtea magis ꝯmode reuocare poſſet·

Epiſtopus qui· ꝓocinio tali· ſ· ꝙ conſiſtat in faciendo ſcilicet in ſeruiendo· ſed ꝓocinīū quod cōſiſtit in non faciendo ... pena ſoluta remanet contractus in ſua firmitate· xxv· q· ij· quicūqꝫ· qḋ alias nō eſt verum niſi hoc ſit dictū· ut· ff· de tranſac· qui fidem· nam iniquū eſt qḋ ſimul habeatur pena et res· ff· de accep· do· apud· §· labeo· extra de penis· ſuam·

m ¶ Vt ſtante· ergo·

n ¶ Libertus· niſi venia id eſt licentia agendi·

S I fine·l· aureos niſi peniteat añ liť·oteſt·ut·ff·ď i ius vo·ꝗuis· b ¶ Si inopia·paupes eñi ſꝑ puniũť vberibꝫ·s·e· fraternitas· c ¶ Inofficioſus·id ē impius· ꝯſed oũis libertus duoꝝ neutrum Qui manumittitur·ſingulos· pt in ius vocare·ff·ď in ius vo· oũis libertus·quia res oũis oīm eſt·ff·de ritu·nup· illud· e ¶ Actorē·gloſauerũt hoc quidā in ꝑpria cā·nō i cauſa vniuerſitatis hec gloſa falſa eſt q: pt bñ cōuenīri ꝑcurator patroni lʒ nō ipe patronus ut·ff·de obſequijs·l·lʒ·ff·de in ius vo·ſed et ſi·§· vi·ſed ipe patronus ſiue ſuo noie ſiue alieno nomine agat nō pt cōuenīri a liberto· ut ꝑ eaſdē leges ꝓbat᷒·ʒ econuerſo eſt in liberto q: licet libertus ſuo nomine non poteſt ꝯuenire pr̄onũ tñ noie alteri⁹ pt ut·ff·e·queſitum

f ¶ Ingenuũ·reſtituēdo eũ natalibus·ut·ff· de nata·reſti·l·ij·

S I qua·capitali·hodie adultera ꝟberat᷒ et detruditur in monaſterium·ut·C·de adulte·auť·ʒ hodie· vel dic q͛ auť·intelligiť qñ nō adulteratur cũ ꝑprio ſeruo·ʒ nũquid ſeruus poteſt accuſare dominā ſuā ſi cũ alieno ſeruo adulterat᷒·ꝶ·nō·quia loquiť hic tātũ ď ꝑprio ſeruo·ſilr nec dñā virũ ſuuʒ poteſt pt accuſaē ſi cũ ācilla ſua iaceat ꝟ iō q: deteſtabili⁹ eſt ꝟ crimē in muliere ꝗ̃ in viro· Jo·male dicit ioĥes q: accuſari pt mulier ⁊ vir ſi cum ancilla ſua fornicetur cũ adulterium omiťtat ut extra ď diuor·ex lr̄is·

h ¶ Verberone· a verberando ſuo·

Q Ueſtionez· fraudati· rei publice vel etiam eccľie·q: eccľa opatur reipublice ut·C·ď ſa·ſ·ec· ut inter·

k ¶ Si alijs·dicũt ꝗdam q͛ nec in exceptis criminibꝫ ſuus ꝯtra dñm admittit᷒ niſi aliq̃ ꝑſũptio ꝓcedat·nam ſui et viles pſone ſꝑ qōnibꝫ ſubduñť ut·iiij·q· ·iij·ſi aũt ea rei ꝯditio ſit·ſed a qōnibꝫ nunꝗ̃ incipiēdum eſt n̄ ꝓcedāt iudicia ut ex̄ de reg·iur·cũ in ꝯtēplacōne·ſed lrā iſta ħ nō patiť· dico ꝗ ꝟ ſpāle eē vt iniciũ ſumať a tormtis· ſilr tũ marit⁹ ďr vxorē occidiſſe·C·ad·l·cor·de ſiccař·l·vl·et cũ agit᷒ de occiſo dño·ff·ad ſilľ·et ſi certus·§·i· ꝯmis·id eſt excepcōis talis·ſ·iſte eſt ſeruus me⁹ ⁊ ideo

l ¶ Preſcripcōꝫ nō audietur ꝯtra me· m ¶ Interrogari·niſi cum de facto ſuo iterrogatur·ut·iiij·q·iij·itē ſerui· n I Nſolitũ eſt·matrē·nam mr̄ qñꝗ̃ gerit ꝯtutelā filioꝝ·ut·C· qñ mu·tu·off·fung· ·l·ij·et finita tutela pt agi ꝯtra iſtos qui nō habēt i loco dñoꝝ cũ pipillũ ſpoliāt·ff·de vſucap·ꝓ emp·qui fundũ·§·ſi tutor· o L Iberti·redire·ſed quare cogũt᷒ iſti redire cũ nulle eis ope ſint impoſite·libertus eñi nō tenetur pſtare opas niſi ſint ei impoſite·C· de opis lib·l·i·lʒ honorē eis exhibere teneātur et etiam alere ipm· vt ·C de opis lib·l· ·i·et·l·mater·ſed dicas aliud eſſe i libertis eccľie· ut ·s·e· ꝯpacom·tñ lʒ libti eccľie teneātur ei pſtaē operas nō tam tales quales ſerui·aliq̃ eñi debet eſſe dr̄a ut·ff·de opis·lib· ſi libtus·

p ¶ Actōe id eſt actōne in factum que datur ꝑpter ingratitudinē·nō eñi ꝟ eſt ꝑpriũ nomē actionis ſic dicitur·actio oneris aduerſi id ē q̃ datur propter onus aduerſi·ut·ff·locati·in naue·

O Ctaua diſcuſſio id eſt queſtio·

r ¶ Predamnauit·id ē valde dāmificauit·

s ¶ Reuocet᷒·ħ habes q͛ propter ingratitudinez reuocatur libtus in ſeruitutē·et intelligas ingratitudinem grauē offenſam q: nō niſi ꝑ graui offenſa reuocatur libertus in ſeruitutem·et propť eaſdē cauſas propť ꝗs reuocatur donatio· ut in auť·ut libti ď cetero·coll·vi· ·§·illud ſm leges veteres ſufficit leuis offenſa·C·de libertis et eorũ li· ·lij· Itē ħ habes q͛ ſiue omittat libertus eccľie igratitudinē contra eccleſiā ſiue cotra epiſcopum reuocatur in ſeruitutem ſecus ſi ꝯtra aliuʒ de eccleſia· s·e·q̃ manumittit᷒·

t ¶ Proditi·id ē ď inobedienti a cōuicti·

Q E libertis·ab eis ꝓgeniti·ꝗ filij libertorũ debent obedientiam pſtare eccelſie patrone ſue ſic̄ et patres eorum vt ħ et·C·de li·et eorũ li·libertine·ſed ꝯtra·qď ex liberta naſcitur ingenuum ē ut·C·de opis lib·quod exliberta· So·quidam intelligunt·l·illā libertine·de filijs manumiſſis cũ patre et ante manumiſſionē natis·l·cōtrarias intelligunt de natis poſt manumiſſionem·ſed hoc ſtare non poteſt·quia hic dicitur q͛ tam ipi quam ab eis ꝓgeniti·Item ex ſequenti capitulo·ꝟ·e·liberti·patet q͛ intelligitur de filijs natis poſt manumiſſionem·

S I fine ve- ¶ de in ius vocādo·nia edicti impetrata libertus pr̄onuʒ in ius vocauerit·ex querela pr̄oni vel ſupradictā penā in·l·aureos det vel a pfecto vrbis quaſi i officioſus caſtigeť ſi inopia dinoſciť laborare· ¶ Si vero a collegio ꝗs manumiſſus fuerit·non ſingulis vniuerſitati reuerentiam debet·

¶ Unde in eodē li·ti·eod· ¶ Idem

Q Ui manumittitur a ď eodē· corpe aliquo vel collegio vel ciuitate·ſinglos in ius vocabit·naʒ nō eſt libertus eoꝝ ſʒ reipublice honorē exhibere debet· Et ſi aduerſus rēpublicā vel vniuerſitatē velit experiri veniā edicti petē ďbʒ ꝗuis actorē eorũ ꝯſtitutũ i ius ſit vocatur⁹·ſi vero ingenuum pr̄iceps facit pr̄ono reuerētiā nō debet· ¶ In criminali vero cauſa ſi libertus patronũ in ius vocauerit caput eius et fortunas petiturus·ante litis exordiũ capite puniēdus eſt·crimen aũt leſe maieſtatis excipitur·vľ ſi pr̄onā illicito ſerui ꝯcubitu vti dephēditur quo caſu etiā ſuo cũ munē libtatis dñam accuſare pmittiť·ſic̄·C·li·ix·ti·de mulierib⁹ q̃ ſuis ꝑprijs ſe ꝯiũxerũt Imperator iuſtinianus ꝯſtituiſſe legiť·

S I qua cũ ſeruo ſuo occulte rē hr̄e detegiť·capitali ſententie ſubiugeť tradēdo ignib⁹ ꝟberone· ſitꝗ oib⁹ facultas crimē arguēdi publicũ·ſitꝗ officō copia nũciādi· ſit etiā ſuo licētia deferēdi·cui libertas ꝓbato crimie dabiť· ¶ In patronos etiā teſtificari nō pñt niſi in quibuſdam caſib⁹ in quib⁹ etiā ſerui in dños torqueri iubenť· ¶ Unde in li·eodē·C·ti·de queſtionibus im-

Q perator antonius ſeuerus· Ueſtionez ď ſeruis ꝯtra dños hr̄i non oportet·exceptis adulterij crimib⁹· ¶ Idē·Fraudati cēſus accuſacōib⁹ et crimie maieſtatis qď ad ſalutē pr̄icipis ptinet· In cetēis aũt quāꝗ̃ ſm ea q̃ ſeru⁹ ꝯtra dñʒ dixerit iudicaturi ſniam formare non debeāt·tñ ſi alijs ꝗʒ ꝓbacōib⁹ fides veritatis inueſtigetur pſcripcōnis i uidia euaneſcit· In pecuniarijs vero cauſis ex inopia ꝓbacōnũ ſeruos ꝯtra dñm poſſe interrogari manifeſtum eſt· ¶ Idem de eodem·

I Nſolituʒ eſt et graue exēplo audiri ſuos adūſus tutores vel mr̄em dñoꝝ ſuoꝝ n̄ vbi tutele agať· ¶ Si vero libtus ſua auctē a pr̄ocinio eccľie receſſerit ſi admonit⁹ redire ꝯtēpſerit in ſuitutē reuocabitur· ¶ Uñ in eodē ꝯci·legitur·

De libertis eccľie qui ab eius patrocinio diſcedũt

L Iberti eccľie q̃ ab eius pr̄ocinio diſcedentes ꝗbuſcũꝗ pſonis adheſerint ſi āmoniti redire ꝯtēpſerint manumiſſio eoꝝ irrita ſit·q̃ ꝑ obediētie ꝯtemptũ ingrati actōne tenētur· ¶ Itē ex ꝯci·hiſpalēſi· Reuocētur in ſuitutē eccľiaꝝ libti q̃ ꝯtra eas ſupbiunt·

O Ctaua diſcuſſio agitata ē de quodā elizeph ex familia agabreř eccľie q̃ ab epo ſuo tradit⁹ libtati de libertate ꝯfeſtiʒ ad ꝯtumacie morbũ trāſilijt· ſicꝗ ꝑ ſupbiā nō ſolũ eiuſdē epi malis vel inſidioſis artib⁹ ſalutē ledē voluit ſʒ etiā pr̄onā eccľiam libertatis immemor pdam nauit·aduerſus ꝗʒ ingrati actō canonũ ⁊ leguʒ auctē iuſte dirigitur· ſcʒ ut immerite libertatis dāno mulctatus ad ſeruitutis nexuʒ coactus reuoceť·taliũ enim ſtatus qui ꝯtra epm ſuũ vel patronā eccľiam nituňť decidi potius ꝗ̃ conſeruari conuenit ut quoꝝ libtas pniciosa eſt ſit ſalutifera ſeruitus·et q̃ ſupbire nouerunt adepta libertate ꝓditi diſcant obediē ſbiecti· ¶ Itē ex ꝯci·toľ·iiij·

ubi dicitur de futura ꝓle qđ ab eccīe ꝑrocinio ſe poteſt ſubtrahere ideo quidam dixerūt iſtud eſſe ſpeciale in libītis eccīe ut filij nati poſt manumiſſionē prīm ſuorum ſint liberti eccīe. tu dicas ꝙ filij nati poſt manumiſſionē ſunt ingenui. ſunt tñ obnoxij eccīe quo ad quaſdam opaſ que cōſiſtunt in honore in aſſurgendo ⁊ in ſalutādo. Itē ꝙ non uocabunt eam in ius alias reuocantur in ſeruitutē. ut i. c. ſe. Johannes.

a ¶ Non recedāt hic habz locū diſtinctio dec. ex de ſeruis non or. eo libentius. eſt tñ hꝰ ſpēale in libertis eccīe. qđ etiā licz facti ſūt ſacerdotes qđ ꝓpt ingratitudinē reuocantur in ſuitutē. ut. liiij. di. qui ex famulis.

Longinquitate. q: ſi p .x. annos ſteterit in libertate amodo liber habetur ut extra đ cō. ſeruoꝝ. licz. ff. q ⁊ a qui. ma. li. nō ſi. ſi cū. §. ariſto. vel ſi mr̄ alicuius tpe mortis eius ſe ꝓ libera geſſerit ⁊ filius eius p quinquenniū vixerit ut liber. āmodo liber erit ut. .C. ne đ ſtatu defūctoꝝ. l. ij. ⁊. iij. ſꝫ licz ſuus fugitiuus ſe pro libero geſſerit nō ē ideo in poſſeſſione libtatis. ut. C. de agricolis. et cen. .l. cū ſamuſ. i ſi. lib. xi. et. ff. de acquir. poſſ. l. p eū. in ſi.

c ¶ In anteriori. nō determiatur hꝰ de quo dicit.

d ¶ Intra annū. ſimiliter ſi vaſalluſ .ꝭ. annū non petit inueſtiturā cadit a iure feudi ut in cōſtōne frederici. nō obſtat ꝙ legitur ext̄ đ iur̄iur. veritatis. vbi dr̄ qđ nō iuratur ſucceſſori ꝑpe. ꝑt eni dici ſpēale eſſe in indulgentiam. in emphiteota ſecꝰ ē quia lꝫ nō ſaluat canonē .ꝭ. annum tñ nō expellitur. ut. x. q. ij. hꝰ ius. nota ꝙ hꝰ excurſꝰ anni ꝑuat aliquē libtate ſic excurſus āni ꝓbat crimen. xi. q. iij. rurſuſ. ſic. xx. q. ij. puella. ſic ext̄ đ of.

A patrocinio non diſcedāt eccīe liberti ad ſacros ordies ꝓmoti

De libertis autē hec ꝑcipit ſcā ſinoduſ. ut ſi qui preſbri vel dyaconi ab epīs facti ſunt ſm modū quo canones antiqui dant licentiaꝫ ſint liberi ⁊ tñ a ꝑrocinio eccīe tam ipi ꝙ̄ ab eis ꝓgeniti nō recedant. ab aliis quoqꝫ libertati traditi ⁊ eccījs cōmēdati ꝑrocinio epī colligāt. et ne cuiꝙ̄ donentur hoc a pñcipe eps poſtulet. ¶ Ne vero longinquitate tēporis obſcuretur cōdicō originis tēpore ſue manumiſſionis ſcribant liberti ꝓfeſſionē qua ſe ꝓfiteantur de familia eſſe eccīe. et ab eius obſequio ſe nunquā receſſuros. ¶ Unde in eodeꝫ ɔci. legitur. Poſſeſſionem ſue cōdicōnis liberti eccīe faciant.

Longinquitate ſepe fit tēpis ut nō pateat cōditio originis. vnde iam decretum eſt in anteriori vniuerſalis ɔcilij canone ut ꝓfeſſionē ſuā liberti eccīe debeāt facē. qua ꝓfiteātur ſe de familia eccīe eſſe. et eius obſequiū nunꝙ̄ relicturos. vñ đ hijs quoqꝫ nos adicimꝰ ut quotiens curſuꝫ vite ſacerdos impleuēit et de hac vita migrauēit. mox cum ſucceſſor eius aduenerit oēs liberti eccīe vel ab eis ꝓgeniti cartulas ſuas in ɔſpcū oīm debēt ipi q̄ ſb̄ſtituitur pontifici publicare. et ꝓfeſſionē ipius in ɔſpectu eccīe renouare. quatinus ſtatus ſui vigorē illi obtineant. et obediētia eoꝝ eccīa non careat. Si autēꝫ ſcripturas libertatis ſue intra annū ordīnacōis noui ſui pontificis manifeſtaē cōtēpſerint. ā ꝓfeſſiones renouare noluerint. vacue et inanes cartule ipe remaneāt ⁊ illi origini ſue redditi ſint ꝑpetuo ſui. ¶ Itē ex eođ. Nec liberti nec eoꝝ poſtēi a ꝑrimōio eccīe diſcedāt.

Liberti eccīe quia nunꝙ̄ eoꝝ morit̄ ꝑrona a ꝑrocinio eccīe nunꝙ̄ diſcedāt nec poſteritas quidem eorū ſicut priores canones decreuerunt ac ne forte libertas eorū in futura ꝓle non pateat. ipaqꝫ poſteritas ſeſe ab eccīe ꝑrocinio non ſubtrahat. neceſſe eſt ut tam ijdem liberti ꝙ̄ ab eis geniti ꝓfeſſioneꝫ epiſcopo ſuo faciant. p quā ex familia eccīe libertos effectos ſe eſſe fateantur. eiuſqꝫ ꝑrocinium nō relinquāt ſed iuxta virtutē ſuā obſeqū ei vel obediētiā prebeant. ¶ Pro remuneracōne etiā impenſi obſequij res eccleſiaſtice pñt donari. ¶ Unde in toletano concilio. iiij. legitur.

Que de reb9 eccīe in remuneracōe obſequij ꝑſtantur rata ꝑmaneant.

Quicūqꝫ ſuffragio cuiuſlibꝫ aliquid eccīaſtice utilitatis ꝓuiderint ⁊ ꝓ eo qđcūqꝫ comodū in remuneracōe ꝓmiſerint. ꝓmiſſi ſolutioneꝫ eos ab ſoluē oportebit. ita ut ad ɔciliū ɔprouīciale deferat̄. ut eoꝝ ɔuētu ɔfirmet̄. q: ſic paulꝰ ait. dignus ē mercenariꝰ mercede ſua. ¶ Itē greg. Serui eccīaꝝ in eoꝝ dñiū tranſferri pñt q̄ eccīaſticis utilitatibꝰ ɔſuiūt.

Eccleſiaſticis utilitatibꝰ deſudātes eccīaſtica dignū eſt remuneracōe gaudē. ut qui ſe volūtarijs obſequiorū neceſſitatibꝰ ſponte ſb̄iciūt digne noſtris ꝓuiſiōibꝰ ɔſolētur. Quia igit̄ theodorū virū eloquētiſſimū ɔſiliariū nr̄m mācipioꝝ ɔgnouimus miniſterio deſtitutū. ideo puerū noīe acoſimū nacōne ſiculum iuri dñioqꝫ ſuo dari tradiqꝫ ꝑcipimus. quē qm traditū ex nr̄a auctoritate iā poſſidet. huiꝰ nccē fuit ꝓfuturi tpis teſtiōnio ac robore largitatis ⁊ auctoritate fulciri. q̄tinꝰ dño ꝓtegēte ſecure eū ſp ⁊ ſine ulliꝰ retractōis ſuſpitione ut dñs valeat poſſidere. ¶ Miſeracōnis quoqꝫ ītuitu ſui eccleſiaꝝ libertati donāi pñt. ¶ Unde greg. mōtano ⁊ thome. Miſeracōiſ et pietatis intuitu ſerui eccīaꝝ pñt manumitti.

Cum redēptor nr̄ totius cōditor creaturē ad hoc ꝓpiciatus humanā voluit carnē aſſumē ut diuinitatis ſue grā dirupto quo tenebam̄ captiui vinculo ſuitutis ꝑſtine nos reſtituēt libertati. ſalubrit̄ agit̄ ſi hoies quos ab initio natura liberos ꝓtulit ⁊ ius gentiū iugo ſb̄ſtituit ſuitutis. ut in ea natuā i q̄ nati fuerāt manumittētis bñficio libertati reddāt̄. atꝫ ideo pietatis intuitu ⁊ huius rei ɔſideācōe ꝓmotuſ. vos montanū ⁊ thomā famulos ſcē romane eccīe cui deo auctore deſeruimus liberos ex hac die ciueſqꝫ rōnos efficimus omeqꝫ vr̄m vobis relaxamus ſuitutis peculiū. Hanc aūt manumiſſionis paginam

Liber. paſtoralis. ſic. liiij. di. ſi ſeruus.

Liberti. morit̄. eccīa enim nō ꝑt eſſe nulla. ut. xxiiij. q. i. pudenda.

¶ Progeniti. ꝓpter hꝰ dixerūt quidam ꝙ ſpēale eſſet in eccīa ut filij libertoꝝ eccīe ſint liberti eccīe qđ non eſt verū. ſed tñ quo ad quid ſunt aſtricti eccīe ut ei aſſurgāt ut eam nō accuſēt.

Quicūqꝫ. ꝑla ti.

b ¶ Suffragia. id ē quia ſuffragiuꝫ ꝑſtitit eccīe conſilio vel auxilio.

i ¶ Prouiderint. alicui.

k ¶ Promiſerit. vidr̄ ꝙ aliqs obligetur nudis vēbis lꝫ nō interceſſit ſtipulacō ut ex đ teſta. iudicāte. .xxij. q. v. iuramēti. et .ꝭ. e. q. v. q̄a iohānes. qđ verū ē. et ꝑt dici ꝙ cō petit actio ex nuda ꝓmiſſione ſcꝫ ɔdicio ex canone illo. iuramenti .ꝭ. .xxij. q. v.

Eccleſiaſticiſ. volūtarijs. voluntariū vocat et tñ dicit ineſſe neceſſitatē. quia abinicio ē volūtariū. ſed poſtꝙ̄ illud recepit tenetur illud ɔſūmare ut. C. đ acc̄. ⁊ obſic. et habes hꝰ ꝙ eccīa tenetur ad antidota. ut ex̄ de teſta. cū i officijſ.

m ¶ Teſtmonio id ē inſtr̄o ſuo qđ fuit ei teſtimoniū ꝓfuturum.

Cum redemptor. hꝰ habetur forma ſub q̄ fiūt manumiſſiones.

o ¶ Gentiū. alibi dr̄ ꝙ de iure dīno ē inducta ſeruitꝰ ſed de hoc dixi. s. di. i. ius gētium.

p ¶ Relaxamꝰ. ſed nonne eo ipo ꝙ aliquis iter viuos manumittit̄ videtur ei peculiū datum niſi expreſſe hoc adimatur .C. đ pecu. eius q̄ li. me. l. vnica. ſꝫ dicas ꝙ aliud eſt in libītis eccīe. nā eis in manumiſſione nō lꝫ dari ſup ſumā. xx. ſolid. ut .s. e. ſi quos.

a ¶ Cum tribus·ḡ non requiritur ꝯsensus omnium ubi libertas datur et hoc in fauorem libertatis fit·ut·C·de ꝯui ſeruo ma·l·i·ar ꝯtra·liiij di·c·i·et·s·e·epūs qui·Item vide hic q̄ ſigillū ppe nō faciat cartā autēticam niſi aſſit ſubſcriptio·Johannes·

E Ccliaꝝ·clericoꝝ·ar·q̄ eodē p̄uilegio gaudēt ſerui clericoꝝ quo eccleſia·ꝭ·xvi·q·i·ſi q̄s·s·lxxxvij·di·eos qui·et·lxxxix di·iudicatū·cleri ci eīn et eoꝝ mācipia ſunt exēpta ab omnibꝫ muneribꝫ ciuitatū niſi ſubſit magna neceſſitas·extra de immu ec·non minus·C·de ep̄is et cleri·l·ij·

A Sſirū·aſſirij·id eſt babilonij qui cū nabuchodonoſor cepe runt ihrlm et abſtulerunt vaſa de tēplo dn̄i·ꝭ·de cō·di·i·veſtimenta·

d ¶ Miniſtraſſes·id e miniſtrari debuiſſes·

e ¶ Occiſi ſunt·ḡ tūc demū cū timetur mors redimi debent captiui·ut notauit·s·e·ſicut omnino

f ¶ Timui·ſic fortē ſe excuſabit·

g ¶ Oꝫ·id ē ſibe illi·

h ¶ Relaxata·id ampliata·

i ¶ In hijs tribꝫ·in alimonia pauperū·in redēptione captiuoꝝ·in edificacōne templi vel argumētacōe cimiterij·

¶ Miſtici·id ē fōma calicis in q° miſticū poculum ſangnis xp̄i cōficitur·et q̄ dicit de ecc̄ia intelligūt q̄dam de ecc̄ia in q̄ eſt·q̄ cū ſit res ſacra non p̄t vendi etiā alij ecc̄ie ꝯ ꝭ notauit·x·q·ij·ꝭ ius·

G Loria·cibario·ſ·familie

m ¶ Rugiētē·ſ·famelicum·

n ¶ Multi parie/tes·id eſt imperitos ſic·xlvi·di·ſūt nōnulli·

o ¶ Et columnas id eſt peritos·

p ¶ Subtrahunt·id eſt nō recipiūt·

q ¶ Opponat ar·ab exemplis non eſſe argumētādū

r ¶ Hec probabantur·ſed nōne

paterio notario ſcribendā dictauimus et ꝓpria manu vna cū tribꝫ p̄ſbris prioribus et tribus diaconibꝰ ꝓ pleniſſima firmitate ſubſcripſimꝰ vobiſq̄ꝫ tradimus· Actum in urbe romana·¶ Item ſerui ecc̄iarū publicis angarijs non debent fatigari ¶ Unde in ꝯci·toletano·iij·legitur·

Serui ecc̄iaꝝ publicis angarijs non fatigentur

E Ccleſiaꝝ ſeruos et ipoꝝ vel p̄ſbroꝝ vel omniū clericoꝝ a iudicibꝰ vel exactoribus publicis in diuerſis angarijs fatigari dolemus·ꝓpter q̄d omne ꝯſilium a pietate glorioſiſſimi dn̄i noſtri p̄ncipis popoſcit ut tales vſus deinceps inhibeat·ſed ſerui ſupraſcriptorum officioꝝ in eorū uſibus vel ecc̄ie laborent·Si quis vero iudicū vel autoꝝ clericum aut ſeruū clerici vel ecc̄ie in publicis ac priuatis negocijs occupare voluerit a ꝯīone eccleſiaſtica cui impedimentū facit efficiatur extraneus·¶ Item ꝓ alimonia pauperū ꝓ redempcōne captiuorū res ſacras diſtrahi licꝫ·¶ Unde ambro·ait in libro de officijs·

Res ſacre q̄bus ex cauſ alienari debeant·

A Urū habꝫ ecc̄ia non ut ſeruet ſꝫ ut eroget et ſubueniat in neceſſitatibꝰ·Quid eſt opus cuſtodire q̄d nil adiuuat·An ignoramus quantū auri atq̄ꝫ argenti de templo dn̄i aſſirij ſuſtulerūt·Nonne melius cōflat ſacerdos ꝓpter alimoniā pauperum ſi aliqua ſubſidia deſūt q̄ ſi ſacrilegꝰ ꝯtaminat et aſportat hoſtis·Nonne dicturus eſt dn̄s·cur paſſus es tot inopes fame mori et certe habebas aurū vnde miniſtraſſes alimoniam·cur tot captiui in captiuitatē ducti nec redēpti ab hoſte occiſi ſunt·melius fuerat ut vaſa viuentiū ſeruares q̄ metalloꝝ·hijs nō potes reſponſū referre·quid enim dices·timui ne tēplo dei ornatus deeſſet·r̄ndet·aurū ſacrm̄ non querūt·neq̄ꝫ auro placēt q̄ auro nō emuntur·Ornatus ſacrorū redēptio captiuoꝝ eſt·et vere illa ſunt vaſa p̄cioſe q̄ redimūt aīas a morte·Ille verus theſaurꝰ eſt dn̄i qui opatur q̄d ſanguis eiꝰ opatus eſt·Et poſt pauca·Nemo poteſt dicere cur pauper viuit·nemo p̄t quēri q̄ captiui redēpti ſunt·nemo p̄t accuſare q̄ templū dei eſt edificatum·nemo p̄t indignari q̄ humandis fidelium reliquijs ſpacia laxata ſunt·nemo p̄t dolere q̄ in ſepulcris xp̄ianorum requies defunctorum eſt·In hijs tribꝰ generibꝰ vaſa ecc̄ie etiā initiata ꝯfringere ꝯflare vendere licet·Opus eſt ut de ecc̄ia miſtici poculi forma non exeat·nec ad uſus nefarios ſacri calicis miniſteriū trāſferatꝫ·Ideo primū intra ecc̄iam q̄ſita ſunt vaſa q̄ iniciata nō eſſent·Deniq̄ꝫ cōminuta poſtremo ꝯflata ꝑ minutas erogacōnes diſpenſata egentibus captiuorū q̄ꝫ p̄ceſſis ꝓfecerūt·q̄ ſi deſunt noua et q̄ nequaq̄ꝫ iniciata eſſe videantur in hmōi quos ſup̄dixi vſꝰ oīa arbitror pie poſſe ꝯuerti·¶ Itē iero·

Nō parietes tēpli ornare ſed paupibus ꝓuidere gloria ep̄i eſt·

G Loria ep̄i eſt pauperū opibus p̄uidere·Ignominia ſacerdotis eſt ꝓprijs ſtudere diuicijs·Natꝰ in paupe domo et in tugurio ruſticano qui vix milio et cibario pane rugientem ventrē ſaturare poterā nūc·ſimilā ⁊ mella faſtidio·¶ Itē eiuſdē

M Ulti edificāt parietes ⁊ colūnas ecc̄ie ſubtrahūt·marmora nitēt auro laq̄aria ſplēdēt·gēmis altare diſtinguitꝫ·⁊ miniſtroꝝ xp̄i nulla eſt dilectio·neq̄ꝫ vero michi aliquis opponat diues in iudea templū menſam·lucernas·thuribula·patellas·ciphos·mortariola ⁊ cetera ex auro fabricata·tūc hec ꝓbabātur a dn̄o qn̄ ſacerdotes hoſtias immolabant et ſanguis pecudū erat remiſſio peccatoꝝ·quāq̄ꝫ hec oīa preceſſerint in figurā·ſcripta autē ſunt ꝓpt̄ nos in quos fines ſeculoꝝ deuenerunt·nūc vero cum paupꝫtatē domus ſue paup dn̄s dedicauit portemꝰ crucē ⁊ ꝺlicias lutū putemꝰ ¶ Itē eiuſdē

A Mico rape quippiā furtū eſt ecc̄iam fraudare ſacrilegiū ē·accepiſſe paupibus erogādū·et eſurientibus plurimis illud reſuaꝛe vel cautū vel timendū eſt·aut q̄d aptiſſimi ſceleris eſt·exinde aliquid ſubtrahere·oīm p̄donū crudelitatem ſuperat·¶ Item eiuſdē·

S Ocrates ille thebanus homo quondā ditiſſimus cum ad philoſophandum athenas ꝑgeret magnū auri pondus abiecit·neq̄ꝫ putauit ſe poſſe et virtutes et diuicias ſimul

hec hodie ꝓbantur a dn̄o·ut·ꝭ·e·de ꝯ·di·i·et calix·ita·ſed non in ſupabundantiam ut non habeatur delectus pſonarum·lxxxvi·di·non ſatis·xlvij·di·ſicut·

c ¶ Peccatorum·venalium·q̄ cerimonialia tollebant tm̄ venialia peccata ſicut hodie aqua benedicta ut ꝭ·de con·di·iij·aquam·

t ¶ Crucē·ſuſtinēdo ꝯtumelias·

u ¶ Amico·vel cautū·cū ideo fit quia expectatur·maior neceſſitas·

x ¶ Timidum·ſi ideo facit quia timet ne ſibi ꝺſiciat

S Ocrates·diuitias·nam vere p̄hantes pecuniam ꝯtemnūt·ff·de vacaꝫ·mu·neq̄ꝫ honoribꝫ·ḡ·ulti·

ꝫ ¶ Aliena·id eſt res ecc̄ie·

a ¶ Plenus·id ē p̄latus plenus diuicijs·

b ¶ Nō iheroſolimis·quaſi diceret non eſſe p̄latum ſed opa p̄lati facere laudabile eſt·xxij·q·v·cauete·

S Epe fit·obſiſtat·de facto nō de iure·s·e·longinquitate

d ¶ Epiſcopi ꝭ·xvi·q·iij·ſi ep̄s·et·c·clerici·

e ¶ Largitate·ꝭ quomō ē largitas ſi dr̄ p̄caria cū de p̄caria certa penſio ſtatuatur·x·q·ij·p̄carie·ſꝫn·nō eſt p̄caria·ſed donatio ḡtuita quo ad uſu fructū·et ideo dicit q̄ interueniet ſcriptura·ne poſſit allegare p̄ſcripcōnem tām ꝑ quātūcūq̄ꝫ tp̄s poſſideret nūquā p̄ſcribēt·ut·xvi·q·iij·clerici·fructuarius enim nō p̄t p̄ſcribē·inſti·ꝑ q̄s pſonas no·ac·ḡ fructuarius·nec ille qui alieno nomine poſſidet·ut extra de p̄ſcripē·ſi diligenti·C·de p̄ſcp̄·xxx·an·male·

f ¶ Sub precarie id eſt ſic ſolet fieri in p̄caria nō enī eſt ꝭ ꝯtractꝰ p̄carie·ſed donacō uſufructus·

g ¶ Laborare·id eſt colere·

h ¶ Priuare·ar·clericū poſſe remoueri ab ecc̄ia

qo 3a

poſſidere nos ſuffarcinati auro xp̄m pauperem ſequim̄· ⁊ ſub p̄textu elimoſine priſtinis opibus incubantes quomō poſſumus aliena fideliter diſtribuere qui nr̄a timide reſeruam9· plenus venter facile de ieiunijs diſputat· Nō ierosolimis fuiſſe ſ; ierosolimis bn̄ vixiſſe laudandu; eſt·

¶ Itē largitate etiā epī ſtipendiu; de reb9 ecc̄ie clericis dare lic;· cuius ꝓfeſſio ſub precarie noīe fieri debet·

¶ Unde in· vij· alias nono concilio toletano legit̄·

Qui beneficium ab eccīa accepit eius ꝓfeſſionem noīe p̄carie faciat

Sepe fit ut ꝓpri etati origis obſiſtat lōginq̄tas tp̄is· q̄ ꝓpter puidentes decernimus· ut ſi quis clericoꝝ· ſtipēdiu; de reb9 ecc̄ie cuiuſcunq; epī pcepit largitate ſub p̄carie noīe debeat ꝓfeſſionē ſcribē· ne p retētionem diuturnā p̄iudiciū afferat ecc̄ie· ⁊ quē cūq; in vſu pcepit deb; vtiliter laborare· tu nec res diuini iuris videantur aliqua occaſione negligi· et ſubſidiu; ab ecc̄ia cui deſeruiūt pcipe poſſint clerici· Qd̄ ſi quis eoru; contemſerit facere· ipe ſe ſtipendio ſuo videtur p̄uare·

¶ Religionis quoq; intuitu ea in quib9 ecc̄ia detrimētū non patitur monaſterijs tradi p̄nt·

¶ Unde in toletano ↄcilio legitur·

Nō licet religiōis intuitu res ecc̄ie alienare·

Si eps vnam de parrochianis ecc̄ijs ſuis monaſteriū dedicare voluēit ut in ea monachoꝝ regulariter ↄgregacio viuat· hoc de ↄſenſu ↄcilij ſui habeat licentiā faciēdi· q̄ etiā ſi de reb9 ecc̄ie p eorū ſubſtantia aliquid qd̄ detrimentū ecc̄ie nō exhibeat eide; loco donauerit ſit ſtabile· Rei enim bene ſtatuēde ſcm̄ ↄciliū dat conſenſu;·

¶ Itē ex eodē·

Eṗs d̄ reb9 ſue ecc̄ie mōſterio qd̄ ditaē itendit nō ultra quiqnageſimā largiri d; parte;

Bone rei dare ↄſultū· et p̄ntis habetur vite ſubſidiū· et etne remuneracōnis exſpectaē cernitur p̄miū· Quiſquis itaq; epoꝝ in perrochia ſua monaſteriū ↄſtruere forte voluerit· et hoc ex rebus ecc̄ie cui p̄ſidet ditare decreuēit· nō amplius ibidē q̄ quinq̄geſimā ptē dare debebit· ut hac tempameni· equitate ſuata etiā cui tribuit ↄpetēs ſubſidiū ↄferat· et cui tollit dāna grauia nō infligat· Ad eccīā vero q̄ monaſticis nō informabit̄ regulis ā qua; p ſuis magꝭficare voluēit ſepulturiſ· nō amplius q̄ centeſimā ptē cenſus ecc̄ie cui p̄ſidet ibidē ↄferre licebit· ea tn̄ ceutela ſuata ut vnā tm̄mō q̄ placuēit ex hijs duab9 remūeracō; aſſumat·

¶ Itē gg·

Iure ꝓpetatis res ecc̄ie mōſterijs tradere licet·

Religioſam vitā eligētib9 cōgrua nos opor; ↄſideracōne ꝓſpicere· nec cuiuſq̄ nec̄citatis occaſio aut deſides faciat aut robur qd̄ abſit ↄūſacōis ifringat· Ideōo tibi auctoritate p̄nti p̄cipim9 q̄tinus domū poſita; in hac urbe regione q̄rta iuxta locū q̄ appellatur gallinas albas vel ortu; iuris ſcē rōne ecc̄ie cui auctore deo p̄ſidemus· in qua cāpana quōda; uxor patricij māſiſſe dinoſcitur ſimul ⁊ ortū atq; hoſpicia q̄ intra eandē domū ianua clauſit eidē debeas tradē ꝓprietatis iure ꝓcul dubio poſſidendā· in qua domo monaſteriū ubi cū ↄgregacōe ſua habitare poſſit xp̄o adiuuāte cōſtruē· et tam ipa q̄ q̄ in eis loco honoreq; ſucceſſerit· p̄dictā domū ⁊ ortū cum om̄ib9 ad ſe ptinētib9 ſicut dixim9 quieto et incōcuſſo iure a nobis pietatis ↄſideracione conceſſa valeat poſſidere·

¶ Ecce oſtenſum eſt quō res eccleſie ſine culpa dari poſſint et conſtare hijs quib9 date fuerint·

Q III

Nunc queritur ſi ante tempus ſue ordinationis nichil habere videbantur quid de hijs fieri debeat que poſt ordinationem ſuam inueni ſ̄e noſcuntur·

¶ De hijs ita ſtatutum eſt in concilio carthaginenſi tercio·

De hijs qui p̄mu; nichil h̄ntes tp̄e ſue admiſtracōis aliq̄d acquirunt

Placuit ut epī vel p̄ſbri vel diaconi vel quicūq; clerici qui nichil habētes ordinātur ⁊ tp̄e epſcopatus vel clericatus ſui agros vel q̄cūq; p̄dia noīe ſuo ↄparāt tanq̄ rerum dn̄icaꝝ inuaſores crimine teneant· niſi ammoniti ecc̄ie eade; ↄtulerint ſi autem ipſis ꝓprie aliquid

ſi negligit agro vel alias vtilitates eccleſie ſic· ff· de petic̄· hereditet· ei qui partes· §· cum prebia· et· C· locati· l· iij· nam ꝓpter negligentiam aliquis deponitur· ut· lxxxi· di· dictū

Si epuſ· hic habes q̄ de ſeculari eccīa p̄t fieri ab epō monaſteriū ut extra de ec· edifi· ad audientiam· ſed econuerſo non poteſt ut ·xix· q· iij· que ſemel· extra de reli· do· inter quatuor· niſi fiat autoritate p̄pe ut ext̄ de cē· cū venerabilis in pte decīſa· ut ex̄ ne cleri· vel mo· ·c· relatū· vel niſi alias non poſſit locus reformari niſi per canonicos ſeculares ut ext̄ in eadē decre· inter quatuor·

b ¶ Detrimētū· ſi enī ledēt ḡuit eccleſiā poſſ; ṙuocari· ut· s· e· apoſtolicoſ· in fi· ȷ· c· ꝓx·

c ¶ Conſenſu· q̄ro de quoꝝ clericoꝝ cōſenſu h̄ intelligas an de clericis epālis ecc̄ie vel de clericis ꝓrochie illius· R̄n· de clericis cathedralis ecc̄ie· nam ↄſenſus clericoꝝ ecc̄ie cathedralis requiritur circa ordine; clericoꝝ ⁊ diſpoſicōne; rerū eccīaſticaꝝ ut· xxiiij· di· eṗs· s· lxvij· di· reliq̄· s· e· alienacōnes· lau· tn̄ et· h· intelligunt etiā requirendu; cōſenſū clericoꝝ prochialis ecc̄ie· nā iſti ſine culpa nō debēt p̄uari ſuis ſtipendijſ· xvi· ·q· vij· inuentū· videtur tn̄ ſufficē ſi epūs eis ꝓuidet n ccr̄ia vel ibi vel alibi ut ex̄ de eccleſijs edific̄· ad audientiā· ij· et ſic vid; q̄ eis inuitis poſſit h̄ facē· ar· extra de ex· p̄la· ſicut vnire·

Bone rei· quiquageſimā· ſed nūquid epūs p̄t dare cēteſimā vel quinq̄geſimā ſine ↄſenſu canonicoꝝ· vid; q̄ ſic extra de hijs que fi· a p̄· ſine ↄſen· c· paſtoralis· etiam nō obſtante iuramento de nō alienādis rebꝫ ecc̄ie· extra d̄ eccle· edi· tua· nemo enī p̄t accuſare epm̄ q̄ dei templū edificauit· ut· s· e· auri;· Item q; ſuffic̄ ſemel a iure eſſe cōceſſu; vn̄ nō ē neceſſe requirē no

uum ↄſenſum· ff· de· odi· inſti· que ſub ↄdicōne· §· ulti· ſed contra· extra de donac̄· paſtoralis· extra de hijs q̄ fi· a p̄· cū vos· tu dicas q̄ lic; a iure pmittatur ei talis donacō· tn̄ faciet eādem de ↄſenſu clericoꝝ ut· s· ·e· c· ꝓx· s· e· apl̄icos· vehementer tn̄ obuiat illa dec̄· paſtoralis· niſi vis fiat lr̄e· vnde dic illis· dec̄· ſtandū eſſe· ſed quid ſi eṗs plures donacōnes fecit ita q̄ om̄es ſimul excedant quinquageſimam· an dices ultimā reuocari vel om̄es· videt̄ q̄ tn̄ ultima q; illa ſola vicioſa fuit ut· s· e· ſi quo s· et· xvij· ·q· iiij· queſti· ecōtra vid; q̄ de qualibet donatōne eſt detrahēdū· ut· C· de inoffic̄· do· ſi totas· ff· ad· l· fal· penales· §· annua· h̄ qō ſoluitur extra de donac̄· aplice· iohēs quid iuris ſit de h̄ in qōnibꝫ notaui· h·

e ¶ Cenſus ꝓpter h̄ vbū cēſ9· dixit lau· ⁊ h· q̄ de cenſu poſſet epūs dare ptē ſed non de poſſeſſionibus eccleſie· alias reuocaret̄· vel eo viuo vel poſt mortem ſua;· ut· xvi· q· iij· ſi ſacerdotes· ſed h̄ falſū ē· q; dec̄· dicit eē de poſſeſſioībꝫ· ex̄ d̄ donac̄ apoſtolice·

Religioſam· ortū· ḡ qui dat domū vl̄ aliā rem non vid; dediſſe ea que ſunt annexa ei niſi expreſſa fuerint· ſic ·lxiij· di· ego lodoicos· ar· cōtra· ff· ſi ſuitus· ven· teſtatrix· ff· de act· em· creditor· in fi·

Quo· iij· Nunc queritur· habeas pro ſumma qōnis qd̄ dicitur in capitulo p̄mo·

Placuit· habentes· ergo ꝓpter pauptatem nec impedit̄ nec excuſatur q̄s a p̄latura· ſec9 ē i tutore ut inſti· de excuſa· tu· §· ſed ⁊ ꝓpter pauptatē·

i ¶ Suo· h̄ ſpēale eſt in eccīa q̄ lic; ſacerdos nomine ſuo aliquid emat de pecunia eccleſie q̄ res illa ſtatim facta eſt eccleſie· aliud i rebꝫ p̄uatoꝝ ut· C· de rei ven· ſi ut ꝓponis· et de hoc notaui· s· e· q· ij· apoſtolicos· idē qd̄ h̄ di; habes extra de

qo 3a

pecul. cleci. c. i. et. c. inquirendū. et. c. ſi quis. vtrum autē ꝑſumatur de reb9 eccleſie vel de rebus ſuis ꝯpaſſe d. s. e. q. i. ſint manifeſte

a ¶ Cognacōis. vſq3 ad quartū gradū. C. de epis et clericis. aut. licē tiam vel vſq3 ad ſeptimam defertur ſucceſſio. ar. ꝯtra xxxv. q. ij. c. i.

Quicūq3 vendicabit. id eſt defendet qn̄ eccleſia inuenitur in poſſeſſione. ſed ſi heredes eſſent in poſſeſſione oporteret eccleſiam probare de iure ſuo. ut ſ. e. q. v. c. i. in fi. ſic notaui. s. e. q. i. ſint manifeſte. vel intellige ꝙ h̄ dicit cuz non haberet ſacerdos heredes. in aut. de ec. titulis. §. ſi q̄s aūt eps. coll. ul. et ſ. q. v. c. ul.

Pontifices. idez in aliis

b ¶ Ab extraneis ſi aliq̄d datur tm̄ epo illud nō tenetur diuidere cum ecc̄ia. ſed ſ3 aliq̄d detur ecc̄ie illud ē diuidendū cū epo et diſtingue an a ꝓpinquo vel extrāneo ſit relictum epiſcopo ut habes diſtinctuz extra d̄ teſta. requiſiſti. ſi autē ſimplici canonico aliq̄d eſt relictū illd̄ non tenet̄ diuidere cū ecc̄ia ſp enī ꝑſumit̄ ꝙ id ꝙ datū ē ꝑlato ſit ītuitu eccleſie datū. et ē ſile. ff. de an. le. l. annuā. ff. de reb9 dubiis ciuib9. h̄ tn̄ ſcias ꝙ aliud ē dicere relinquo h̄ canonicis iſtis et aliud relinquo h̄ ecc̄ie iſti. in ꝑoꝛi caſu relictū intelligo eis et nō ecc̄ie. in ſcd̄o caſu ecc̄ie et ad vſuz eoꝝ. ſ3 ſit ar. ꝯtra. ff. de re. du. ciuib9.

e ¶ Habz quo ad vſum.

f ¶ Habeat. ad ꝓprietatem.

g ¶ Non poterit. tn̄ ſi eſt heres inſtituta et rogata reſtituē alteri hereditatē illā ꝑt detrahere quartā ut inſtitu. de fideico. hered. §. ſed quia ſed ſi ecc̄ie legetur aliquid ut illd̄ ecc̄ie reſtituat de hoc dubitare conſueuit an tūc poſſet ptem de tali legato retinere. ut notatur. C. ꝯūia. de leg. l. i. Rn̄. i.

Epiſcopus irreuocabile. cum de ꝯſenſu canicoꝝ. h̄ facit alias ſucceſſoꝛ illud

liberalitate alicuius vel ſucceſſione ꝯgnacōis euenerit. faciant inde qd̄ eorum ꝓpoſito ꝯgruerit. Qd̄ ſi a ſuo ꝓpoſito retrorſuz exorbitauerit. honore eccl'iaſtico indigni tanquaz reprobi iudicentur. ¶ Itē ex ꝯci. tol. xi. De miniſtris qui nullius ecc̄ie occaſione ſ3 ſui vtilitate aliquid ac ꝗrunt.

Quicūq3 de ſacerdotibus vel miſtris ꝑ ſua vtilitate atq3 amicicia quocūq3 modo aut ꝑ ſcripture ſeriem aliquid meruerit ab aliquo ꝑcipe. in rebus ecc̄ie nō poterit numerari. ſ3 qd̄ exinde voluerint facere ipoꝝ volūtatis arbitrio ſubiacebit. Qd̄ ſi hoc poſt eorū mortem inordinatū fortaſſe remāſerit. ecc̄ia cui ꝑfuit vel miniſter extitit h̄ ſibi in ꝑpetuū vendicabit. ¶ Ecce ꝙ illa q̄ nō ex officio ecc̄iaſtico ſ3 ex aliq̄ preſtacōne ſue vtilitatis lucratus ē ꝑt dare quibus voluerit. Sz q̄ritur de hiis q̄ ſibi ꝯmūiter cum ecc̄ia vel ſeq̄ſtratim ꝑ remedio aīe offerūtur. vel de tercia pte quā de rebus parrochi aliū ecc̄iaꝝ ſibi debitaz accipit. ſi ea poterit dimittē quib9 voluerit. ¶ De hiis ita diffinitur in ꝯci. agathenſi. De pontificib9 q̄bus vel cū ecc̄ia vel ſeq̄ſtrati ā q̄d ab extraneis dimittit̄.

Pontifices quib9 i ſummo ſacerdotio conſtitutis ab extraneis aliquid ā cum ecc̄ia ā ſeq̄ſtratim dimittitur aut donatur. qꝛ hoc ille q̄ donat ꝑ redēpcōne aīe ſue nō pro comodo ſacerdotis ꝓbat̄ offerre. non q̄ſi ſuū ꝓpriū ſ3 quaſi dimiſſum ecc̄ie inter facultates ecc̄ie ꝯputabunt. qꝛ iuſtum eſt ut ſicut ſacerdos h3 qd̄ eccleſie dimiſſuz ē ita 7 eccleſia habeat qd̄ relinq̄tur ſacerdoti. Sane quicquid ꝑ ſidei ꝯmiſſum ā ſacerdoti aut eccleſie fortaſſe dimittit̄ cuicūq3 aliꝫ poſtmodū ꝓfuturum. id inter facultates ſuas ecc̄ia cōputaē aut retinē nō poterit. ¶ Itē ex ꝯci. tolletano. Epiſcopus terciam partem ſibi debitam eccleſie relinquere poteſt.

Epiſopus ſi terciā ptem quā de rebus parochialium eccleſiaruz ſibi debitam nouit eccleſie cuius res eſſe patebit. ā alteri ecc̄ie conferre decreuerit licitū maneat et irreuocabile robur ei9 ſētētiā ferat. Q IIII

poſſet reuocare. ut. xvi. q. i. poſſeſſiones. et eſt hic ar. ꝙ ſi eps ſimpliciter aliquid dedit eccleſie intelligitur illud ꝑpetuo dediſſe ut. xvi. q. i. qm̄ quicquid ar. ꝯtra. xvi. q. i. poſſeſſiones. et dixi. x. q. ij. hoc ius. in fi.

Quod aūt. ſi de vtriuſq3 ꝑcio empta eſt res ꝓ rata ꝑcij diuidenda eſt inter eccleſiaz et heredes ꝑlati ut. ſ. e. c. i. v. Nō. iiij. hij vero. Johannes.

Quod autez queritur ſi de ſuis et eccleſie rebus aliq̄ acq̄ſiſſe noſcuntur cui ꝑueniant. ita diffinitur in eodem ꝯcilio. De hiis qui de ſuis et eccleſie rebus aliqua acquiſiſſe noſcuntur

Sacerdotes vel quilibet quib9 ecc̄iaſticaꝝ reꝝ cura ꝯmiſſa ē quecūq3 admiſtracōnis ſue tpe emerint. ſi de rebus ꝓpriis vel vile vel carū habuerint. ad ecc̄ie nomē cui preſunt cartaꝝ ꝯficē inſtrumenta ꝓcurēt nō enī iuſtū ē ut ecc̄ia q̄ ſuſcepit extraneū efficiat in alieno diuitē. et i ſuo retineat fraudatorē. Hij vero qui ſuaꝝ reꝝ noſcuntur hr̄e ꝯpēdiū ex om̄i re quaz poſt ordinacōnis ſue diem viſi ſunt ꝯquiſiſſe ſiue nulla ſiue aliqua ſint inſtrumenta ꝯfecta conpenſacōne tam ſui iuris ꝙ ecc̄iaſticaruz reꝝ habita. ſi ſe vtriuſq3 rei quātitas exequauerit inter ecc̄iam et decedētis heredes equo iure conquiſitio ptinebit. ¶ Si quis vero ꝑ ꝯpēdio ſuaꝝ reꝝ ecc̄ie rebus detrimētū intulerit. vel ſi occaſione reꝝ ecc̄iaſticaꝝ in rebus ꝓpriis detrimētū paſſ9 fuerit. viciſſim qui lucrū ſentiunt detrimētū patiētib9 reſartiēt. ¶ Vn̄ in ꝯci. bracharēſi legit̄. Reſartient detrimēta ſacerdoti vel ecc̄ie q̄ alterius occaſione dānum ſenſerit

Quicūq3 ſub hoc neglectu res diuinas laborare diſtulerit. ſpeciali placito diſtringēdus eſt. ut ſi de rebus ſeu augmentis eccleſie queſtum laboribus ſuis ꝓprie auxit. et ex hoc eccleſiaſticis rebus ā neglectū laboris exhibuit ā minoracōnem vel ꝑdicōnem induxit. quicquid i rebus ecc̄ie minuit ille reſtituat ex cuius rebus atq3 ſuffragiis ſuos ꝯfictus fuerit ā ꝑſiaſſe labores. Qd̄ ſi aliquid pro vtilitatibus ecc̄ie ā ſubſtātie expēdit aut diſpēdij vel ꝑdicōnis quippiā ꝑtulerit. ſi hoc ꝯprobare potuerit totū illi a rebus ecc̄ie eiuſdē reformabitur ꝑ cuius vtilitate id expēdiſſe ꝓbat̄. ¶ Si vero de rebus ecc̄ie tm̄mō aliq̄ acquiſiſſe noſcūtur et ad nomē ecc̄ie inſtrumenta debēt ꝯponē. nec aliquib9 poterūt illa donare. ¶ Vn̄ in ꝯci. agath. legit̄. de hiis q̄ ſacdos emit ad ecc̄ie nomē ſcpturā faciat

Sacerdotes. ꝓcurent ut ſciatur quantum h3 de reb9 ecc̄ie 7 quantū de ꝓpriis reb9.

l ¶ Alieno. id eſt in reb9 ꝓpriis ipſius ſacerdotis que ſunt aliene ecc̄ie vel ꝓprie intelligas ꝑoni.

m ¶ Et in ſuo. id ē reb9 ecc̄ie.

n ¶ Compenſacōne. id eſt ꝯputacōne vel ꝯpacōe vel collacōne hoc vult dicē ꝙ computabit quātū de ſuis reb9 et quantū d̄ reb9 ecc̄ie d̄derit ꝓ re empta ut ſm̄ hoc diuidatur inter ecc̄iaz et hēdes defuncti. ſ3 pone poſtquā adeptus eſt eccleſiā nullus ſuptus voluit facē d̄ ꝑrimonio ꝓprio. ſ3 quicquid emit emit d̄ ꝑrimonio proprio tm̄. ſ3 ſolis redditib9 ecc̄ie fuit vſus vidz ꝙ ꝯputādi ſūt illi ſuptus q̄s facē ꝯſueuit vel q̄s factūrus fuiſſet d̄ ꝓprio ꝑrimonio ac ſi nō haberet eccleſiā ut. ff. de pet. hered. ſed et ſi. §. adeo autē. i fi. 7 ſic ꝓprie ponitur h̄ v̄bū ꝯpēſacōne. Itē non d̄buit negligere lucrū ecc̄ie ꝓpter lucrū ſuū ut. ſ. c. ꝓx. vel intellige ꝙ h̄ dꝛ qn̄ dubiū ē an de reb9 ecc̄ie an dē ſuo ꝑrimonio emerit. nam tunc diuidi debent ſcd̄m quātitatez ſui ꝑrimonij et rerū eccleſie

o ¶ Cōquiſicō. id ē ꝯquiſitū. ſic. C. ꝯmūi diuidun. ad officiū. ff. de vſufructu. ſed et ſi q̄s. §. interdū.

Quicunq3. neglectu. id ē quia negligit res ecc̄ie augēdo ſuas

q ¶ Laborare. id ē colere.

r ¶ Proprie. id ē in reb9 ꝓpriis locupletatus eſt.

a ¶ Aut negelctū hic habes ꝙ ſi ꝑlatus aliquid neglexit acquirere eccleſie ſue cum poſſit et maluit ſibi acquirē ꝙ hoc imputatur ei et ꝺ hoc tenetur adinſtar tutoris·ut·C de arbi··tu·quicquid·nec enī debꝫ vtilitatē ſuā ꝓponē vtilitati eccleſie ſicut nec tutoꝛ ſuā vtilitatē vtilitati pupilli·ff·de admi·tu·tutoꝛ·§·i·ff·cōmodati·ſi ut certo·§·cōmodatū·in fi·et·vij·q·i·ꝑtiuꝫ·et·c·placuit·

b ¶ Pro cuiuſ·ſic extra de ꝓcur·cū ꝓ cā· Nō·v·

Teſtamenta·nec aliquid dare nec teſtimoniū ꝯdere licet de rebus eccleſie·ſi tñ ꝯſuetudo habꝫ ꝑt mobilia aliqua dare ut ext̃ ꝺ teſta·ad h̃·et·c·quia·

Nulli dubiū·ut ſi h̃·ideo epo incumbit ꝓbacōnis onus q2 illa erat īpoſſeſſione ut dixi·s·e·q·i·ſine maīfeſte

Obitum·inter ē·ideē ut·ſ·heres vniuerſa reſtituat·ut·xvij·q·vi·ſi epm̄·z·s·e·q·ij·epus·

Quia iohēs·qm̄ ſupmā·nota ꝙ lꝫ ſit magnus fauoꝛ ultime voluntatis tñ potius ſequitur h̃ voluntatem viuētis quam moꝛientis· Itē ar·ꝙ lꝫ ā qua voluntas non valet tanꝙ teſtamētum valet tñ tanquam ſimplex donatio·qđ ē ꝯt̃ leges·ff·de iure cod·l·i·ſed vide ꝙ poſt moꝛtē huius epi non poſſit rata haberi donatio facta ab ipſo·q2 oportet ꝙ eo tpe rata habeat̃ quo ꝑt donatio fieri ut·ff·ꝺ acqui·hē·ſi qs alicui·ff·de boñ·poſ·l·iij·§·acquirere·et·l·ul· h̃ ſecus ē q2 nec moꝛs nec furoꝛ nec petētis

Preſbr cum diocesim tenet de hijs que emerit ad eccīe nomē ſcripturaꝫ faciat·ā ab eius quaꝫ tenet eccīe oꝛdiacōe diſcedat· Q V

Teſtamēta vero non licet eis conficere niſi de proprijs rebus ¶ Vnde gregorius·ſcribit lucidio epo·

quō de reb9 eccīe lꝫ ſacdotib9 teſtā

Nulli dubiū eſt ꝙ ſicut ſacerdotibus res in epatu acquiſitas nulla eſt alienādi licentia·ita de hijs quas antea habueř quicqd iudicare voluerint non vetētur· Itaqꝫ fraternitatē tuā tēpe quo ad nos fuit ꝯqueſtaꝫ eſſe recolimus ꝙ quedam mobilia q̄ cōſtantius deceſſoꝛ vř luminoſe ancille dei ⁊ fratrib9 ſuis teſtamēti ſerie legati titlo dereliquit iam eps acquiſiſſꝫ· decreuiſſeqꝫ nos ut ſi hoc ꝯſtat nullum ex hijs eccl̃ia vr̃a ꝑiudiciuꝫ pateretur·qđ et vos opoꝛtꝫ recolere ⁊ moleſtiā aliq̄ꝑ ꝑdicte ancille dei non facē nec ei ſine cognicōne de hijs que poſſidet quicꝙ auferre· ¶ Idē· ¶ De eodem·

Obitu theodori epi dilectōem tuā iam credimus ꝯgnouiſſe·ſꝫ q2 teſtamentū dicitur ꝯdidiſſe ſb̃tiliter te ne quid de reb9 eccīe ꝯſumpſiſſꝫ opoꝛtet inquirē·et ſiquideꝫ eū exinde aliquid incōgruum minuiſſe didiceris·ita age ut res ab eo cui9 intereſt modis oīb9 reparentur·

¶ Itē gḡ·mariano epo rauennati·

Que mōſterijs ab epo ꝯferūtur res vocari non debent

Quia iohēs quondaꝫ deceſſoꝛ tuus ſepius a nobis expetijt ut ea q̄ in monaſterio illi ꝯtulerat qđ iuxta eccīam ſci appollinaris ipe ꝯſtruxerat nr̃a auctoꝛitate debuiſſemus firmare·et h̃ facturos nos eſſe ꝓmiſimus· Fraternitatē tuā ncc̄rio ꝑuidimus ad hoꝛtandā·ut nichil de hijs q̄ illic contulit atꝫ ꝯſtituit aliquo mō patiatur imminui·ſꝫ oīa firma ſtudeat ſtabilitate ſuare· Huius igit̃ mōſterij et collectaꝝ illic reꝝ q2 in teſtamēto qđ ꝯdidit feciſſe noſcit̃ mentionē ſciendum vobis eſt non nos ideo ea ꝯfirmaſſe·qm̄ eius ſupremam ſequimur volūtatē·ſꝫ q2 hoc ei ſicut diximus viuēti ꝓmiſimus· Hec ita oīa ſic ſollicite fraternitas vr̃a implere feſtinet· Q̄timus ⁊ q̄ ſupſcripto monaſterio ꝯſtituit et a nobis ſūt ꝯfirmata ſuentur·et illa q̄ in dāno dari vel fieri ꝑ teſtamentū ſue decreuerit eccīe nulla ꝓhibēte lege obtineant firmitatem ¶ Itē ex ꝯci·yſpaleñ·

Que ante ſuā oꝛdinationeꝫ vel poſt hereditariaꝫ ſucceſſiōꝫ acq̄ſiuit eps cui vult ꝯliquat

Ex iū ab hinc et ꝑpetuo ꝑmanſurū eſſe decreuimus ut eps res ſui iuris quas añ epiſcopatū ā certe in epatu hēditaria ſucceſſiōe acq̄ſiuit·ſm auctoꝛitatē canōicā cui vult ꝯferat·⁊ q̄cquid de eis vult faciat· Poſtꝙ aūt epus factus eſt quaſcūqꝫ res de facultatibus eccīe ā ſuo ā alterius nōie comparauerit decernimus ut nō in ꝓpīn quoꝝ ſuoꝝ ſꝫ eccīe cui ꝑeſt iura deueniāt· ¶ De reb9 vero eccīaſticis teſtari lꝫ epo ſi tantundeꝫ de ꝓprijs reſtituat ¶ Vñ i agath·ꝯci·ſtatutū eſt

quō ꝑnt eē rata q̄ eccīe ꝓpeta te teſtō legātur·

Si eps ꝯdito teſtamīto aliquid de eccīaſtici iuris ꝓprietate legauěit·aliter non valebit niſi tantundeꝫ de ꝓprij iuris facultate ſuppleuěit· ¶ Sꝫ ſi epus vel quilibet ex gradu eccīaſtico inteſtatus defunctus fuěit·nec aliqui inuēti fuerint qui iure ꝯgnatōis ei ſuccedāt·eccīa ſua ei ſuccedat in integrū·nec licebit alicui aliq̄ ex reb9 eius ꝑſumē ¶ Vnde in terraconenſi concilio ſtatutum eſt·

Epo ab iteſtato eccīa ſuccedat ex integro

Sic vbi defunctus fuerit epus inteſtatus poſt hanc diffinicōnem a pſb̃ris ei9 ⁊ diaconib9 de reb9 ipſi9 breuis conſcripcō fiat a minimo vſqꝫ ad maximū id eſt de utēſilib9 ⁊ oīni ſuppellectili·ita tñ ut ſi quis exinde vel ꝑſumpſiſſe aliquid vel oculte tuliſſe fuerit ꝯuictus·ſm furti tenoꝛeꝫ reſtituat vniūſe· ¶ Itē ex ꝯci·tribu rienſi ¶ De eodem·

Quicūqꝫ ex ḡdu eccīaſtico ſine teſtō ⁊ ſine ꝯgnacōne deceſſerit·hēditas ei9 ad eccīā vbi ꝯſuiuit euoluatur·ſiř de ſcimonialib9 aſſignat̃·

Incipit cauſa decimatercia·

Diocesani cuiuſdā baptiſmalis eccīe cladib9 bellorum preſſi hoſtili meto cōpulſi·domicilia ſua tranſtulerunt in aliam diocesim·predia tamen antiqua nō

penitentia impedit ratihabitionē ut·ff·ren·ra·habonoꝝ·

g ¶ Monaſterio h̃ nōne canō ꝑmitit ei legitimā poꝛtionē dare monaſterio ad ꝯſtruēdum monaſteriū ſic ſed nō ad danduꝫ· vel fuit h̃ ultra legitimā poꝛtionē datū·s·e·q·ij·bone·

Ex iū·in epatu·contra in aut·de ec·titulis·§·interdicimus·coll·ulti·ubi dicitur quocūqꝫ modo res aliquas acquiſiuit poſt epiſcopatuꝫ niſi iure ꝯgnacōnis ad eū ꝑuenerint non ꝑt eas alij relinquere ꝙ eccī·ſed illđ non tenet·

Si epiſcopus legauerit·lꝫ enī heres teneat̃ redimere rem legatam a defūcto vel eius dare eſtimacōnē ut inſtit·de leg·§·nō ſolum ſecus tñ eſt cū legat̃ res eccleſie ut extra de teſta·filius·

k ¶ Niſi tantūdē ut·s·e·q·ij·ſi qs q̄libet·

Quicumqꝫ·deuoluat̃·eccīa enī ē ei ꝓxim9 heres·ut extra de peniſ·ꝑſb̃ri·cōtrariū tñ huic eſt extra de ſucc̄·ab inſta·c·ij·ſed illud fuit locale vel illud intelligitur ſm iſtđ

¶ De ſanctimonialibꝫ·ar·eſt hic ꝓ ſanctimonialibus theutonie qđ poſſint hr̃e ꝓpria q2 et veſtē religioſam ꝑt quis habere in domo ꝓpa·xxvij·q·i·de viduis·ad id facit·xxvij·q·i·ſi quiſ rapuerit·tñ taliū monialiū vita cōdemnatur·xviij·q·ij·ꝑniciosam·